

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ
የቋንቋዎች ጥናት ኢንስቲትዩት
ድህረ ምረቃ መርሐግብር

በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች
በአማርኛ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ግምገማ

በ

መከላከያ ስር

ሰኔ 2000

በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች
በአማርኛ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ግምገማ

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ
የቋንቋዎች ጥናት ኢንስቲትዩት
ድህረ ምረቃ መርሐግብር

በ

መከንን ናና

ለአማርኛ ማስተማር ኤም ኤ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት

አዲስ አበባ
ሰኔ 2000

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ
የቋንቋዎች ጥናት ኢንስቲትዩት
ድህረ ምረቃ መርሐግብር

በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች
በአማርኛ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ግምገማ

በ

መከራከር ናና

የፈተና ቦርድ አባላት ማረጋገጫ

[Handwritten signature]

አማካሪ

[Handwritten signature]

የውጭ ፈታኝ

[Handwritten signature]

የውስጥ ፈታኝ

[Handwritten signature]

ፊርማ

[Handwritten signature]

ፊርማ

[Handwritten signature]

ፊርማ

ምስጋና

በቅድሚያ ይህ ጥናት ተጀምሮ እስኪጠናቀቅ ድረስ ረቂቅ የጥናት ጽሑፎቹን በማረምና በማማከር ለአደረገልኝ ያልተቆጠበ ድጋፍ አማካሪዬን አቶ ጌታቸው እንዳላማውን ከልብ አመሰግናለሁ። በመቀጠል ትምህርቴን እንድጀምር ወሳኝ ሚና ለነበራቸው የቀድሞው ብሔራዊ ሥነሕዝብ ጉዳይ ጽ/ቤት ኃላፊ አቶ ኅሩይ ምትኩ፣ ትምህርቴን እንድቀጥል በየጊዜው ያበረታቱኝንና የረዱኝን ወንድሞቼን አቶ ጌታሁን ናናን እና አቶ ብርሀኑ አለባቸውን፣ ባለቤቴን ወ/ሮ ዓለምወርቅ ይግረምንና ቤተሰቦቼን እጅግ በጣም ላመሰግን እወዳለሁ።

ለጥናቴ መሳካት የገንዘብ ድጋፍ ለአደረገልኝ ለአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ የጥናት ጽሑፉን ረቂቅ በማንበብና በማስተካከል ለረዱኝ ጓደኞቼ፣ ለጥናቴ መረጃ አሰባሰብ ቅን ትብብር ለአደረገልኝ የአዊ መስተዳደር ዞን ትምህርት መምሪያ ም/ኃላፊ ለአቶ ምኒልክ በላይና ለአዊኛ ቋንቋ ሁለገብ ጥናት ባልደረቦች እንዲሁም በናሙናነት በተመረጡ ት/ቤቶች ለሚገኙ ርዕሳነ መምህራን፣ የአማርኛ ቋንቋ መምህራንና መረጃ በመስጠት ለተባበሩኝ ተማሪዎች ከፍተኛ ምስጋና አቀርባለሁ።

ምስጋና

የሠንጠረዥ ዝርዝር-----	i
አጠቃሎ-----	ii

ምዕራፍ አንድ - መግቢያ

1. 1 የጥናቱ ዳራ-----	1
1. 2 የጥናቱ ዓላማ-----	4
1. 3. የጥናቱ ጠቀሜታ -----	4
1. 4. የጥናቱ ወሰን-----	5
1.5. የቁልፍ ቃላትና ሐረጎች ፍቺዎች -----	6

ምዕራፍ ሁለት - የተዛማጅ ጽሑፎች ቅኝት

2.1 ንባብና አንብቦ መረዳት-----	8
2.2 የንባብ ዓላማዎችና ዘዴዎች-----	11
2.3 የንባብ ትምህርት የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማዳበር ያለው ሚና-----	13
2.4 በሁለተኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ ተላውጦዎች (variables) -----	15
2.4.1 የሁለተኛ ቋንቋ ዕውቀት-----	15
2.4.2 የንባብ ችሎታ -----	15
2.4.3 የንባብ ፍላጎት-----	16
2.4.4 የቀደመ እውቀት -----	17
2.4.5 የማህበረሰባዊና ባህላዊ ሁኔታዎች ልዩነት-----	17
2.5 አንብቦ መረዳት ችሎታን መለካት-----	18
2.5.1 የአንብቦ መረዳት ችሎታ መለኪያ ፈተናዎች-----	18
2.5.2 የአንብቦ መረዳት ችሎታ ደረጃዎች-----	20

ምዕራፍ ሶስት - የአጠናን ዘዴ

3.1 የናሙና አመራረጥ-----	22
3.1.1 የትምህርት ቤቶች አመራረጥ-----	22
3.1.2 የተማሪዎችና መምህራን አመራረጥ-----	22

3.2 የመረጃ አሰባሰብ ዘዴ	24
3.2.1 የአንብቦ መረዳት ችሎታን ለመመዘን የሚሰጥ ፈተና	24
3.2.2 የንባብ ትምህርት የክፍል ውስጥ ምልክታ	27
3.2.3 ቃለመጠይቅ	27
3.2.4 የጽሑፍ መጠይቅ	28

ምዕራፍ አራት - የመረጃ ውጤት ትንተናና ማብራሪያ

4.1 በአንብቦ መረዳት ፈተና የተገኙ መረጃዎች ትንተና	29
4.1.1 የአጠቃላይ ተፈታኞች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት ትንተና	30
4.1.2 በአዊኛ አፍፈት የሆኑ ተጠኚዎች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት ትንተና	32
4.1.3 በአዊኛና በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ ትንተና	33
4.1.4 በገጠርና በከተማ አካባቢ በሚገኙ አፋቸውን በአዊኛ በፈቱተፈታኞች መካከል የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ ትንተና	36
4.1.5 የጾታና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ትንተና	39
4.2 ከምልክታ የተገኙ መረጃዎች ትንተና	42
4.3 ከጽሑፍ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና	45
4.4 ከቃለመጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና	58
4.4.1 የተጠኚዎችን የንባብ ፍላጎትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ በተመለከተ	59
4.4.2 የተጠኚዎችን የንባብ ልምድና የክፍል ውስጥ ልምምድን በተመለከተ	60
4.4.3 የተጠኚዎችን የአንብቦ መረዳት ችግሮች በተመለከተ የተሰጡ አስተያየቶች	61

ምዕራፍ አምስት - ማጠቃለያና አስተያየት

5.1 ማጠቃለያ	63
5.2 አስተያየት	67
ዋቢ ጽሑፎች	69
አባሪዎች	73

የሠንጠረዥ ዝርዝር

የሠንጠረዥ ርዕስ

ሠንጠረዥ 1	የአጠቃላይ ተፈታኞች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት-----	30
ሠንጠረዥ 2	በምድብ የተጠቃለለ የአጠቃላይ ተፈታኞች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት-----	31
ሠንጠረዥ 3	በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት-----	32
ሠንጠረዥ 4	የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት በአንብቦ መረዳት ምድቦች-----	33
ሠንጠረዥ 5	በምድብ የተጠቃለለ የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት በአፍ መፍቻ ቋንቋ-----	34
ሠንጠረዥ 6	በአዊኛና በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች የቲ ቴስት ስሌት -----	35
ሠንጠረዥ 7	አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተጠኚዎች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት በገጠርና በከተማ -----	37
ሠንጠረዥ 8	በገጠርና በከተማ የሚገኙ አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተጠኚዎች የቲ ቴስት ስሌት ውጤት-----	38
ሠንጠረዥ 9	በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች አንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት በጾታ-----	39
ሠንጠረዥ 10	ከጾታ አኳያ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ የቲ ቴስት ስሌት ውጤት-----	40
ሠንጠረዥ 11	በምልክታ የቅድመንባብ ትምህርት አተገባበርን በተመለከተ የተሰበሰበ መረጃ-----	42
ሠንጠረዥ 12	በንባብ ጊዜ የሚከናወኑ ተግባራትን በተመለከተ የተሰበሰበ መረጃ-----	43
ሠንጠረዥ 13	በምልክታ የድህረንባብ ትምህርት አተገባበርን በተመለከተ የተሰበሰቡ መረጃዎች-----	44
ሠንጠረዥ 14	መጠይቁን ሞልተው የመለሱ ተጠኚዎች ብዛት በጾታ-----	45
ሠንጠረዥ 15	የተጠኚዎችን የአማርኛ ቋንቋና የአንብቦ መረዳት ችሎታን በተመለከተ-----	46
ሠንጠረዥ 16	በክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት አተገባበርን በተመለከተ-----	50
ሠንጠረዥ 17	የመምህራንን ክትትል በተመለከተ የተገኙ መረጃዎች-----	55
ሠንጠረዥ 18	በቃለመጠይቁ የተሳተፉ መምህራን አጠቃላይ መረጃ -----	58

አጠቃሎ

የዚህ ጥናት ዐብይ ዓላማ አፋቸውን በአዊኛ ቋንቋ የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ ማወቅ ነው። ጥናቱ በአዊኛና በአማርኛ አፍ በፈቱ፣ በገጠርና በከተማ በሚኖሩ እንዲሁም በወንዶችና በሴቶች ተጠኚዎች መካከል በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ ከመረዳት አንጻር ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ ጥረት አድርጓል ። ከዚህም በተጨማሪ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍለጊዜ በመምህራን በክፍል ውስጥ በመተግበር ላይ ያለው የንባብ ክህሎት ትምህርት አቀራረብ የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማዳበር ምን ያህል እገዛ እንደሚያደርግ ለመገምገም ተሞክሯል። ጥናቱ ትኩረት ያደረገው በአማራ ክልል በአዊ መስተዳደር ዞን በናሙናነት በተመረጡ አራት ትምህርት ቤቶች በሚሆኑ 180 አፋቸውን በአዊኛ በፈቱና 60 በአማርኛ በፈቱ ተጠኚዎች ላይ ነው። ጥናቱን ለማካሄድ በጥቅም ላይ የዋሉት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች በአጠቃላይ አራት ናቸው። ለተማሪዎች የሚሰጠው የአንብቦ መረዳት ፈተና ለጥናቱ ዋናው የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ሲሆን አጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ደግሞ የክፍል ውስጥ ምልክታ፣ ለመምህራን የቀረቡ ቃለመጠይቆችና በተማሪዎች የተሞሉ የጽሑፍ መጠይቆች ናቸው። በእነዚህ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች የተገኙ መረጃዎች በጥናቱ ተተንትነው ቀርበዋል። በጥናቱ የተገኙ መረጃዎች የሚያመለክቱት በአዊኛም ሆነ በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው ዝቅተኛ መሆኑን ነው። ይሁን እንጂ በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በአዊኛ አፋቸውን ከፈቱ ተጠኚዎች እንዲሁም በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ወንድ ተጠኚዎች በአዊኛ አፋቸውን ከፈቱ ሴት ተጠኚዎች በተሻለ ሁኔታ በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብበው እንደሚረዱ በጥናቱ የተገኙ መረጃዎች ያመለክታሉ። በአንጻሩ በገጠርና በከተማ አካባቢ በሚኖሩ አፋቸውን በአዊኛ በፈቱ ተጠኚዎች መካከል በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ ከመረዳት አኳያ ጉልህ የሆነ ልዩነት አልታየም። የጥናቱ መረጃዎች እንደሚጠቁሙት በክፍል ውስጥ የሚሰጥ የንባብ ትምህርት አቀራረብ በቅድመንባብ፣ በንባብ ጊዜና ድህረ ንባብ ወቅት መተግበር ያለባቸው ተግባራት በአብዛኛው ተፈጻሚ ባለመሆናቸው የተነሳ የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ከማጎልበት አንጻር ያለው አስተዋጽኦ አነስተኛ ሆኖ ተገኝቷል። በመጨረሻም የተጠኚዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማዳበር ያግዛሉ ተብለው በአጥኚው የቀረቡ አስተያየቶች ተሰንዝረዋል።

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ

1. 1 የጥናቱ ዳራ

በአማርኛ ቋንቋ መርሀተምህርቶችና በየደረጃው በተዘጋጁት የአማርኛ መማሪያ መጻሕፍት ውስጥ ከሠፈሩት ዓላማዎች መካከል አንዱ የቋንቋውን የክሊል ዘርፎች ማዳበር ነው። አንብቦ መረዳት ደግሞ በተማሪዎች ዘንድ እንዲዳብሩ ከሚጠበቁ ዋና ዋና የክሊል ዘርፎች አንዱ ነው። የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ በቋንቋ ትምህርቱ ላይ ብቻ ሳይሆን ሌሎችንም የትምህርት ዘርፎች በአግባቡ ለመገንዘብ የሚኖረው ሚና ከፍተኛ ነው (Dubin 1989፣ Nuttall 1982፣ Dubin and David 1991)።

በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ለአንብቦ መረዳት ክሊል የሚሰጠው ትኩረት ከሌሎች ክሊሎች አንጻር ሲታይ ከፍ ያለ ነው። በመማሪያ መጻሕፍቱ ውስጥ ከሚቀርቡት ልዩ ልዩ መልመጃዎች መካከል ትልቁን ድርሻ የሚይዙትም የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ናቸው (በየነ 1986)። ይሁን እንጂ በአማርኛ ቋንቋ የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ከክፍል ደረጃቸው አንጻር ሲታይ ዝቅተኛ መሆኑን በዘርፉ የተሰማሩ ምሁራን በተደጋጋሚ የሚገልጹት ጉዳይ ነው (ተስፋዬ 1986)። በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጽሑፍ ትምህርት ክፍል በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያነት በተለያዩ ጊዜያት በተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የተካሄዱ ጥናቶችም የሚያረጋግጡት የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ በዝቅተኛ ደረጃ ላይ የሚገኝ መሆኑን ነው (ማስተዋል 1989፣ የኔሰው 1990፣ ጌትነት 1990፣ ጌታቸው 1991፣ ተክሉ 1996፣ ተሾመ 1997፣ ዘውዱ 1998)።

የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለመዳበር አስተዋጽኦ የሚያደርጉ በርካታ ተላውጦዎች (variables) አሉ። ከእነዚህም ተላውጦዎች መካከል የተማሪዎች የንባብ ፍላጎት፣ የታላሚ ቋንቋ ችሎታ፣ ለንባብ በቀረበው ርዕስ ጉዳይ ላይ ያላቸው የቀደመ ዕውቀት፣ በተማሪዎች ዘንድ ስለታላሚው ቋንቋ ተናጋሪዎች ባህልና ልማድ የሚኖር ግንዛቤ እንዲሁም የመምህራኑ የንባብ ትምህርት አተገባበርና የመሳሰሉት የሚጠቀሱ ናቸው (Carrell 1998፣ Brown 1994፣ Williams 1990፣ Nuttall 1982)።

ይህ ጥናት በአማራ ክልል አዊ ዞን አፋቸውን በአዊኛ ቋንቋ የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ችሎታቸው ላይ በማተኮር የተካሄደ ነው። የአዊኛ ቋንቋ በኢትዮጵያ ከሚነገሩት የኩሽ ወገን ቋንቋዎች አንዱ ነው። ጥናቱ በስምንተኛ ክፍል ላይ እንዲያተኩር የተደረገበት ምክንያት ተማሪዎች በአንደኛ ደረጃ ትምህርታቸው ማጠናቀቂያ በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ ለመገምገም እንዲያስችል ታስቦ ነው። ጥናቱ ተማሪዎች ከክፍል ደረጃቸው አኳያ በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውን ደረጃ የሚያመለክት ሲሆን ለዚህ አስተዋጽኦ ያደረጉ ዐበይት ምክንያቶችንም ለይቶ ለማሳየት ጥረት ያደርጋል።

አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት በሚማሩ ተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ከዚህ ጥናት አስቀድመው የተሰሩና አጥኚው የተመለከታቸው ሶስት የጥናት ሥራዎች አሉ። የመጀመሪያው ጌትነት (1990) በጋሞኛ ቋንቋ አፋቸውን በፈቱ የአርባምንጭ ሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋ መዋቅር እውቀትና በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ላይ ያካሄዱት ጥናት ነው። የጥናቱ ውጤት በጋሞኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ አፋቸውን ከፈቱ ተማሪዎች አንጻር ሲታዩ በአማርኛ ቋንቋ መዋቅር እውቀታቸውም ሆነ በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ዝቅተኛ ደረጃ ላይ እንደሚገኙ አመልክቷል። ሁለተኛው ተሾመ (1997) በደቡብ ኢትዮጵያ ብሔር ብሔረሰቦችና ህዝቦች ክልል በከንባታ ጠንባሮ ዞን አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት በሚማሩ የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች የአንብቦ መረዳትና የንባብ ፍጥነት ችሎታ ላይ ያደረጉት ጥናት ነው። ጥናት አቅራቢው ተማሪዎች ከክፍል ደረጃቸው አኳያ በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ መረዳት ችሎታቸው ዝቅተኛ ደረጃ ላይ እንደሚገኙና በንባብ ፍጥነታቸውም ዘገምተኛ መሆናቸውን በጥናታቸው ውጤት ላይ አመልክተዋል። በተመሳሳይ ሁኔታ ዘውዱ (1998) በትግርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች የአማርኛ አሀዶችን አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውን በተመለከተ በአካሄዱት ጥናት የተጠኚዎቹ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ዝቅተኛ መሆኑን አረጋግጠዋል።

ይህ ጥናት ከላይ ከቀረቡት ጥናቶች ጋር በአጠቃላይ መልኩ ሲታይ የመመሳሰል ባህርይ የሚታይበት ቢሆንም የሚለይባቸው ሁኔታዎችም አሉት።

- የመጀመሪያው ልዩነት ጥናቱ ትኩረት ያደረገበት አካባቢ ነው። ከዚህ በፊት የተካሄዱ ጥናቶች ትኩረት ያደረጉት በከተሞች አካባቢ ነው። የዚህ ጥናት ትኩረት ደግሞ ከከተማ ይልቅ በገጠርና በወረዳ ከተማ አካባቢ ነው። ይህም በአዊኛ ቋንቋ አፍራት የሆኑ ተማሪዎችን በብዛት ለማግኘትና የተፈለገውን መረጃ በበቂ መጠን ለማሰባሰብ አመቺ ይሆናል።
- ሁለተኛው ልዩነት ደግሞ ቀደም ብለው አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት በሚማሩ ተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የተካሄዱ ጥናቶች ትኩረት ያደረጉት በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች ላይ ነው። ይህ ጥናት ደግሞ ትኩረት ያደረገባቸው ተጠኚዎች በአንደኛ ደረጃ ሁለተኛ ሳይክል ትምህርት ቤቶች በሚማሩ ተማሪዎች ላይ ነው።
- ከዚህ በተጨማሪ ተጠኚዎች አፍ በፈቱበት ቋንቋ፣ ጥናቱ በሚካሄድበት አስተዳደራዊ ክልል/አካባቢና ጊዜ አኳያም ሲታይ ልዩነቶች መኖራቸው ይታወቃል።

ለዚህ ጥናት አነሳሽ የሆኑ ሁለት ምክንያቶች አሉ። አንደኛው በተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ ዙሪያ በተለያዩ ወቅቶች የተካሄዱ ጥናቶች የተማሪው አንብቦ መረዳት ችሎታ ዝቅተኛ መሆኑን የሚያመለክቱ ሲሆን አብዛኛዎቹ ትኩረት ያደረጉት በአዲስ አበባና በሌሎችም የአገሪቱ ከተሞች በሚገኙ ትምህርት ቤቶች በሚማሩ ተማሪዎች ላይ መሆኑ ነው። በገጠር አካባቢ በሚገኙ ትምህርት ቤቶች ዙሪያ የተደረጉና ከከተማው አካባቢ ጋር በማዛመድ የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማሳየት መከራ የተደረገባቸውን ጥናቶች የዚህ ጥናት አቅራቢ አላገኘም። በመሆኑም በገጠሩ አካባቢ አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት የሚማሩ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝና በከተማ አካባቢ ከሚገኙት በተመሳሳይ የትምህርት ደረጃ ላይ ከሚገኙ ተማሪዎች ጋር አዛምዶ መመልከት የችግሩን ስፋትና ጥልቀት ይበልጥ ለመረዳትና ተገቢውንም መፍትሔ ለመሻት የሚያግዙ በጥናት ላይ የተመሰረቱ ሀሳቦችን ለማቅረብ እንደሚረዳ የዚህ ጥናት አቅራቢ እምነት ነው። ሁለተኛው ምክንያት ደግሞ እስከአሁን በተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የተካሄዱት ጥናቶች በከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች ላይ እንጂ በአንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ላይ ያተኮሩ ባለመሆናቸው በዚህ ጥናት በአንደኛ ደረጃ ሁለተኛ እርከን የትምህርት ደረጃ ላይ ያሉ

ተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታቸውን መገምገም ተገቢና በዚህ ረገድ የተሟላ እይታ እንዲኖር የበኩሉን አስተዋጽኦ እንደሚያበረክት የጥናት አቅራቢው እምነት በመሆኑ ነው።

1. 2 የጥናቱ ዓላማ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ አፋቸውን በአዊኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውን መገምገም ነው።

ከዚህ አጠቃላይ ዓላማ በመነሳት ጥናቱ የሚከተሉት ዝርዝር ዓላማዎች ይኖሩታል፤

- በአዊኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ መመርመር፤
- አማርኛ ለተማሪዎቹ ሁለተኛ ቋንቋቸው መሆኑ ከአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ጋር ያለው ተዛምዶ ምን እንደሚመስል በ SPSS አማካይነት በቲ-ቴስት ቀመር በመፈተሽ ማወቅ፤
- በገጠርና በከተማ አካባቢ በሚገኙ እንዲሁም በሴቶችና በወንዶች ተጠኚዎች ተጠኚዎች መካከል የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት ይታይ እንደሆነ በ SPSS አማካይነት የቲ ቴስት ቀመርን በመጠቀም ማረጋገጥ፤
- በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍለጊዜ መምህራን በክፍል ውስጥ በመተግበር ላይ ያሉት የንባብ ክህል ትምህርት አቀራረብ የአንብቦ መረዳት ችሎታን ለማዳበር ምን ያህል እገዛ እንደሚያደርግ መገምገም፤

ናቸው።

1. 3. የጥናቱ ጠቀሜታ

የዚህ ጥናት መካሄድ የሚከተሉት ጥቅሞች እንደሚኖሩት ይታመናል።

- ጥናቱ አፋቸውን በአዊኛ ቋንቋ የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው ከምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ ለማወቅ የሚያስችሉ መረጃዎችን ለማስገኘት የበኩሉን አስተዋጽኦ ያደርጋል።

- በቦሌ-አተኛ ቋንቋ ትምህርት ላይ በማተኮር ጥናት ለሚያካሂዱ ባለሙያዎች በአዊኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎችን በአማርኛ ከፈቱ ተማሪዎች ጋር በማነጻጸር ቦሌ-አተኛ ቋንቋ ችሎታና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ያለውን ተዛምዶ ለመመልከት ጥናቱ እገዛ ያደርጋል።
- በአዊ መስተዳደር ዞን አማርኛን ቦሌ-አተኛ ቋንቋነት የሚያስተምሩ መምህራን የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ተገንዝበው የትምህርት አሰጣጡን ዘዴ ለማሻሻል የሚረዳቸውን ሀሳብ እንዲያገኙ ይረዳል።
- ለመርሀትምህርትና ለመማሪያ መጻሕፍት አዘጋጆች አፋቸውን በአማርኛ ያልፈቱ ተማሪዎች የንባብ ክሂላቸውን እንዲያዳብሩ በምን በምን ጉዳዮች ላይ ትኩረት ሊያደርጉ እንደሚገባ በማመላከት የበኩሉን አስተዋጽኦ ያበረክታል።
- አማርኛን ቦሌ-አተኛ ቋንቋነት በሚማሩ ተማሪዎች ላይ በማተኮር ለሚካሄዱ ሌሎች ጥናቶች ግብዓት የሚሆኑ ሀሳቦችን ይጠቁማል።

1. 4. የጥናቱ ወሰን

ይህ ጥናት የሚካሄደው በአማራ ክልል በአዊ መስተዳደር ዞን ነው። በዚህ ዞን ውስጥ 74 የአንደኛ ደረጃ ሁለተኛ ሳይክል ትምህርት ቤቶች ይገኛሉ። ከእነዚህ ትምህርት ቤቶች ይህ ጥናት ትኩረት የሚያደርገው በአራት ትምህርት ቤቶች ብቻ ነው። ምክንያቱም ጥናቱን ለማካሄድ ከታሰበው ጊዜ፣ የሰው ኃይልና የገንዘብ አቅም አኳያ ከዚህ በላይ የተጠኘ ትምህርት ቤቶችን ቁጥር ከፍ ማድረግ አዳጋች ስለሚሆን ነው።

ጥናቱ በ 2000 ዓ.ም. በስምንተኛ ክፍል በመማር ላይ በሚገኙና አፋቸውን በአዊኛ ቋንቋ በፈቱ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ያተኮረ ነው። የተማሪዎች የንባብ ፍጥነት ደረጃ፣ የንባብ ትምህርት ሞዴሎች ተተግባሪነትና ሌሎች የንባብ ክሂል ዘርፎች በዚህ ጥናት አልተካተቱም።

1.5 የቁልፍ ቃላትና ሐረጎች ፍቺዎች

በዚህ ጥናት ውስጥ ለቀረቡ መሠረታዊ የሆኑ ቃላትና ሐረጎች የሚከተሉት ፍቺዎች ተሰጥተዋል።

አንብቦ መረዳት (Reading Comprehension) - ለንባብ በቀረበው ጽሑፍ ውስጥ ያለውን መልዕክት በተቻለ መጠን መገንዘብ መቻል ነው።

የአንብቦ መረዳት ፈተና (Reading comprehension test) - ምንባቡን መሠረት አድርገው የወጡ ጥያቄዎችን ለተፈታኞች በማቅረብ ግንዛቤያቸውን ለማወቅ የሚሰጥ ፈተና ነው።

የአሰሳ ንባብ (Scanning)- በፍጥነት የሚካሄድና ከአንድ ጽሑፍ ውስጥ አንባቢው በተናጠል ፈልጎ ለማግኘት የሚፈልገውን መረጃ ለማግኘት የሚጠቀምበት የንባብ ዘዴ ነው።

ግርፍ ንባብ (Skimming) - እንደ አሰሳ ንባብ ሁሉ በፍጥነት የሚከናወን የንባብ ዘዴ ሲሆን ንባቡ የሚካሄድበት ዓላማ የጽሑፉን አጠቃላይ መንፈስ ለመረዳት ነው።

ስፊ ንባብ (Extensive Reading)- ረዘም ያሉና ለአጠቃላይ እውቀት ወይም ግንዛቤ የሚያግዙ በባህሪያቸው የሰውን ቀልብ የሚስቡ ጽሁፎች የሚነበቡበት ዘዴ ነው።

ጥልቅ ንባብ (Intensive Reading)- በጥንቃቄና የጽሑፉን ሀሳብ መስመር በመስመር አንብቦ ለመረዳት የሚካሄድ የንባብ ዘዴ ነው።

ቅድመ ንባብ ደረጃ (Pre-reading Phase)- አንድ ምንባብ በክፍል ውስጥ ከመቅረቡ በፊት ስለሚነበበው ጽሑፍ ፍንጭ የመስጠት፣ ምንባቡ በሚያነሳቸው ርዕሰ-ጉዳዮች ዙሪያ ተማሪዎች ያላቸውን የቀደመ ዕውቀት የመቀስቀስ፣ ምንባቡን

በአግባቡ ለመረዳት ተማሪዎች የሚያስችላቸውን የቃላትና የሀረጎች ፍቺዎች የመስጠትና የንባብ ፍላጎታቸውን የማነሳሳት ተግባር የሚከናወንበት የንባብ ቅድመዝግጅት ደረጃ ነው።

የንባብ ጊዜ ደረጃ (while reading stage)- የጸሐፊውን ሀሳብ ወይም መልዕክት ለመረዳት እንዲሁም የጽሑፉን አወቃቀርና የሀሳብ ፍሰት ለመገንዘብ ጥረት የሚደረግበት የንባብ ደረጃ ነው።

ድገረ ንባብ ደረጃ (post-reading stage)- አንድ ጽሑፍ ከተነበበ በኋላ አንባቢ ከምንባቡ ያገኛቸውን አዳዲስ ሀሳቦች ከቀደመ እውቀቱ ጋር በማገናዘብ የሚገመግምበትና የሚያጠቃልልበት የንባብ ደረጃ ነው።

ምዕራፍ ሁለት

የተዛማጅ ጽሑፎች ቅኝት

2.1 ንባብና አንብቦ መረዳት

የቋንቋ ትምህርትን ተማሪዎች እንዲማሩ ከሚደረግባቸው ዋናኛ ምክንያቶች መካከል አንዱ በቋንቋው የቀረቡ የተለያዩ ጽሑፎችን ለማንበብና ያነበቡትንም ለመረዳት የሚያስችላቸውን ክሂል ለማዳበር ነው። በተለይ ተማሪዎች እንዲማሩት የተፈለገው ቋንቋ የማስተማሪያ ቋንቋ በመሆን የሚያገለግል ከሆነ አንብቦ መረዳት በቋንቋው ትምህርት ረገድ ይበልጥ ትኩረት የሚሰጠው የክሂል ዘርፍ ይሆናል። ምክንያቱም ተማሪዎች በቋንቋው የሚቀርብላቸውን ትምህርት ይዘት፣ የመማሪያ መጻሕፍትና ሌሎችንም ለትምህርቱ ድጋፍ ሰጪ የሆኑ ጽሑፎችን አንብበው መረዳት ስለሚጠበቅባቸው ነው (Dubin 1989: 284፣ Dubin and David 1991:195)።

ንባብ እንደ Yorio (1971:113) አገላለጽ ውስብስብ የሆኑ አዕምሯዊ ተግባራት የሚከናወኑበት ሂደት ነው። በሁለተኛ ወይም በውጭ ቋንቋ የሚካሄድ ንባብ ደግሞ ከንባብ ክህሎት በተጨማሪ የታላሚውን ቋንቋ እውቀት የሚጠይቅ በመሆኑ ይበልጥ ውስብስብ ነው። በዚህ ውስብስብ ባህሪው የተነሳ ለንባብ አንድ ወጥ የሆነ ፍቺ መስጠት ያዳግታል።

Williams (1990:2) ንባብ ቀለል ባለ ፍቺው አንድን ጽሑፍ ተመልክቶ በጽሑፉ የቀረበውን ሐሳብ መረዳት መቻል ነው ይላሉ ። በዚህ የንባብ ፍቺ ላይ Williams ትኩረት ያደረጉባቸው ሁለት ዐበይት ጉዳዮች አሉ። የመጀመሪያው 'ጽሑፍን መመልከት' ሲሆን ይህም አንባቢ በቀረበለት ጽሑፍ ላይ የሚያደርገውን እይታ የሚመለከት ነው። ጥሩ አንባቢ በሚያነበው ጽሑፍ ውስጥ ያሉ ፊደላት በሥርዓት ተቀናጅተው የመሠረቷቸውን ቃላት በቡድን በአንድ ላይ አያይዞ በመመልከት የሚያነብ መሆን ይኖርበታል። ሁለተኛው ከንባብ ጋር ተያይዞ መታየት የሚገባው ዐቢይ ጉዳይ የጽሑፉን ሀሳብ መረዳት ነው። ይህም አንባቢ በጽሑፉ ውስጥ የቀረበውን መልዕክት ወይም ሐሳብ በተቻለ መጠን ለማወቅ የሚደርገውን ጥረት የሚያመለክት ነው። እንደ Williams (1990:2) ገለጻ ድምጽን ከፍ አድርጎ የጽሑፉን መልዕክት ሳይረዱ

ማነብነብ የንብት (Pronunciation) ልምምድ እንጂ ማንብብ ነው ተብሎ ሊወሰድ አይገባም። Davies (1995:1-5) በሰጡት ፍቺ መሠረት ደግሞ ንብብ ግላዊና አእምሯዊ (cognitive) ተግባር ሲሆን በጊዜና በቦታ ከአንባቢ ርቆ ከሚገኝ ጸሐፊ ጋር የሚደረግ የሐሳብ መስተጋብር ነው። በመቀጠልም ንብብ ግላዊና አእምሯዊ በመሆኑ የተነሳ አንባቢው የሚያደርገው የንብብ ሂደት ክንውን እንደመናገርና እንደመጻፍ ለሌላው ወገን በግልጽ የሚታይ አለመሆኑን ያብራራሉ። Nuttall (1987:5-7) እና Grellet (1990:3) ንብብ በጽሑፉ አማካይነት የሰፈረውን ሀሳብ ወይም መልዕክት በተቻለ መጠን በትክክል ለመገንዘብ የሚያደርግ ጥረት ነው በማለት ፍቺ ይሰጣሉ። ከዚህ ፍቺ ጋር ተያይዘው ከቀረቡት ሀሳቦች መገንዘብ እንደሚቻለው በንብብ ሂደት ውስጥ አንባቢ የጸሐፊውን ሀሳብ እንዳለ የሚቀበል ፍዝ ሚና (passive role) ያለው ተደርጎ መወሰድ የለበትም። በአንጻሩ አንድን ጽሑፍ በሚያነብበት ወቅት ጸሐፊው ለአቀረበው ሀሳብ ለምን? እንዴት? ወዘተ. የሚሉ ጥያቄዎችን ያነሳል፤ የቀረበውን ሀሳብ ከቀደመ ዕውቀቱ ጋር ያገናኝባል፤ በአነበበውና በቀደመ ዕውቀቱ ላይ በመመሥረት ቀጥሎ የሚመጣውን ሀሳብ የመገመትና የማረጋገጥ ጥረቶችን ያደርጋል፤ እንዲሁም በንብብ ወቅት አጥጋቢ ሆነው ላላገኛቸው ወይም ይበልጥ ሊገነዘብ ለሚፈልጋቸው ጉዳዮች ተጨማሪ መረጃዎችን ይሻል።

ከዚህ በላይ በተለያዩ ምሁራን ከተሰጡት ፍቺዎች እንደምንረዳው ንብብ በውስጡ አንብቦ መረዳትን ያካተተ ክሂል ነው። Wren (2001:9) እንደሚገልጹት አንብቦ መረዳት የሁለት መሠረታዊ ዕውቀቶች ውጤት ነው። እነዚህም ድምጽን ወካይ በሆኑ ምልክቶች አማካይነት የቀረበውን ጽሑፍ ወደ ወከሉት የንግግር ድምጾች መልሶ መተርጎም መቻል (Decoding Skill) እና ጽሑፉ የቀረበበትን ቋንቋ በበቂ ሁኔታ የማወቅ ችሎታ ናቸው። ከሁለቱ አንደኛው ጉድለት የሚታይበት ከሆነ አንብቦ መረዳት አዳጋች ይሆናል።

አንብቦ መረዳት የሚያካትታቸውን ንዑሳን ክሂሎች በተመለከተ Grellet (1990:4-5) እና Harmer (1991:182-184) የሚከተሉትን ይዘረዝራሉ፤

ሀ) የመገመት ክሂል

ጥሩ አንባቢ የምንባቡ ይዘት ወደየት እንደሚያመራ ይገምታል። አንባቢ መጀመሪያ የሚሰጠው ግምት በኋላ ከሚሰጠው የተለየ ሊሆን ይችላል። በመጀመሪያ ላይ የሚሰጠው ግምት አንባቢ ከምንባቡ የሚጠብቀውን ሐሳብ በሚያመለክት ይሆናል። ቀስ በቀስ ወደ ንባቡ ዘልቆ ሲገባና ይበልጥ የጸሐፊውን ሐሳብ አካሄድ ሲረዳ ከመጀመሪያው የተሻሉና ለየት ያሉ ግምቶችን ሊሰነዘር ይችላል።

ለ) የተወሰኑ መረጃዎችን ለይቶ ማውጣት መቻል

አንድ ሰው አንድን ምንባብ የሚያነበው ከዚያ ጽሑፍ ውስጥ ለማግኘት የሚሻው የተወሰነ መረጃ ወይም ማወቅ የሚፈልገው ጉዳይ ስለአለ ነው። ለምሳሌ አንድን መጽሔት ወይም ጋዜጣ ሰዎች የሚያነቡት ለሁሉም የጽሑፉ ይዘት እኩል ትኩረት ሰጥተው ሳይሆን ከዚያ ጽሑፍ የተወሰነ መረጃ ለማግኘት በሚችሉበት መልክ ነው። በመሆኑም የሚፈልጉት መረጃ የሌለበትን ክፍል በግርፍ ንባብ በፍጥነት ሲያልፉት ቀልባቸውን የሳበውንና የሚፈልጉትን ክፍል ትኩረት ሰጥተው በጥልቀት ያነባሉ፤ የሚፈልጓቸውን መረጃዎችም ለይተው ማውጣት ይችላሉ።

ሐ) የጽሑፉን አጠቃላይ መልዕክት ማግኘት

ጥሩ አንባቢያን የጽሑፉን አጠቃላይ ሐሳብ ለማግኘት ከመጀመሪያ እስከመጨረሻ ጽሑፉን በንብብ መወጣት የግድ አስፈላጊያቸው አይሆንም። የጽሑፍን ርዕስ፣ ንዑስ ርዕሶችን፣ መግቢያና ማጠቃለያዎችን እንዲሁም በጽሑፉ ያሉ ስዕላዊ መግለጫዎችንና ሠንጠረዦችን ወዘተ በማየት የጽሑፉን አጠቃላይ መልዕክትና በውስጡ ያሉትን ዋና ዋና ሐሳቦች ለማወቅ ይችላሉ።

መ) የጽሑፉን ዝርዝር መረጃዎች ማግኘት

የአንድን ጽሑፍ ዝርዝር ሀሳቦች ለይቶ ማወቅም ከአንብቦ መረዳት አኳያ ሊዳብር የሚገባ ንዑስ ክሂል ነው። አንባቢያን ጸሐፊው ያስቀመጣቸውን ጉዳዮች በጥልቀት

ለመገንዘብ ወይም ምን፣ በምን ያህል መጠን፣ መቼና የት የሚሉትንና የመሳሰሉትን ዝርዝር ጥያቄዎች ለመመለስ የሚያስችሉ መረጃዎችን በመሻት ንባብ ሊካሄዱ ይችላሉ።

ሠ) የሐሳብ ፍሰትና ተያያዥነት ሥርዓቱን መገንዘብ

ለንባብ በቀረበ ጽሑፍ ውስጥ ጸሐፊው የሚያቀርባቸውን ሐሳቦች ተያያዥነትና ግጥምጥምነት የሚያመለክቱ አያያዦች አሉ። አንድን ጽሑፍ አንብቦ ለመረዳት እነዚህ የሐሳብ ተያያዥነት አመልካቾች በጽሑፉ ውስጥ ያላቸውን አገባብና አጠቃቀም በውል ለይቶ ማወቅ አስፈላጊ ይሆናል። በጽሑፉ ውስጥ ያለውን መልዕክት ሙሉ በሙሉ መረዳት የሚቻለው የጽሑፉን ሀሳብ ፍሰትና ተያያዥነት ሥርዓትን መገንዘብ ሲቻል ነው።

ረ) ከአውዱ ፍቺውን መረዳት

ሌላው የአንብቦ መረዳት ንዑስ ክህል በንባቡ ሂደት የሚያጋጥሙ አዳዲስ ቃላትን ከጽሑፉ አውድ ላይ በመመስረት ፍቺያቸውን መገንዘብ መቻል ነው። አዳዲስ ቃላት በምንባቡ ውስጥ በተገኙ ቁጥር መዝገቡ-ቃላትን ማገልገል የንባብ ሂደቱ ዘገምተኛ እንዲሆን ከማድረጉም በላይ የሐሳብ ተያያዥነቱም ሊዘነጋ ስለሚችል የሚመከር አይደለም። በመሆኑም ከቀረበው ጽሑፍ አውድ የአዳዲስ ቃላትን ፍቺ መገንዘብ መቻልን ማዳበር ተገቢ ይሆናል።

እነዚህን ከላይ የቀረቡ ንዑሳን የአንብቦ መረዳት ክህሎችን ተማሪዎች በንባብ ትምህርት ሂደታቸው ወቅት ሊያዳብሯቸው ይገባል (Harmer 1991:183-184) ።

2.2 የንባብ ዓላማዎችና ዘዴዎች

ሰዎች አንድን ጽሑፍ የሚያነቡት የተለያዩ ዓላማዎችን ለማሳካት በማሰብ ነው። በአንድ ቀን ውስጥ እንኳን ሰዎች ከትንንሽ የመንገድ ዳር ማስታወቂያዎች እስከ ትልልቅ መጻሕፍት ድረስ ለተለያዩ ዓላማዎች ንባብ ያካሂዳሉ። Grellet (1990:4-5) እንደሚገልጹት የንባብ ዓላማዎች ሁለት ናቸው። የመጀመሪያው ዓላማ ለመዝናናት

(pleasure) ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ ከሚነበበው ጽሑፍ መረጃ (information) ለማግኘት ነው። Nuttall (1987:3) በቋንቋ ትምህርት ውስጥ ንባብ የሚካሄድበት አንዱ ዋና ዓላማ የቋንቋ ችሎታን ለማሻሻል ወይም ለማዳበር ነው ሲሉ ይገልጻሉ።

እነዚህ የንባብ ዓላማዎች አንባቢው የሚጠቀምባቸውን የንባብ ዘዴዎችና የንባብ ፍጥነቱን ጭምር ይወስናሉ። ከአንድ የስልክ ቁጥር ማውጫ ዝርዝር ውስጥ የሰው ስምና ስልክ ቁጥር ለመፈለግ የሚደረግ ንባብ አንድን ልቦለድ ለማንበብ ከሚደረግ ንባብ ወይም አንድን ጽንሰሐሳባዊ ጉዳይ በጥልቀት ለመገንዘብ ከሚደረግ ንባብ ጋር የሚመሳሰል አይሆንም። ከዚህ እንደምንረዳው አንባቢያን ጽሑፉን እንደሚያነቡበት ዓላማ የንባብ ስልታቸውን ወይም ዘዴያቸው ይለዋውጣሉ።

ንባብ የሚካሄድባቸውን ዘዴዎች በአራት ክፍሎ ማየት ይቻላል (Grellet 1990:4-5፣ Williams 1990: 93-107)። የመጀመሪያው የአሰሳ ንባብ (Scanning) ተብሎ የሚታወቅ ሲሆን በፍጥነት የሚካሄድና ከአንድ ጽሑፍ ውስጥ አንባቢው በተናጠል ፈልጎ ለማግኘት የሚፈልገውን መረጃ ለማግኘት የሚጠቀምበት የንባብ ዘዴ ነው። ለዚህ ዓይነቱ ንባብ ምሳሌ የሚሆኑት ቃላትን ከመዝገብ ቃላት ፈልጎ ለማግኘት ወይም ከላይ እንደተገለጸው የአንድን ሰው ስልክ ቁጥር ከስልክ ማውጫው ዝርዝር ለይቶ ለማውጣት የሚደረጉ ንባቦች ናቸው ። ሁለተኛው የንባብ ዘዴ ግርፍ ንባብ (Skimming) በመባል የሚታወቅ ነው። ግርፍ ንባብ እንደ አሰሳ ንባብ ሁሉ በፍጥነት የሚከናወን የንባብ ዘዴ ሲሆን ንባቡ የሚካሄድበት ዓላማ የጽሑፉን አጠቃላይ መንፈስ ለመረዳት ነው። ይህም የሚከናወንበት ዋናው ምክንያት አንባቢ ወደ ጽሑፉ ዝርዝር ሐሳብ ከመግባቱ በፊት ለመወሰን እንዲያስችለው ነው። እንዲህ ዓይነቱ ንባብ አብዛኛውን ጊዜ ተግባራዊ የሚሆነው ማስታወቂያዎች፣ ጋዜጦች፣ በራሪ ጽሑፎች፣ ወዘተ. ለአፍታ ቆም ብሎ ሲነበብ ነው። ሦስተኛው የንባብ ዘዴ ሰፊ ንባብ (Extensive Reading) ሲሆን ከስሙ ለመገንዘብ እንደሚቻለው ሰፊ ንባብ በቅርጻቸው ረዘም ያሉ ጽሑፎች የሚነበቡበት ዘዴ ነው። የዚህ ዓይነት ንባብ የሚካሄድባቸው ጽሑፎች በባሕሪያቸው የሰውን ቀልብ የሚስቡ ናቸው። ጽሑፎቹም የሚነበቡት ለአጠቃላይ ዕውቀት ወይም ግንዛቤ እንጂ ዝርዝር ጉዳይን ለማጥናት በማሰብ አይደለም ። አራተኛው የንባብ ዘዴ ደግሞ ጥልቅ ንባብ (Intensive Reading) ነው። ጥልቅ ንባብ በጥንቃቄና የጽሑፉን ሀሳብ መስመር በመስመር አንብቦ መረዳትን የሚጠይቅ ነው። የዚህ ዓይነቱ ንባብ የሚካሄደው የተለያዩ

ውሎችንና ሕጋዊ ሰነዶችን ለመመርመር፣ ለተለያዩ ጉዳዮች የቀረቡ አቤቱታዎችን ለመረዳት ወይም በተለያዩ የዕውቀት ዘርፎች ሰዎች ሙያዊ ግንዛቤቸውን ለማስፋት እንዲያስችላቸው ነው።

በአጠቃላይ ከላይ በቀረበው መልክ አራት ዓይነት የንባብ ዘዴዎች ያሉ ቢሆንም በተግባር ግን አንዱ ከሌላው ጋር ተጣምሮ የሚካሄድ እንጂ ተነጣጥለው የሚታዩ አይደሉም። ለምሳሌ በግርፍ ንባብ አማካይነት ከአንድ መጽሐት ወይም ጋዜጣ ቀልባችንን የሳበውን ርዕሰ-ጉዳይ ካገኘን በኋላ የምናደርገው ንባብ ሰፊ ንባብ ወይም ጥልቅ ንባብ ሊሆን ይችላል (Williams 1990: 93-107)።

2.3 የንባብ ትምህርት የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማዳበር ያለው ሚና

ይህ ጥናት አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ከምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ የሚገመግም መሆኑ ቀደም ባሉት የጥናቱ ክፍሎች ተገልጿል። በተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ መዳበር በክፍል ውስጥ የሚሰጠው የንባብ ትምህርት የራሱ የሆነ አስተዋጽኦ እንደሚኖረው የታወቀ ነው። በመሆኑም በዚህ ጥናት በክፍል ውስጥ እየተሰጠ ያለውን የንባብ ትምህርት ከተማሪዎቹ አንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር አገናዝቦ ለመመልከት ጥረት ይደረጋል።

በተለመደው የንባብ ትምህርት አቀራረብ ዘዴ አንድን ጽሑፍ ተማሪዎች በክፍል ውስጥ እንዲያነቡትና ከዚያም በቀጥታ ወደ መልመጃ ጥያቄዎች በመሸጋገር ለጥያቄዎቹ ምላሽ እንዲሰጡ ማድረግ ከመማር ማስተማር ዘዴነቱ ይልቅ ወደ ፈተናነት እንደሚያደላ ነው (Dubin and David B. 1991:202)። የአንብቦ መረዳት ትምህርት የክፍል ውስጥ አቀራረብ ሦስት ደረጃዎችን ያካተተ መሆኑን Dubin and David (1991:202-204) እና Williams (1990:35-39) ይገልጻሉ።

የመጀመሪያው ቅድመ ንባብ ደረጃ (pre-reading phase) በመባል የሚታወቅ ሲሆን ዓላማውም ስለሚነበበው ጽሑፍ ፍንጭ መስጠት፣ ምንባቡ በሚያነሳቸው ርዕሰ-ጉዳዮች ዙሪያ ተማሪዎች ያላቸውን የቀደመ ዕውቀት መቀስቀስ፣ ምንባቡን በአግባቡ ለመረዳት

ተማሪዎች የሚያስችላቸውን የቃላትና የሀረጎች ፍቺዎች መስጠትና የንባብ ፍላጎታቸውን ማነሳሳት ነው። እነዚህን የቅድመንባብ ደረጃ ተግባራትን ማከናወን የሚያገለግለው ተማሪዎች የንባብ ፍላጎት እንዲኖራቸው ለማድረግ ብቻ ሳይሆን ምንባቡን በሚያነቡበት ወቅት የሚያተኩሩባቸውን ጉዳዮች ጭምር አስቀድመው እንዲገምቱና ያነበቡትን ጽሑፍ በአግባቡ እንዲረዱ ለማገዝ ጭምር ነው።

ሁለተኛው የማንበብ ጊዜ ደረጃ (while reading stage) ነው። ይህ ተማሪዎች የጸሐፊውን ሀሳብ ወይም መልዕክት እንዲረዱ እንዲሁም የጽሑፉን አወቃቀርና የሀሳብ ፍሰት እንዲገነዘቡ የሚደረግበት ደረጃ ነው። ለዚህም እንዲረዱ በምንባቡ ይዘት ላይ የተመሠረቱ የተለያዩ ጥያቄዎችን አስቀድሞ በማዘጋጀትና ለተማሪዎች በመስጠት በምንባቡ ይዘት ላይ ይበልጥ እንዲያተኩሩ ማድረግ እንዲሁም እያነበቡ ጠቃሚ ማስታወሻዎችን የመያዝ ልምድ እንዲኖራቸው የማበረታታት ተግባራት ሊከናወኑ እንደሚገባ ምሁራኑ ይገልጻሉ።

ሦስተኛው ደረጃ ደግሞ ድገረ ንባብ (post-reading stage) በመባል ይታወቃል። በዚህ ደረጃ ተማሪዎች ከምንባቡ ያገኙቸውን አዳዲስ ሀሳቦች ከነበራቸው የቀደመ እውቀት ጋር በማገናዘብ እንዲገመገሙና ማጠቃለያ እንዲያቀርቡ ይደረጋል። ለዚህም እንዲረዱ ተማሪዎች በጥንድ ወይም በአነስተኛ ቡድኖች ሆነው ሀሳባቸውን እንዲለዋወጡና በመጨረሻም በአጠቃላይ የክፍል ውስጥ ውይይት የማጠቃለያ ሀሳቦችን እንዲሰነዘሩ ይደረጋል። መምህራንም የምንባቡን ፍሬሀሳቦች በአጭሩ ለተማሪዎች የሚያሳውቁበት ደረጃ ነው። ከዚህ በመቀጠል ምንባቡን መሠረት አድርገው የተዘጋጁ የተለያዩ የመልመጃ ጥያቄዎች ቀርበው የሚሠሩበት ይሆናል።

በመስኩ ያሉ ምሁራን እንደሚገልጹት እነዚህ ሦስት የንባብ ሂደት ደረጃዎች ምንጊዜም በንባብ ትምህርት አቀራረብ ተግባራዊ መሆን ይኖርባቸዋል ማለት አይደለም። እንደምንባቡ ሁኔታና አስፈላጊነት ሊተገበሩ ወይም ሊዘሉ የሚችሉ ናቸው። የንባብ ትምህርት አቀራረብ ዘዴዎቹ የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማዳበር ከፍተኛ አስተዋጽኦ እንደሚያደርጉ ይታመናል።

2.4 በሁለተኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ ተላውጦዎች (variables)

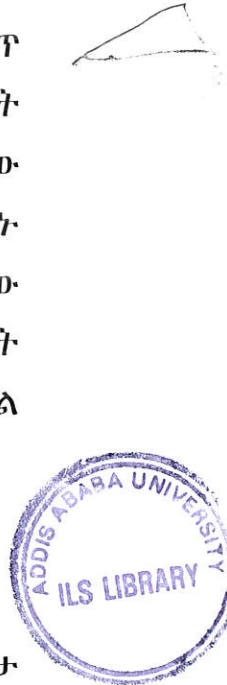
በሁለተኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ በርካታ ተላውጦዎች አሉ። ከእነዚህ ተላውጦዎች መካከል በዋናነት በተለያዩ የዘርፉ ምሁራን የተጠቀሱትን ጠቅለል ባለ መልኩ እንደሚከተለው ለመመልከት ጥረት ተደርጓል።

2.4.1 የሁለተኛ ቋንቋ ዕውቀት

የቋንቋ ዕውቀት ከአንብቦ መረዳት ጋር ቀጥተኛ ግንኙነትና ተጽዕኖ እንዳለው በመስኩ የተደረጉ ጥናቶች ያመለክታሉ (ጌትነት 1990:22 ፣ Horby Vandam Brock and Flecher 1993:345)። እነዚህ ምሁራን የተለያዩ ጥናቶችን በመጥቀስ በሁለተኛ ቋንቋ በቂ የቋንቋ ችሎታ ያላቸው አንባቢዎች ዝቅተኛ የቋንቋ ችሎታ ካላቸው በተሻለ ሁኔታ የማንበብና ያነበቡትንም የመረዳት ችሎታ እንዳላቸው አመልክተዋል። ከዚህም በተጨማሪ የቋንቋ ችሎታቸው ዝቅተኛ የሆኑ አንባቢዎች ትኩረታቸው በምንባቡ ውስጥ በሚያጋጥማቸው ቃላት ፍቺና በዐረፍተነገሩ አሰካክ ላይ ስለሚሆን የምንባቡን መልዕክት ለመረዳት እንደሚያዳግታቸው፣ ቃላትን ተራ በተራ እንጂ በቡድን ተመልክተው ስለማያነቡ የንባብ ፍጥነታቸውም በተመሳሳይ ሁኔታ ዘገምተኛ እንደሚሆንም በምሁራኑ ጥናት ተመልክቷል። Yorio (1971: 110) ደግሞ ዝቅተኛ የቋንቋ ችሎታ ያላቸው የሁለተኛ ቋንቋ አንባቢዎች በቋንቋው አፍ ፊት የሆኑ አንባቢዎችን ያህል ከአነበቡት ጽሑፍ ጠቃሚ ፍንጮችን ተጠቅመው ተከታዩ የጽሑፉ ሐሳብ ምን ሊሆን እንደሚችል የመገመት ችሎታቸው አነስተኛ መሆኑን ያመለክታሉ።

2.4.2 የንባብ ችሎታ

በሁለተኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ላይ ሌላው የጎላ ተጽዕኖ ያለው ጉዳይ የንባብ ችሎታ ነው። ይህ ችግር በሁለተኛ ቋንቋ አንባቢዎች ዘንድ ብቻ ሳይሆን በአፍ መፍቻ ቋንቋ በሚያነቡትም ዘንድ የሚታይ ነው። በመሆኑም Mc Donough (1995:38-41) እንደሚያስረዱት የቋንቋ ዕውቀት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ተለይቶ መታየት ይኖርበታል። ምክንያቱም አንድ ሰው አፉን በፈታበት ቋንቋ ጥሩ የቋንቋ ችሎታ

ሊኖረው ይችላል። ይሁን እንጂ ይህ የቋንቋ ችሎታው ጥሩ የአንብቦ መረዳት ችሎታ እንዲኖረው ያደርገዋል ማለት አይደለም። እኒሁ ምሁር Alderson (1984) በሁለተኛ ቋንቋ የአንብቦ መረዳት ችግር ላይ ያደረጉትን ጥናት ዋቢ በማድረግ ታላሚውን ቋንቋ በሚገባ አለማወቅና በዚሁ ቋንቋ ያለው የንባብ ችሎታ ዝቅተኛነት በአንብቦ መረዳት ሂደት የጎላ ተጽዕኖ እንደሚያሳድሩ በተለያዩ ወቅቶች በተደረጉ ጥናቶች መረጋገጡን ይገልጻሉ።

2.4.3 የንባብ ፍላጎት

የንባብ ፍላጎት በሁለተኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ተጽዕኖ ከሚያሳድሩ ተላውጦዎች መካከል የሚመደብ ነው። ለንባብ የቀረበ ጽሑፍ የአንባቢዎችን ፍላጎት የሚመጥንና የማንበብ ፍላጎትንም የሚያነሳ ሊሆን ይገባል ። እንደዚህ ዓይነት ጽሑፎች በጥንቃቄ ተመርጠው ባልቀረቡበት ሁኔታ የሚከናወን የአንብቦ መረዳት ትምህርት ብዙም ውጤታማ ሊሆን አይችልም (Williams 1986:42)። በቋንቋ ክፍለጊዜ በመማሪያ ክፍል ውስጥ ካለው አውድ ጋር በማያያዝ የሚታየውን የተማሪዎች የንባብ ፍላጎት በተመለከተ በድሉ ዋቅጅራ (1996:31) ያቀረቡት ሀሳብ እንደሚከተለው ቀርቧል፤

በእውነተኛው ሕይወት (ከመማሪያ ክፍል ውጭ) የምናነበው ለማንበብ ብቻ ብለን አይደለም። የምናነበው ማንበብ ስለፈለግን ነው። ፍላጎቱ የሚመነጨው ደግሞ ከምክንያት ነው። ... ወደ መማሪያ ክፍል ስንመለስ አብዛኛውን ጊዜ ተማሪዎች የሚያነቡት ምክንያት ወይም ፍላጎት ኑሯቸው አይደለም። የሚያነቡት በመምህሩ ስለታዘዙ ወይም በመማሪያ መጽሐፉ ውስጥ ስለአለ ብቻ ነው። ይህ ደግሞ ለንባብ በቂ ምክንያት ስለአልሆነ የሚፈጠረው የማንበብ ፍላጎት እጅግ ዝቅተኛ ነው።

Harmer (1991:182) እንደሚሉት የንባብ ፍላጎቱ እንዲኖር አንባቢ ከጽሑፉ የሚጠብቀው አንዳች ጉዳይ መኖር አለበት። አንባቢው ከጽሑፉ የሚጠብቀውና የሚያገኘው ቁምነገር ከሌለ ጽሑፉን ለማንበብ ፍላጎት ሊያድርበት አይችልም። በአጠቃላይ የንባብ ፍላጎት መኖር ወይም አለመኖር አንድን ጽሑፍ አንብቦ ለመረዳት የጎላ ሚና እንዳለው ከላይ ከቀረቡት የምሁራኑ ሀሳቦች መገንዘብ ይቻላል።

2.4.4 የቀደመ ዕውቀት

ለዎች ከዕለት ተዕለት ተግባራቸው፣ ከማህበረሰቡ ጋር ከሚኖራቸው ግንኙነት፣ በሕይወት ልምዳቸው ከተመለከቱት፣ ከተረዱት፣ ከተማሩት፣ ካነበቡት፣ ወዘተ. በአእምሯቸው ውስጥ በየጊዜው የሚያካብቱት ዕውቀት አላቸው። ይህ የቀደመ ዕውቀት አንድን ጽሑፍ አንብቦ በመረዳት ሂደት ላይ የራሱ የሆነ ተጽዕኖ አለው። Pulido (2004:177) እንደሚገልጹት ለንባብ በቀረበው ርዕሰ-ጉዳይ ላይ የአንባቢዎች የቀደመ ዕውቀት መኖር የጽሑፉን ሀሳብ ወይም መልዕክት በሚገባ ለመረዳት የሚያስችል መሆኑን በርካታ ጥናቶችን ዋቢ በማድረግ ያስረዳሉ። በተመሳሳይ ሁኔታ አንብቦ መረዳት ውጤታማ ሊሆን የሚችለው አንባቢ የቀረበለትን ጽሑፍ ከቀደመ እውቀቱ ጋር አገናዝቦ ማየት ሲችል ነው Costantino (1999:38) ። እኒሁ ምሁር አያይዘው እንደሚያስረዱት የቀደመ ዕውቀት መሠረት የሚያደርገው አንባቢው የሚገኝበትን ማህበራዊና ባህላዊ ሁኔታዎችን በመሆኑ ይህንን ማህበራዊና ባህላዊ ሁኔታ በማያውቁት የሁለተኛ ቋንቋ አንባቢያን ዘንድ ተጽዕኖው የጎላ ሊሆን ይችላል ።

2.4.5 የማህበረሰባዊና ባህላዊ ሁኔታዎች ልዩነት

ማህበረሰባዊና ባህላዊ ልዩነቶች በሁለተኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ላይ ተጽዕኖ ከሚያሳድሩ ተላውጦዎች መካከል የሚጠቀሱ ናቸው። ለንባብ የሚቀርቡት ጽሑፎች በአብዛኛው የጸሐፊውን ማህበረሰባዊና ባህላዊ ሁኔታዎችን መሠረት አድርገው የሚቀርቡ በመሆናቸው በሁለተኛ ቋንቋ አንብቦ ለመረዳት አዳጋች ሁኔታዎችን እንደሚደቅኑ Mc Donough (1995:42) በአቀረቡት ጽሑፍ ተመልክቷል። በዚህ ጽሑፍ ላይ እንደተመለከተው ምንባቡ የቀረበበት ማህበረሰባዊና ባህላዊ ሁኔታዎች አንባቢዎች ከሚኖሩበት የተለየ በሚሆንበት ጊዜ የቀረበው ጽሑፍ የተሳሳተ ግንዛቤ ሊያገኝ ይችላል። ከዚህ በተጨማሪ ከአንባቢዎቹ ማህበረሰባዊና ባህላዊ ሁኔታዎች ፈጽመው የራቁ ጽሑፎች የንባብ ስሜትና ፍላጎትን የመፍጠር አቅም ስለማይኖራቸው በሁለተኛ ቋንቋ አንባቢዎች ዘንድ የሚኖራቸው ተነባቢነት አነስተኛ ይሆናል Costantino (1999:38)።

2.5 አንብቦ መረዳት ችሎታን መለካት

የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለመለካት በተለያዩ መልክ የተዘጋጁ ፈተናዎች በጥቅም ላይ ይውላሉ። Madsen (1983:4-5) እና (Heaton 1991:5) እንደሚገልጹት የችሎታ መለኪያ ፈተናዎች የትምህርቱንና የመምህሩን የማስተማር ዘዴ ውጤታማነትና የእያንዳንዱን ተማሪ ችሎታ ለመለካት ያስችላሉ። በዚህ ጥናትም የአንብቦ መረዳት ችሎታ መመዘኛ ፈተናዎች ለተማሪዎች ይሰጣሉ። በመሆኑም ስለአንብቦ መረዳት ችሎታ መለኪያ ፈተናዎች አንዳንድ መሠረታዊ የሆኑ ጉዳዮችን ማንሳት አስፈላጊ ይሆናል።

2.5.1 የአንብቦ መረዳት ችሎታ መለኪያ ፈተናዎች

የችሎታ መለኪያ ፈተናዎች በሚዘጋጁበት ወቅት የፈተናዎቹ አስተማማኝነት (reliability) እና ትክክለኛነት (Validity) ታሳቢ መሆን ይኖርባቸዋል(Heaton 1991:159፣ Bachman 1990: 24-25፣ Hughes 1995:22-43)። ትክክለኛነት ፈተናው ለመፈተን የተፈለገውን ችሎታ ወይም ክሂል በትክክል መለካት መቻሉን የሚመለከት ጽንሰሀሳብ ሲሆን አስተማማኝነት ደግሞ አንድ ፈተና ተደጋግሞ ቢሰጥ የሚያስገኘው ውጤት ምን ያህል እንደሚቀራረብ የሚያመለክት ነው (Bachman 1990:25፣ Hughes 1995:3)።

ለችሎታ መለኪያነት የሚዘጋጅ ፈተና በትክክል የተማሪዎችን ችሎታ ለመለካት የሚስችል መሆኑ በባለሙያዎች ሊታይና አስተያየት ሊሰጥበት ይገባል። እንዲሁም አንድ ፈተና በስፋት ለተማሪዎች ከመሰጠቱ በፊት የሙከራ ፈተና (pilot test) በመስጠት አስተማማኝነቱን መለካት አስፈላጊ ይሆናል (Weir 1990፣39 Heaton 1991:163-164)። የፈተናዎቹን አስተማማኝነት ለመለካት የሚያገለግል በመስኩ ባለሙያዎች የተዘጋጀ የአስተማማኝነት ቀመር አለ። የሙከራ ፈተናዎቹ ውጤት ከታወቀ በኋላ የአስተማማኝነት ቀመሩን በመጠቀም የአስተማማኝነት ደረጃውን ማስላትና ማወቅ ይቻላል (ቀመሩን አባሪ አንድ ላይ ይመልከቱ)።

የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማወቅ በሚሰጡ የሙከራ ፈተናዎች የአስተማማኝነት ደረጃን ከማወቅ በተጨማሪ የእያንዳንዱን ጥያቄ የክብደት ደረጃ (difficulty index) ና የተፈታኞችን ችሎታ ለይይቶ የማሳየት ብቃትን (discrimination index) ለመገምገም የሚያስችሉ መረጃዎችን ያስገኛሉ (Heaton 1991:179-180)። በችሎታ መለኪያነት በቀረበው ፈተና ውስጥ የሚገኙ ጥያቄዎች Heaton (1991:179-180) በሠፈሩት የክብደት ደረጃ መለኪያና ችሎታን ለይይቶ የማሳየት ብቃት ቀመሮች መሠረት መሰለት ይኖርባቸዋል። በቀመሮቹ ስሌት መሠረት እያንዳንዱ ጥያቄ የክብደት ደረጃው 0.5 እና ከዚያም በላይ እንዲሁም የተፈታኞችን ችሎታ የመለያየት ደረጃው ከ0.5 እስከ 0.7 ድረስ ከሆነ ተመጣጣኝ ክብደትና በበቂ ሁኔታ የተፈታኞችን ችሎታ የመለያየት ደረጃ አለው ማለት ይቻላል (Heaton 1991:179-180) ። (የጥያቄዎችን የክብደት ደረጃና የተማሪዎችን የችሎታ ብቃት ለመለያየት በጥቅም ላይ የዋሉትን ቀመሮች አባሪ አንድ ላይ ይመልከቱ)።

የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች በተለያዩ መልክ ተዘጋጅተው ለተፈታኞች ሊቀርቡ ይችላሉ። የተለመዱት ወይም ብዙ ጊዜ በጥቅም ላይ የሚውሉት የምርጫ፣ እውነት ሀሰት፣ ክፍት ቦታዎችን መሙላት፣ አጫጭር መልስ የሚሹ ክፍት ጥያቄዎች ናቸው (Madsen 1983:76፣ Weir 1990:43፣ Heaton 1991:112፣ Anderson 1971:178-180)።

የአንብቦ መረዳት ፈተና ሲዘጋጅ የተፈታኞችን የንባብ ፍላጎት ለመጠበቅና እኩል እድል ለመስጠት ቢያንስ ሁለት የተለያዩ ርዕሰ-ጉዳዮችን የያዙ ምንባቦች ተመርጠው ጥያቄዎቹ መዘጋጀት ይኖርባቸዋል። የምንባቦቹ የተነባቢነት ደረጃ በፈተናው ውጤት ላይ ተጽዕኖ ስለሚኖረው በጥንቃቄ መምረጥ ተገቢ ይሆናል (Madsen 1983:89)። በ Madsen (1983:90) አከፋፈል መሠረት የምንባቦቹ ርዝመት እንደተፈታኞቹ የክፍል ደረጃ ሊለያይ የሚችል ሲሆን ለዝቅተኛ ወይም ለመጀመሪያ ደረጃ ተማሪዎች ከ100 እስከ 200 ቃላት፣ ለመካከለኛ ደረጃ ከ150 እስከ 300 ቃላት የያዙ ምንባቦች ሊመረጡ እንደሚችሉ ይጠቁማሉ። Heaton (1991:112) ደግሞ ለዝቅተኛ ክፍል ከ50 እስከ 100 ቃላት፣ ለመካከለኛ ደረጃ ከ200 እስከ 300 ቃላት እና ለከፍተኛ ደረጃ ከ400 እስከ 600 ቃላት ያላቸው ምንባቦች ሊመረጡ እንደሚችሉ

ያመለክታሉ። ለአንብቦ መረዳት ፈተና የሚያስፈልገው ጊዜ በሙከራ ፈተናው ላይ ተመስርቶ የሚወሰን ሲሆን 80 በመቶ ጥያቄዎች እስኪመለሱ ድረስ በቂ ጊዜ መስጠት ይኖርበታል (Madsen 1983:90)።

ከዚህ በተጨማሪ የተፈታኞችን አንብቦ መረዳት ችሎታ በመፈተን መረጃ ለማሰባሰብ የሚዘጋጁ ፈተናዎች በግምት ወይም በቀደመ እውቀት እና ጥያቄዎቹን ከምንባቡ ጋር ቃል በቃል በማመሳሰል የማይመለሱ፣ የተፈታኞችን የተለየ እውቀት ወይም ክህሎት የማይጠይቁ፣ ከቀላል ወደ ከባድ ደረጃ በደረጃ የሚሸጋገሩ፣ አጭርና ግልጽ፣ እንዲሁም ድርብ አሉታ ዐረፍተነገሮች የሌሉባቸው መሆን ይገባቸዋል (Hughes 1995:119-135፣ Madsen 1983:93፣ Heaton 1991 :121)።

2.5.2 የአንብቦ መረዳት ችሎታ ደረጃዎች

የአንብቦ መረዳት ችሎታን ለመለካት የተለያዩ የፈተናዎች ሊሰጡ ይችላሉ። ነገር ግን አንድ ተፈታኝ በቂ የአንብቦ መረዳት ችሎታ አለው ወይም የአንብቦ መረዳት ችሎታው ከሚጠበቀው በታች ነው ለማለት የሚቻለው የተፈታኙ ውጤት ከምን ደረጃ ላይ ደርሶ ሲገኝ ነው? የሚለው ጥያቄ ምላሽ ማግኘት ይኖርበታል። Hughes (1995: 119) እንደሚገልጹት በመሠረቱ አንድ ጽሑፍ የያዘውን ሀሳብ ወይም መልዕክት ተፈታኞች ሙሉ በሙሉ ተረድተውታል ለማለት የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በሙሉ መመለስ ይጠበቅባቸዋል። ነገር ግን የሰው አእምሮ በጽሑፉ የቀረቡ ሀሳቦችን ከተለያዩ አቅጣጫዎች በመመልከት የሚገነዘብ በመሆኑ ይህ ሁልጊዜም ይሳካል ማለት እንዳልሆነ ይገልጻሉ። በመሆኑም የአንብቦ መረዳት ተፈታኞች ከ80 በመቶ በላይ ውጤት ካስመዘገቡ የቀረበውን ጽሑፍ ተረድተውታል ማለት እንደሚቻል ያስረዳሉ። Nuttall (1987:37) ደግሞ በአንብቦ መረዳት ፈተና ተፈታኞች 70 በመቶና ከዚያም በላይ ውጤት ካስመዘገቡ በቂ የአንብቦ መረዳት ችሎታ እንዳላቸው ያስገነዝባሉ።

Narayanaswamy, (1975:144-147) የአንብቦ መረዳት ችሎታ ከንባብ ፍጥነት ጋር ተገናዝቦ መታየት የሚገባው ሲሆን ተፈታኞች በማንኛውም ጊዜ በሚያነቡበት አማካይ የንባብ ፍጥነት (Average speed) የቀረበላቸውን ጽሑፍ አንብበው 70

ከመቶ ውጤት ካገኙ ጥሩ አንብቦ የመረዳት ችሎታ አላቸው ማለት ይቻላል ይላሉ። በመቀጠልም የተፈታኞችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ዘርዘር ባለ መልኩ ከፋፍለው በማመልከት ከ10 ከታረመ ፈተና ከ5 በታች ውጤት የስመዘገቡ ተፈታኞች ዝቅተኛ ከ5 እስከ 6 ያገኙ ደግሞ በቂ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ያላቸው ሲሆኑ ውጤታቸው 7 ከሆነ ጥሩ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ከ8-10 ከደረሰ ደግሞ ከፍተኛ ችሎታ እንዳላቸው ይገልጻሉ።

በአጠቃላይ ከላይ የቀረቡትን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ደረጃ አሰጣጥ ስንመለከት በተለይ አማካይ ችሎታ ያላቸውን ተፈታኞች በተመለከተ የመቀራረብ ሁኔታ መኖሩን መገንዘብ ይቻላል። በመሆኑም በዚህ ጥናት ከ10 ከታረመ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ፈተና ከ7 እስከ 8 ያገኙ ተፈታኞች በቂ ችሎታ ያላቸው፣ በፈተናው ውጤት 9 እና 10 ያስመዘገቡ ተፈታኞች ደግሞ ከፍተኛ ችሎታ ያላቸው ሲሆኑ በአንጻሩ ከ5 እስከ 6 ውጤት ያላቸው ዝቅተኛና ከ5 በታች ያገኙ በጣም ዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ያላቸው ተደርገው ተወስደዋል። ይህ አከፋፈል ከላይ በተለያዩ ምሁራን የቀረቡ ሀሳቦችን መሠረት ያደረገ ሲሆን የተፈታኞችን የችሎታ ደረጃ ለመመዘን እንደሚያስችል ታምኖበታል።

ምዕራፍ ሶስት

የአጠናን ዘዴ

ይህ ጥናት የሚካሄደው በአዊኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው የሚገኝበትን ደረጃ ለመገምገም መሆኑ ቀደም ሲል በጥናቱ ዳራና ዓላማ ላይ ተጠቅሷል። ጥናቱን ለማካሄድ በጥቅም ላይ የዋሉት የናሙና አመራረጥና የመረጃ አሰባሰብ ዘዴዎች እንደሚከተለው ቀርበዋል።

3.1 የናሙና አመራረጥ

3.1.1 የትምህርት ቤቶች አመራረጥ

ቀደም ሲል በጥናቱ ወሰን ላይ እንደተገለጸው በዚህ ጥናት አራት የመጀመሪያ ደረጃ ሁለተኛ ሳይክል ትምህርት ቤቶች ተተኪሪ ሆነዋል። አራቱን ትምህርት ቤቶች ለመምረጥ ከዞኑ ትምህርት መምሪያ በተገኘው መረጃ መሠረት በመጀመሪያ በዞኑ ከሚገኙት 74 ትምህርት ቤቶች መካከል በአዊኛ ቋንቋ አፍፈት የሆኑ ተማሪዎች አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት የሚማሩባቸው 33 ትምህርት ቤቶች እንዲለዩ ተደርጓል። ከእነዚህ አማርኛ በሁለተኛ ቋንቋነት ከሚሰጥባቸው ትምህርት ቤቶች ለትራንስፖርት አመቺ የሆኑ 12 ትምህርት ቤቶች ዝርዝር እንዲዘጋጅ ከተደረገ በኋላ በዕጣ የናሙና አመራረጥ ዘዴ ሁለት ትምህርት ቤቶች ከገጠር ሁለት ትምህርት ቤቶች ደግሞ በዞኑ ስር ካሉት የወረዳ ከተሞች መካከል ተመርጠዋል። ከገጠር የተመረጡት ትምህርት ቤቶች አስኩና እና ቅዳማጃ አጠቃላይ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ሲሆኑ ከከተማ አካባቢ የተመረጡት ደግሞ ኮሶበርና አገው ግምጃቤት አጠቃላይ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ናቸው።

3.1.2 የተማሪዎችና መምህራን አመራረጥ

ለጥናቱ መረጃ የሚሰበሰቡባቸው ትምህርት ቤቶች ተለይተው ከታወቁ በኋላ ተከታይ ተግባር ተተኪሪ ተማሪዎችንና መምህራንን መምረጥ ነው። የተማሪዎቹ አመራረጥ የተወሰነው በናሙናነት በተመረጡ ትምህርት ቤቶች ውስጥ በ2000 ዓ.ም. በመደበኛነት በስምንተኛ ክፍል ተመዝግበው የሚማሩ ተማሪዎችንና የሚማሩበትን ምድቦች

/ሌክሽኖች/ ብዛት መሠረት በማድረግ በእጣ የንሞና ዘዴ ነው። የእጣ ናሙና ዘዴ የተመረጠው ለሁሉም ተማሪዎች እኩል የመመረጥ ዕድል ስለሚሰጣቸው ነው።

ለጥናቱ በናሙናነት በገጠር አካባቢ በተመረጡ ትምህርት ቤቶች ማለትም በቅዳማጃ አጠቃላይ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ሁለት ምድቦች እንዲሁም በአስኩና አጠቃላይ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ሶስት ምድቦች የሚገኙ ሲሆን በከተማ አካባቢ ከሚገኙት ደግሞ በአገው ግምጃቤት አጠቃላይ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ስድስት እንዲሁም በኮሶበር አጠቃላይ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት አስር ምድቦች መኖራቸውን ማወቅ ተችሏል። በመሆኑም በገጠር አካባቢ ባሉት ትምህርት ቤቶች በመጀመሪያ በየምድቦቹ የሚማሩ ተማሪዎች ስም ዝርዝር እንዲዘጋጅና የመለያ ኮድ እንዲሰጣቸው ከተደረገ በኋላ የጾታ ተዋጽኦን ከግምት ውስጥ በሚያስገባ ሁኔታ በእጣ 60 ተማሪዎች እንዲመረጡ ተደርጓል። በከተሞች አካባቢ ከሚገኙት በአገው ግምጃቤት በስድስቱም ምድቦች የሚማሩ ተማሪዎች ስም ዝርዝር ተወስዶ የመለያ ኮድ ከተሰጣቸው በኋላ በእጣ ከእያንዳንዱ ምድብ አስር ተማሪዎችን ማለትም አምስት በአዊኛ አፋቸውን የፈቱና አምስት በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች እንዲመረጡ ተደርጓል። ይህም የሆነው አፋቸውን በአዊኛ የፈቱና በአማርኛ የፈቱ ተማሪዎች ተለይተው ሳይሆን በአንድ ላይ ተቀለቀለው የሚማሩ በመሆኑ ነው። በኮሶበር ግን በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ከፈቱ ተማሪዎች ተነጥለው ለብቻቸው የሚማሩ በመሆኑ በአዊኛ አፍፈት የሆኑ ተማሪዎች ከሚማሩባቸው አራት ምድቦች 30 ተማሪዎችን እንዲሁም በአማርኛ አፍፈት የሆኑ ተማሪዎች ከሚማሩባቸው ስድስት ምድቦች 30 ተማሪዎች በተመሳሳይ መንገድ በእጣ እንዲመረጡ ተደርጓል።

በዚህ ስልት በመጠቀም ከሁለቱ የገጠር ትምህርት ቤቶች በድምሩ 120 አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተማሪዎች እንዲሁም በከተሞች አካባቢ ከሚገኙ ሁለት ት/ ቤቶች ደግሞ 60 አፋቸውን በአዊኛ የፈቱና 60 አፋቸውን በአማርኛ የፈቱ በድምሩ 120 ተማሪዎች በእጣ ሊመረጡ ችለዋል። ይህም ከገጠር 120 እንዲሁም ከከተማ 120 በአጠቃላይ 240 የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች የጥናቱ ተተኪ እንዲሆኑ አስችሏል። በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በከተማ አካባቢ ከሚገኙ ትምህርት ቤቶች የሚመረጡበት ምክንያት በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ከአፍ መፍቻ ቋንቋ ጋር ያለውን ተዛምዶ ለመገምገም የሚረዳ መረጃ ለማግኘት እንዲያስችል ነው።

ጥናቱ በአተኮረባቸው ትምህርት ቤቶች በስምንተኛ ክፍል ደረጃ አማርኛን የሚያስተምሩ መምህራን ብዛት አነስተኛ ነው። ከኮሶበር አጠቃላይ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በስተቀር በሌሎቹ ትምህርት ቤቶች የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎችን አማርኛ የሚያስተምሩ መምህራን ብዛት ከአንድ በላይ አይደሉም። በኮሶበር ሶስት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የሚገኙ ቢሆንም በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎችን የሚያስተምሩት አንድ መምህር ናቸው። በአጠቃላይ ጥናቱ ትኩረት ባደረገባቸው ትምህርት ቤቶች በአዊኛ አፋቸውን ለፈቱ ተማሪዎች አማርኛን የሚያስተምሩ መምህራን አራት ብቻ በመሆናቸው ሁሉም የቃለመጠይቁ ተሳታፊ እንዲሆኑ ተደርጓል።

3.2 የመረጃ አሰባሰብ ዘዴ

ለዚህ ጥናት በጥቅም ላይ የሚውሉት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች በአጠቃላይ አራት ናቸው። ከእነዚህ ውስጥ ለተማሪዎች የሚሰጠው የአንብቦ መረዳት ፈተና ለጥናቱ ዋናው የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ነው። ሌሎቹ አጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ደግሞ የክፍል ውስጥ ምልክታ፣ ለመምህራን የሚቀርብ ቃለመጠይቅና ለተማሪዎች የሚቀርብ የጽሑፍ መጠይቅ ናቸው። እነዚህ የመረጃ አሰባሰብ ዘዴዎች በጥቅም ላይ የሚውሉበትን ሁኔታ በተመለከተ እንደሚከተለው በዝርዝር ቀርቧል።

3.2.1 የአንብቦ መረዳት ችሎታን ለመመዘን የሚሰጥ ፈተና

የተማሪዎችን በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ለመመዘን ሁለት ፈተናዎች ከክፍል ደረጃቸው አኳያ እንዲመጥኑ ተደርገው ተዘጋጅተዋል። የፈተናዎቹ ዝግጅት በተዛማጅ ጽሑፎች ውስጥ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች በሚዘጋጁበት ወቅት ታሳቢ መሆን የሚገባቸውን ጉዳዮች በተመለከተ የተገለጹትን መሠረታዊ ሐሳቦች እንዲያካትቱ ተደርገዋል (የአንብቦ መረዳት ፈተናዎቹን አባሪ ሁለት ይመልከቱ)።

እያንዳንዱ ፈተና አንድ ምንባብ ያለው ሲሆን ከምንባቡ የወጡ አምስት የምርጫ ጥያቄዎችና አምስት አጭር ምላሽ የሚሰጥባቸውን ክፍት ጥያቄዎች ይዟል። አጭር

ምላሽ የሚሹ ጥያቄዎች የተፈታኞችን የጽሕፈት ክህል እንዳይጠይቁ ለማድረግ በማሰብ በአንድ ቃል ወይም በአጭር ሀረግ የሚመለሱ እንዲሆኑ ተደርጓል። በሁለቱ ፈተናዎች በአጠቃላይ ሀያ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ለተጠኚዎች ቀርበዋል።

ፈተናዎቹ በቀጥታ ለተጠኚዎች ከመቅረባቸው በፊት በአራት አማርኛ ቋንቋን በማስተማር ልምድ ባላቸውና በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር ሁለተኛ ዲግሪ ተመራቂ በሆኑ ተማሪዎች እንዲገመገሙ ተደርጓል። ከዚህ በተጨማሪ በአዊ ዞን ትምህርት መምሪያ በሚገኙ ሁለት የቋንቋ ፈተና ዝግጅት ባለሙያዎች እንዲታዩና አስተያየት እንዲሰጥበት ተደርጓል። ይህም የተዘጋጁት ፈተናዎች ለመፈተን የተፈለገውን ክህል በትክክል ለመፈተን ከማስቻላቸው አኳያ ትክክለኛነታቸውን (validity) ለማወቅ ከመርዳቱም በላይ ግልጽነት የጎደላቸውን የተወሰኑ ጥያቄዎችንና አማራጭ መልሶችን ለማስተካከል አስችሏል።

ከዚህ በኋላ ሁለቱም የተዘጋጁት ፈተናዎች የጥናቱ ተሳታፊ ባልሆኑና አፋቸውን በአዊኛ በፈቱ አምስት ወንድና አምስት ሴት የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች የሙከራ ፈተና በመስጠት አስተማማኝነታቸውን፣ የክብደት ደረጃቸውንና ፈተናዎቹ የተማሪዎችን ችሎታ ለመለያየት ያላቸውን ብቃት በተዛማጅ ጽሑፉ ውስጥ በቀረቡት ቀመሮች መሠረት በማስላት ለማወቅ ተችሏል። በዚህ መሠረት የሙከራ ፈተናው የተገኘው የአስተማማኝነት ውጤት 0.81 ሲሆን ይህም ሁለቱም ፈተናዎች በጥቅም ላይ ለመዋል በቂ የአስተማማኝነት ደረጃ እንዳላቸው አመልክቷል። በሁለቱ ፈተናዎች ውጤት መካከል ያለውን ተዛምዶ ለማወቅ የCorrelation ቀመርን በመጠቀም በተደረገው ስሌት የተገኘው ውጤቱ 0.74 ሆኗል። (የስሌቱን ዝርዝር አባሪ አንድ ላይ ይመልከቱ) ይህም ሁለቱ ፈተናዎች በክብደት ደረጃቸው ተቀራራቢ ወይም ተመጣጣኝነት እንዳላቸው አሳይቷል።

የሙከራ ፈተናው የእያንዳንዱ ጥያቄ የክብደት ደረጃና ፈተናዎቹ የተማሪዎቹን ችሎታ ለመለያየት ያላቸው ብቃት ተፈትሏል። በዚህም መሠረት በአብዛኛው ተማሪዎች ያልተመለሱ ከመጀመሪያው ፈተና አንድ የምርጫ ጥያቄና አንድ በክፍት ቦታ አጭር ምላሽ የሚሻ ጥያቄ እንዲሁም ከሁለተኛው ፈተና አንድ በክፍት ቦታ አጭር ምላሽ የሚሻ ጥያቄ ይበልጥ ግልጽነት እንዲኖራቸው በማድረግ ማሻሻያ የተደረገባቸዋል። ከዚህም በተጨማሪ የሙከራ ፈተናዎቹ የተፈታኞችን ችሎታ ለመለያየት የሚችሉ

መሆናቸውን በተዛማጅ ጽሑፍ ውስጥ በተገለጸው መሠረት በመፈተሽ ውጤቱ ከላይ ከተገለጹትና እንዲሻሻሉ ከተደረጉት ሶስት ጥያቄዎች በስተቀር ከ0.5 እስከ 0.8 የሚደርስ መሆኑን ለማረጋገጥ ተችሏል። ይህም የፈተናዎቹ ጥያቄዎች የተማሪዎቹን ችሎታ በትክክል ለመለያየት የሚችሉ መሆናቸውን አመለክቷል (Heaton 1991: 179-180)።

በመጨረሻም ለጥናቱ ተተኪዎች የችሎታ መለኪያ ፈተናዎቹ እንደአመቺነቱ በሁለትና በሶስት ቀናት ልዩነት በእያንዳንዱ ለጥናቱ በተመረጠ ትምህርት ቤት ተሰጥቷል። ፈተናዎቹ የተሰጡት አጥኚውና በክፍል ደረጃው አማርኛን በሚያስተምር አንድ መምህር አማካይነት ነው። ለጥናቱ በናሙናነት የተመረጡ ሁሉም ተማሪዎች ሁለቱንም ፈተናዎች የወሰዱ ሲሆን Madsen (1983:90) እንደሚገልጹት አብዛኛዎቹ ተፈታኞች (80 በመቶ የሚሆኑት) ፈተናውን ሠርተው እስኪጨርሱ ድረስ በቂ ጊዜ ተሰጥቷቸዋል።

ተማሪዎች ፈተናውን ከተፈተኑ በኋላ በመጀመሪያ በአማርኛ መምህራቸው ቀጥሎ በአጥኚው ፈተናዎቹ ታርመው ውጤት ተሰጥቷል። ለምርጫ ጥያቄዎች በተሰጡ መልሶች ላይ በሁለቱም አራሚዎች ልዩነት ያልታየ ሲሆን አጫጭር ምላሽ በሚሹ ክፍት ጥያቄዎች ላይ አልፎ አልፎ ልዩነቶች ሲያጋጥሙ አማካይ ውጤት እንዲመዘገብ ተደርጓል። በዚህ መልክ የፈተናዎቹ ውጤቶች ተለይተው ከታወቁ በኋላ Narayanaswamy (1975:144-147) በአስቀመጡት የአንብቦ መረዳት ችሎታ ደረጃ መሠረት በዚህ ጥናት ከ10 ከታረመ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ፈተና ከ7 እስከ 8 ያገኙ ተፈታኞች በቂ ችሎታ ያላቸው ሆነው ተወስደዋል። በፈተናው ውጤት 9 እና 10 ያስመዘገቡ ተፈታኞች ደግሞ ከፍተኛ ችሎታ ያላቸው ሲሆኑ በአንጻሩ ከ5 እስከ 6 ውጤት ያላቸው ዝቅተኛና ከ5 በታች ያገኙ በጣም ዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ያላቸው ተደርገው ተወስደዋል። በአዊኛ አፍ በፈቱና በአማርኛ አፍ በፈቱ፣ በገጠርና በከታማ አከባቢ በሚገኙ እንዲሁም በጾታ መካከል የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነቶች መኖራቸውንና የልዩነቶቹን አስተማማኝነት ለማወቅ በ SPSS ሶፍት ዌር በተዘጋጀው የቲ-ቴስት ቀመር መሠረት በኮምፒዩተር ስሌቱ ተካሂዷል (በኮምፒዩተር አማካይነት የተገኘውን የቲ-ቴስት ውጤቶችን አባሪ አንድ ይመልከቱ)።

3.2.2 የንባብ ትምህርት የክፍል ውስጥ ምልክታ

ሁለተኛው የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ የክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት ምልክታ ነው። የተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ከሚዳብርባቸው መንገዶች አንዱ በክፍል ውስጥ የሚሰጠው የንባብ ትምህርት ነው። በዚህ ጥናት የክፍል ውስጥ ምልክታ ማድረግ ያስፈለገውም ለተማሪዎች የሚሰጠው የንባብ ትምህርት በተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የሚያሳድረውን ተጽዕኖ ለመገምገም እንዲያግዝ በማሰብ ነው። በክፍል ውስጥ የሚደረገውን የንባብ ትምህርት ሂደት ለመከታተል እንዲያስችል በተዛማጅ ጽሑፉ ውስጥ የንባብ ትምህርት አቀራረብን በተመለከተ የተዘረዘሩ መሠረታዊ ጉዳዮችን ያካተተ የምልክታ ቅጽ እንዲዘጋጅ ተደርጓል (የምልክታ ቅጹን አባሪ ሶስት ይመልከቱ)። ጥናቱ ትኩረት ባደረገባቸው ትምህርት ቤቶች የምልክታው ተግባር ከመጀመሩ በፊት ለመምህራኑ ምልክታው ስለሚደረግበት ዓላማ በመግለጽ ከተነገረ በኋላ ፈቃደኝነታቸው ተጠይቋል። በአራቱም በናሙናነት በተመረጡ ትምህርት ቤቶች በአዊኛ አፋቸውን ለፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት የሚያስተምሩ መምህራን ምልክታው እንዲካሄድ ፈቃደኛ ሆነው ተገኝተዋል።

በክፍል ውስጥ የሚሰጠው የንባብ ትምህርት በተቻለ መጠን በአዳዲስ ሰዎች መኖር ምክንያት ተለምዷዊ ሁኔታውን እንዳይቀይር በማሰብ ምልክታው የተደረገው በአጥኚው ብቻ ነው። በዚህ ዓይነት ሁኔታ ለጥናቱ በተመረጡ ትምህርት ቤቶች ስምንተኛ ክፍል አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት በሚያስተምሩ መምህራን ዘንድ አንድ ምንባብ ተጀምሮ እስኪጠናቀቅ ድረስ ባለው የትምህርት አሰጣጥ ሂደት ላይ ምልክታ ተካሂዷል።

3.2.3 ቃለመጠይቅ

ሶስተኛው የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ቃለመጠይቅ ነው። ለቃለመጠይቁ መነሻ የሚሆኑ በሥርዓት የተዘጋጁ የውይይት መነሻ ጥያቄዎች በአጥኚው አስቀድመው ከተዘጋጁ በኋላ በሁለት የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ባለሙያዎች ታይቶ አስተያየት ተሰጥቶበታል (ለቃለመጠይቁ የተዘጋጁ ጥያቄዎችን አባሪ አራት ይመልከቱ)። ከዚህም በተጨማሪ በጥናቱ አማካሪ መምህር ተገምግሞ በተሰጠው አስተያየት መሠረት አስፈላጊ ማሻሻያዎች ተደርገዋል። በተደረገው ማሻሻያ መሠረት አንዳንድ ጥያቄዎች በሌሎች ተተክተዋል፤ አዳዲስ ጥያቄዎችም ታክለዋል።

ቃለመጠይቁ የሚቀርበው ጥናቱ በአተኮረባቸው አራት ትምህርት ቤቶች አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ስምንተኛ ክፍል ተማሪዎችን አማርኛ ለሚያስተምሩ መምህራን ነው። በቃለመጠይቁ የመምህራኑን አጠቃላይ ዳራ፣ በክፍል ውስጥ ንባብ የሚያለማምዱበትን ዘይና ስለተማሪዎቻቸው አንብቦ መረዳት ችሎታ ያላቸውን አስተያየት እንዲሁም ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ ለመረዳት የሚያጋጥማቸውን ችግርና የመፍትሔ ሀሳቦችን የተመለከቱ መረጃዎች ተሰብስበዋል።

3.2.4 የጽሑፍ መጠይቅ

ተማሪዎች በክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት ላይ ያላቸውን አስተያየት፣ በአማርኛ ቋንቋ የማንበብ ፍላጎታቸውን፣ በአማርኛ ቋንቋ በሚያነቡበት ወቅት የሚያጋጥማቸውን ችግሮች፣ የንባብ ክሂላቸውን ለማዳበር በአከባቢያቸው በአማርኛ ቋንቋ የተጻፉ ጽሑፎችን የማግኘት ዕድላቸውንና የንባብ ልምዳቸውን በተመለከተ መረጃ ለማሰባሰብ እንዲቻል የጽሑፍ መጠይቅ ተዘጋጅቷል (የጽሑፍ መጠይቁን አባሪ አምስት ይመልከቱ)። የጽሑፍ መጠይቁ ሁለት ክፍሎች አሉት። የመጀመሪያው ክፍል የተማሪዎቹን አጠቃላይ መረጃ ለማግኘት እንዲረዳ የተዘጋጀ ነው። ሁለተኛው ክፍል ደግሞ በክፍል ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ የንባብ ትምህርት አሰጣጥ ላይ በማተኮር መረጃ ለማሰባሰብና ከምልክታና ከቃለመጠይቅ ከተገኙ መረጃዎች ጋር አሰጣጥ ለማየት እንዲያስችል ታስበው የቀረቡ ጥያቄዎችን የያዘ ነው። ከዚህ በተጨማሪ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ለማንበብ ያላቸውን ፍላጎት፣ በአማርኛ ቋንቋ ለማንበብ የሚያጋጥማቸውን ችግሮችና ምን ያህል በአማርኛ ቋንቋ የተጻፉ ጽሑፎችን አግኝተው እንደሚያነቡ ለማወቅ የሚያግዙ መረጃዎችን የሚያስገኙ ጥያቄዎች ተካትተዋል። በእያንዳንዱ የጽሑፍ መጠይቁ ክፍል ግልጽ የሆኑ የአሞላል መመሪያዎች ተሰጥተዋል።

የጽሑፍ መጠይቁ በጥናቱ ተተኪሪ በሆኑ 180 አፋቸውን በአዊኛ በፈቱ ተማሪዎች ተሞልቶ ተመልሷል። የአንብቦ መረዳት ፈተናውን ለመፈተን በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች በሙሉ ሁለተኛውን የአንብቦ መረዳት ፈተና ከወሰዱ በኋላ የጽሑፍ መጠይቅ ለማስሞላት በተዘጋጀ ክፍል በአንድ ላይ ተሰባስበው የጽሑፍ መጠይቁን እንዲሞሉና እንዲመልሱ ተደርጓል።

ምዕራፍ አራት

የመረጃ ውጤት ትንተናና ማብራሪያ

ይህ የጥናቱ ክፍል በምዕራፍ ሦስት ላይ በዝርዝር በቀረቡት የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች አማካይነት የተገኙ መረጃዎች የሚተነተኑበት ነው። በመጀመሪያ የጥናቱ ዋና የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ በሆነው የአንብቦ መረዳት ፈተና አማካይነት የተገኙ መረጃዎች ተተንትነው የቀረቡ ሲሆን በመቀጠልም በአጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ማለትም በምልክታ፣ በጽሑፍ መጠይቅና በቃለመጠይቅ አማካይነት የተገኙ መረጃዎች ጠቅለል ባለ መልክ ትንታኔ ተደርጎባቸዋል።

4.1 በአንብቦ መረዳት ፈተና የተገኙ መረጃዎች ትንተና

የዚህ ጥናት ዐቢይ ዓላማ በአዊኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው የሚገኝበትን ደረጃ ማወቅ ነው። በመሆኑም በዚህ ጥናት ተተኪ ለሆኑ ተማሪዎች ሁለት የአንብቦ መረዳት ፈተናዎች ተዘጋጅተው ተሰጥተዋል። እያንዳንዱ ፈተና አንድ ምንባብና ምንባቡን መሠረት አድርገው የተዘጋጁ አምስት የምርጫ እንዲሁም አጫጭር ምላሽ የሚሹ አምስት ክፍት ቦታን የመሙላት ጥያቄዎችን ይዟል። በመሆኑም ሁለቱ የአንብቦ መረዳት ፈተናዎች እያንዳንዳቸው አስር፣ አስር ጥያቄዎች በድምሩ ሆኖ ጥያቄዎችን ይዘዋል። ሁለቱም ፈተናዎች ለ180 በአዊኛ ቋንቋ አፋቸውን ለፈቱና ለ60 በአማርኛ ቋንቋ አፋቸውን ለፈቱ በድምሩ ለ240 ተፈታኞች ተሰጥተዋል። በሁለቱም ፈተናዎች ለቀረቡ ሁሉም ጥያቄዎች አንድ አንድ ነጥብ ተሰጥቷቸው ታርመዋል።

ተማሪዎች በሁለቱም ፈተና ያገኙት ውጤት ከታወቀ በኋላ አማካይ ውጤቱ ከአስር ተወስዶ ለትንታኔ በጥቅም ላይ ውሏል። በዚህ መሠረት የተገኘውን የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት በመጠቀም ተጠኚዎች በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ ለመተንተን ጥረት ተደርጓል። ከዚህ በተጨማሪ አፋቸውን በአዊኛ ቋንቋ በፈቱና በአማርኛ ቋንቋ በፈቱ ተማሪዎች፣ በሌትና በወንድ ተጠኚዎች እንዲሁም በገጠርና በከተማ አካባቢ በሚገኙ ተፈታኞች መካከል ከአንብቦ መረዳት አንጻር የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ ጥረት ተደርጓል።

4.1.1 የአጠቃላይ ተፈታኞች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት ትንተና

በዚህ ንዑስ ክፍል ለጥናቱ በናሙናነት በተመረጡ ትምህርት ቤቶች የሚገኙ ተጠኚዎች በሁለቱም የአንብቦ መረዳት ፈተናዎች በአማካይ ያስመዘገቡትን ውጤት ለማየት ተሞክሯል። ቀጥሎ በተመለከተው ሠንጠረዥ ተጠኚዎች በአንብቦ መረዳት ፈተናዎች በአማካይ ያገኙት ውጤት በድግግሞሽ መጠንና በመቶኛ ተሰልቶ ቀርቧል።

ሠንጠረዥ 1 የአጠቃላይ ተፈታኞች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት

		ከ10 የተመዘገበ የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት										ድምር
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ተጠኚዎች	ብዛት	1	10	26	40	48	40	28	28	17	2	240
	መቶኛ	0.41	4.17	10.83	16.67	20	16.67	11.67	11.67	7.08	0.83	100

አጠቃላይ የውጤት ድምር 1332*

አማካይ ውጤት 5.55**

ከሠንጠረዥ 1 ለመመልከት እንደሚቻለው የአንብቦ መረዳት ፈተናዎቹን የወሰዱ ተጠኚዎች ብዛት 240 ናቸው። ከእነዚህ 240 ተፈታኞች መካከል በአማካይ ከ10 ከተያዘው የፈተና ውጤት 7 እና ከዚያም በላይ ያስመዘገቡ 75 (31%) ሲሆኑ ቀሪዎቹ 165 (69 %) ተፈታኞች 6 እና ከዚያም በታች ውጤት አግኝተዋል። የተፈታኞቹ አማካይ ውጤት 5.55 ሆኗል። ይህም አጠቃላይ በሆነ መልኩ ሲታይ የተጠኚዎች አንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት ዝቅተኛ መሆኑን ያሳያል። በተፈታኞቹ የተመዘገበውን የፈተና ውጤት በአንብቦ መረዳት ችሎታ ምድቦች በማጠቃለል ለማየት ተሞክሯል። በአንብቦ መረዳት ችሎታ ምድቦች የተጠቃለለው የፈተና ውጤት እንደሚከተለው በሠንጠረዥ 2 ተመልክቷል።

*አጠቃላይ የውጤት ድምርን ለማግኘት እያንዳንዱን ከ10 የተመዘገበውን የፈተና ውጤት በተጠኚዎች ብዛት በማባዛትና ሁሉንም በአንድነት መደመር ማለትም(1x1)+(2x10)+(3x26)+(4x40)+ ... (9x17)+(10x2) ያስፈልጋል።

** አማካይ ውጤቱን አጠቃላይ የውጤት ድምርን በተጠኚዎች ብዛት በማካፈል ማግኘት ይቻላል።

በሌሎችም ሠንጠረዦች በተመሳሳይ መንገድ አጠቃላይ የውጤት ድምርና አማካይ ውጤት ተሰልቶ ይገኛል።

ሠንጠረዥ 2 በምድብ የተጠቃለለ የአጠቃላይ ተፈታኞች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት

የፈተና ውጤት /10%/	ድግግሞሽ(frequency)		ጥቅል ድግግሞሽ (Cumulative frequency)
	ብዛት	መቶኛ	
9 – 10	19	7.91	19
7 – 8	56	23.33	75
5 – 6	88	36.67	163
4 – 0	77	32.08	240

በሠንጠረዥ 2 ላይ የተመለከተው የአንብቦ መረዳት ምድብ አከፋፈል መሠረት ያደረገው ቀደም ብሎ በዚህ ጽሑፍ ምዕራፍ ሁለት በተዛማጅ ጽሑፍ ውስጥ የተለያዩ ምሁራንን ዋቢ በማድረግ የተሰጡትን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ደረጃዎችን ነው። ከሠንጠረዥ መመልከት እንደሚቻለው ከ10 ከተመዘገበው የአንብቦ መረዳት ፈተና አንጻራዊ በሆነ ሁኔታ ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ተፈታኞች (36.67%) ያስመዘገቡት ከ5 እስከ 6 ሲሆን በመቀጠል ትልቁን ድርሻ (32.08%) ይዘው የሚታዩት 4 እና ከዚያም በታች የሆነ ውጤት ያስመዘገቡ ተፈታኞች ናቸው። በአንጻሩ ከተፈታኞቹ መካከል ከ7 እስከ 8 እና ከ9 እስከ 10 ያለውን ውጤት ያገኙ ተፈታኞች 23.33 በመቶና 7.91 በመቶ ብቻ ናቸው።

በዚህ ጥናት ተዛማጅ ጽሑፍ ውስጥ እንደተገለጸው የተፈታኞቹ አንብቦ መረዳት ችሎታ በቂና ከዚያም በላይ ነው ሊባል የሚችለው በተሰጠው የአንብቦ መረዳት ፈተና 7 እና ከዚያም በላይ ውጤት ተፈታኞች ማስመዘገብ ሲችሉ ነው። በዚህ መሠረት በሠንጠረዥ2 የሰፈሩት መረጃዎች የሚያመለክቱት ምንም እንኳን ጥቂት ተፈታኞች(31.24%) በበቂና ከዚያም በላይ በሆኑ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የሚገኙ ቢሆንም አብዛኛዎቹ ተጠኚዎች (68.75%) ግን በዝቅተኛና በጣም ዝቅተኛ በሆነ የአንብቦ መረዳት ደረጃ ላይ የሚገኙ መሆናቸውን ነው።

4.1.2 በአዊኛ አፍፈት የሆኑ ተጠኚዎች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት ትንተና

የዚህ ጥናት ትኩረት በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን ምን ያህል አንብበው እንደሚረዱ ለማወቅ በመሆኑ ከላይ በሠንጠረዥ 1 እና 2 ከተመለከትነው አጠቃላይ ውጤት በአዊኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተፈታኞችን ነጥሎ መመልከትና መተንተን ተገቢ ይሆናል። በዚህ መሠረት በአዊኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ፈተና ያገኙት ውጤት እንደሚከተለው በሠንጠረዥ 3 ቀርቧል።

ሠንጠረዥ 3 በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት

		የአንብቦ መረዳት ፈተና አማካይ ውጤት ከ10%										ድምር
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ተጠኚዎች	ብዛት	1	10	25	35	36	32	18	16	7	0	180
	መቶኛ	0.56	5.56	13.89	19.44	20	17.78	10	8.89	3.98	0	100

አጠቃላይ የውጤት ድምር 925
 አማካይ ውጤት 5.08

በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች ብዛት ከሠንጠረዥ 3 መመልከት እንደሚቻለው 180 ናቸው። እነዚህ ተጠኚዎች ከ10 ከተመዘገበው የአንብቦ መረዳት ፈተና አብዛኛዎቹ (77.23%) ያስመዘገቡት ውጤት 6 እና ከዚያም በታች ነው። አማካይ ውጤቱም ሲታይ 5.08 ነው። እነዚህ አሀዛዊ መረጃዎች በአብዛኛው በአዊኛ አፍ የፈቱ ተፈታኞች በአንብቦ መረዳቱ ፈተና ዝቅተኛ ውጤት ያላቸው መሆኑን ያሳያሉ። የተጠኚዎቹ የፈተና ውጤት በአንብቦ መረዳት ችሎታ ምድቦች ተጠቃልሎ በሠንጠረዥ 4 እንደሚከተለው ተመልክቷል።

ሠንጠረዥ 4 የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት በአንብቦ መረዳት ምድቦች

የፈተና ውጤት /10%/	ድግግሞሽ (frequency)		ጥቅል ድግግሞሽ (Cumulative frequency)
	ብዛት	መቶኛ	
9 – 10	7	3.89	7
7 – 8	34	18.89	41
5 – 6	68	37.78	109
4 –0	71	39.44	180
ድምር	180	100	

በሠንጠረዥ 4 የተመለከቱት መረጃዎች በአዊኛ አፋቸውን ከፈቱ የአንብቦ መረዳት ፈተና ተፈታኞች መካከል በአገኙት ውጤት ከ9 እስከ 10 ባለው ምድብ ውስጥ መግባት የቻሉት በጣም አነስተኛ ተጠኚዎች (3.89%) ብቻ መሆናቸውን ነው። ይህም በከፍተኛ አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የሚገኙት ተጠኚዎች ብዛት በጣም ጥቂት መሆኑን ይጠቁማል። በበቂ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ምድብ ማለትም በፈተናው ውጤት ከ7 እስከ 8 ያስመዘገቡት 18.89 በመቶ ያህል ተፈታኞች ናቸው። በአጠቃላይ በበቂና በከፍተኛ የአንብቦ መረዳት ደረጃ ላይ የሚገኙት 22.78 በመቶ ያህል ተፈታኞች ሲሆኑ በአንጻሩ አብዛኛዎቹ (77.22 በመቶ) 6 እና ከዚያም በታች ውጤት በማስመዘገባቸው በዝቅተኛና በጣም ዝቅተኛ በሆነ የአንብቦ መረዳት ደረጃ ላይ እንደሚገኙ ለማወቅ ተችሏል።

4.1.3 በአዊኛና በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ ትንተና

በዚህ ጥናት አፋቸውን በአዊኛ በፈቱና በአማርኛ በፈቱ ተጠኚዎች መካከል በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ ተሞክሯል። ተጠኚዎቹ በአንብቦ መረዳት ፈተና ያስመዘገቡት ውጤት በአፍ መፍቻ ቋንቋቸው ተለይቶ እንደሚከተለው በሠንጠረዥ 5 ተመልክቷል።

ሠንጠረዥ 5 በምድብ የተጠቃለለ የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት በአፍ መፍቻ ቋንቋ

የፈተና ውጤት /10%/	ድግግሞሽ(frequency)		ጥቅል ድግግሞሽ (Cumulative frequency)	
	ብዛት በአፍ መፍቻ ቋንቋ	መቶኛ		
9-10	አዊኛ	7	3.98	7
	አማርኛ	12	20	12
7 - 8	አዊኛ	34	18.89	41
	አማርኛ	22	36.67	34
5 - 6	አዊኛ	68	37.78	109
	አማርኛ	20	33.33	54
4 - 0	አዊኛ	71	39.44	180
	አማርኛ	6	10	60
ድምር	አዊኛ	180	100	
	አማርኛ	60	100	

አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ

አጠቃላይ የውጤት ድምር 925
አማካይ ውጤት 5.08

አፋቸውን በአማርኛ የፈቱ

አጠቃላይ የውጤት ድምር 407
አማካይ ውጤት 6.78

በሠንጠረዥ 5 ላይ እንደተመለከተው በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች ጠቅላላ ብዛት 180 ሲሆኑ በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ደግሞ 60 ናቸው። በሠንጠረዥ የቀረበው መረጃ በአዊኛ አፋቸውን ከፈቱ ተጠኚዎች መካከል በአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት ከ7 እስከ 8 እና ከ9 እስከ 10 ያገኙ እንደቅደም ተከተላቸው 18.89 በመቶ እና 3.98 በመቶ ሲሆኑ በአማርኛ የፈቱ ደግሞ እንደቅደም ተከተላቸው 36.67 እና 20 በመቶ መሆናቸውን ያመለክታል። በአንጻሩ በፈተናው ውጤታቸው 6 እና ከዚያም በታች ያስመዘገቡ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች 77.22 በመቶ ሲሆኑ በአማርኛ የፈቱ ደግሞ 43.33 በመቶ ናቸው። ሁለቱ አፍፈት ተጠኚዎች በአማካይ ውጤታቸውም ልዩነት አሳይተዋል። በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በ1.64 አማካይ ውጤት በአማርኛ አፋቸውን ከፈቱ ተጠኚዎች ዝቅ ብለው ተገኝተዋል።

በአጠቃላይ በሠንጠረዥ ውስጥ የቀረቡት መረጃዎች በሁለቱ ቋንቋዎች አፍ ፊት በሆኑ ተጠኚዎች መካከል የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት መኖሩን ይጠቁማሉ። በዚህም መሠረት በአማርኛ አፍፊት የሆኑ ተጠኚዎች በአብዛኛው (57%) በቂና ከዚያም በላይ በሆነ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ሲገኙ በአንጻሩ በአዊኛ አፋቸውን ከፈቱ ተጠኚዎች መካከል በተመሳሳይ ደረጃ ላይ የሚገኙት አነስተኛ (23%) መሆናቸውን የቀረቡት መረጃዎች ያመለክታሉ። ከዚህም አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተጠኚዎች በአማርኛ ከፈቱ ተጠኚዎች በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ዝቅ ብለው መገኘታቸውን መገንዘብ ይቻላል። ይህ በሁለቱ ተጠኚዎች መካከል የሚታየው የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት አስተማማኝ መሆኑንና አለመሆኑን ለማረጋገጥ የ ቲ ቴስት ስሌት ተካሂዷል። በቲ ቴስት ስሌት የተገኘው ውጤት እንደሚከተለው በሠንጠረዥ 6 ተመልክቷል።

ሠንጠረዥ 6 በአዊኛና በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች የቲ ቴስት ስሌት ውጤት

ተጠኚዎች ብዛት	አማካይ ውጤት mean	መደበኛ ልይይት standared diviation	የቲ ስሌት t-calculated	የቲ ስሌት ዋጋ t- Value	የነጻነት ደረጃ degree of freedem	አስተማማኝነት level of significance
በአዊኛ የፈቱ	180	5.08	1.954	-5.972	0.000	238
በአማርኛ የፈቱ	60	6.78	1.764			
ድምር	240					

P<0.05

ከ ቲ ቴስት ስሌቱ መገንዘብ የሚቻለው በአዊኛ አፋቸውን በፈቱና በአማርኛ አፋቸውን በፈቱ ተጠኚዎች መካከል በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ልዩነት በከፍተኛ ደረጃ አስተማማኝነት መሆኑን ነው። ከሠንጠረዥ 6 ላይ ለማየት እንደሚቻለው በአምስት በመቶ ለምናልባት ስህተት በመተው (p<0.05) ወይም በ95 በመቶ ትክክለኛነት በተካሄደው ቲ ቴስት ስሌት የተገኘው የቲ ስሌት -5.972 ነው። የቲ ስሌት ከዜሮ በታች ሆኖ መታየቱ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች አማካይ

የፈተና ውጤት በአማርኛ አፋቸውን ከፈቱ ተጠኚዎች አማካይ የፈተና ውጤት ማነሱን የሚያመለክት ነው። ለ -5.972 የቲ ስሌት የተሰጠው የቲ ስሌት ዋጋ 0.000 ነው። ይህም የቲ ስሌት ዋጋ ከ0.05 በታች መሆኑን ያሳያል። የ ቲ ስሌት ዋጋ ከ0.05 በታች ዝቅ ማለት ደግሞ በሁለቱ ተጠኚዎች መካከል ያለው ልዩነት አስተማማኝ መሆኑን ያመለክታል። በመሆኑም በአዊኛ አፋቸውን በፈቱና በአማርኛ በፈቱ ተጠኚዎች መካከል በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ ከመረዳት አኳያ የተገኘው የቲ ስሌት ዋጋ ከ0.05 በጣም አንሶ ስለሚታይ በሁለቱ ተጠኚዎች መካከል በከፍተኛ ደረጃ አስተማማኝነት ያለው ልዩነት አለ ብሎ ለመደምደም ይቻላል። በአጠቃላይ በሠንጠረዥ 5 እና 6 ከተሰጡ መረጃዎች በመነሳት በአዊኛ አፋቸውን ከፈቱ ተጠኚዎች ይልቅ በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው በተሻለ ደረጃ ላይ እንደሚገኙ መረዳት ተችሏል።

4.1.4 በገጠርና በከተማ አካባቢ በሚገኙ አፋቸውን በአዊኛ በፈቱተፈታኞች መካከል የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ ትንተና

በዚህ ጥናት ከተካተቱት አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተጠኚዎች መካከል 120ዎቹ በገጠር ትምህርት ቤቶች የሚማሩ ሲሆኑ 60ዎቹ ደግሞ በከተማ አካባቢ በሚገኙ ትምህርት ቤቶች የሚማሩ ናቸው። በእነዚህ ተጠኚዎች መካከል የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ ተሞክሯል። በገጠርና በከተማ አካባቢ የሚገኙ አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተጠኚዎች በአንብቦ መረዳት ፈተና ያስመዘገቡት ውጤት በሠንጠረዥ 7 ላይ ታይቷል።

ሠንጠረዥ 7 አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተጠኚዎች የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት በገጠርና በከተማ

የፈተና ውጤት /10%/	ድግግሞሽ		ጥቅል ድግግሞሽ	
	ብዛት	መቶኛ		
9 – 10	ገጠር	3	2.5	3
	ከተማ	4	6.67	4
7 – 8	ገጠር	20	16.67	23
	ከተማ	14	23.33	18
5 – 6	ገጠር	47	39.17	70
	ከተማ	21	35	39
4 – 0	ገጠር	50	41.65	119
	ከተማ	21	35	60
ድምር	ገጠር	120	100	120
	ከተማ	60	100	60

ገጠር

አጠቃላይ የውጤት ድምር 601
አማካይ ውጤት 4.93

ከተማ

አጠቃላይ የውጤት ድምር 324
አማካይ ውጤት 5.4

ከሠንጠረዥ 7 መገንዘብ እንደሚቻለው በገጠርና በከተማ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው በአብዛኛው በዝቅተኛና በጣም ዝቅተኛ ደረጃ ላይ ይገኛሉ። ከላይ የቀረቡ መረጃዎች እንደሚያሳዩት በገጠር 39 በመቶ በአንብቦ መረዳት ፈተናው ከ5 እስከ 6 ውጤት በማግኘት በዝቅተኛ እንዲሁም 42 በመቶ 4 እና ከዚያም በታች ውጤት በማስመዘገብ በጣም ዝቅተኛ በድምሩ 81 በመቶ ተጠኚዎች በዝቅተኛና በጣም ዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ደረጃ ላይ የሚገኙ ሲሆን በከተማ 35 በመቶ በዝቅተኛና 35 በመቶ ደግሞ በጣም ዝቅተኛ በድምሩ 70 በመቶ ያህል ተጠኚዎች በዝቅተኛና በጣም ዝቅተኛ አንብቦ መረዳት ደረጃ ላይ ይገኛሉ። በአንጻሩ 7 እና ከዚያም በላይ የፈተና ውጤት በማግኘት በበቂና በከፍተኛ አንብቦ መረዳት ደረጃ ላይ የሚገኙት ተጠኚዎች በገጠር 19 በመቶ ብቻ ሲሆኑ በከተማ 30 በመቶ ናቸው።

ይህም በአጠቃላይ በከተማም ይሁን በገጠር አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተጠኚዎች በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው ዝቅተኛና በጣም ዝቅተኛ ደረጃ ላይ መገኘቱን የሚያሳይ ነው።

በገጠርና በከተማ አካባቢ የሚገኙ አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተጠኚዎች በአስመዘገቡት አማካይ ውጤት መካከል ያለው ልዩነት በጣም አነስተኛ (0.4%) ነው። ይህም በገጠርና በከተማ አካባቢ በሚገኙ ተጠኚዎች መካከል የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት የጠበበ መሆኑን ያሳያል። ይህንን ለማረጋገጥ እንዲረዳ የቲ ቴስት ስሌት ተካሂዷል። የቲ ቴስት ስሌት ውጤት እንደሚከተለው ተመልክቷል።

ሠንጠረዥ 8 በገጠርና በከተማ የሚገኙ አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተጠኚዎች የቲ ቴስት ስሌት ውጤት

ተጠኚዎች ብዛት	አማካይ ውጤት mean	መደበኛ ልዩይት standared diviation	የቲ ስሌት t-calculated	የቲ ስሌት ዋጋ t- Value	የነጻነት ደረጃ degree of freedem	አስተማማኝነት
ገጠር	120	4.93	-1.543	0.125	178	አስተማማኝነት የለውም
ከተማ	60	5.4				
ድምር	180					

$P < 0.05$

በሠንጠረዥ 8 ከተሰጠው የቲ ቴስት ስሌት መረዳት እንደሚቻለው በገጠርና በከተማ አካባቢ በሚገኙ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች መካከል አስተማማኝ የሆነ ልዩነት አልታየም። ምክንያቱም በ95 % አስተማማኝነት ደረጃ የተገኘው የቲ ስሌት ዋጋ ከ0.05 የበለጠ ሆኖ ተገኝቷል። የ ቲ ስሌት ዋጋ ከ0.05 በላይ መሆኑ በሁለቱ ተጠኚ ቡድኖች ማለትም በገጠርና በከተማ አካባቢ በሚገኙ በአዊኛ አፋቸውን በፈቱ ተጠኚዎች መካከል አስተማማኝ የሆነ ልዩነት እንደሌለ ያሳያል።

በአጠቃላይ በሠንጠረዥ 7 እና 8 ላይ የቀረቡት መረጃዎች በገጠርና በከተማ አካባቢ በሚገኙ ተጠኚዎች መካከል አነስተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት መኖሩን

አመልክተዋል። በመሆኑም በገጠር አካባቢ የሚገኙ ተጠኚዎች በከተማ አካባቢ ከሚገኙ ተጠኚዎች አንጻራዊ በሆነ መልኩ በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ደከም ብለው ተገኝተዋል። ይሁን እንጂ በገጠርም ሆነ በከተማ አካባቢ የሚገኙ ተጠኚዎች ያስመዘገቡት አማካይ ውጤት ተቀራራቢ ከመሆኑም በላይ ተጠኚዎች ከ7 በታች አማካይ ውጤት ማስመዘገባቸው በዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ደረጃ ላይ መገኘታቸውን ያመለክታል። የቲ ቴስት ስሌቱም በሁለቱ ወገኖች መካከል የሚታየው ልዩነት አስተማማኝ አለመሆኑን አሳይቷል። በመሆኑም በአዊኛ አፋቸውን በፈቱ የገጠርና የከተማ ተጠኚዎች መካከል ተቀራራቢ የሆነ የአንብቦ መረዳት ችሎታ መኖሩን ለማወቅ ተችሏል።

4.1.5 የጾታና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ትንተና

በዚህ ጥናት ከታቀፉት በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች መካከል 80 ሴቶች ሲሆኑ ቀሪዎቹ 100 ወንዶች ናቸው። በእነዚህ ተጠኚዎች መካከል ከጾታ አኳያ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማወቅ ጥረት ተደርጓል። በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በተሰጣቸው የአንብቦ መረዳት ፈተና ያስመዘገቡት ውጤት ከጾታ አንጻር ተለይቶ እንደሚከተለው ቀርቧል

ሠንጠረዥ 9 በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች አንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት በጾታ

		ከ10 የተመዘገበ የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት									ድምር
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
ጾታ	ሴት	1	5	15	21	13	12	6	5	2	80
	%	1.25	6.25	18.75	26.25	16.25	15	7.5	6.25	2.5	100
	ወንድ	0	5	10	15	22	20	12	11	5	100
	%	1	5	10	15	22	20	12	11	5	100
ድምር		1	10	25	36	35	32	18	16	7	180
%		0.56	5.56	13.89	20	19.44	17.78	10	8.89	3.89	100

በሠንጠረዥ 9 የቀረቡ መረጃዎች በአዊኛ አፋቸውን በፈቱ ተጠኚዎች መካከል ከጾታ አኳያ መጠነኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት መኖሩን የሚያመለክቱ ናቸው። በእነዚህ መረጃዎች መሠረት በአዊኛ አፋቸውን ከፈቱ ሴት ተጠኚዎች መካከል በአንብቦ

መረዳት ፈተና ውጤት 4 እና ከዚያም በታች በማምጣት 53 በመቶ የሚሆኑት በጣም ዝቅተኛ፣ ከ5 እስከ 6 በማምጣት 31 በመቶ ያህሎቹ ደግሞ በዝቅተኛ፣ በድምሩ 84 በመቶ ያህል ተጠኚዎች በጣም ዝቅተኛና ዝቅተኛ በሆነ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ምድብ ውስጥ ይገኛሉ። በተመሳሳይ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ምድብ ውስጥ የሚገኙ ወንድ ተጠኚዎች 42 በመቶ በዝቅተኛ፣ 30 በመቶ በጣም ዝቅተኛ፣ በድምሩ 72 በመቶ ተጠኚዎች መሆናቸውን መረጃዎቹ ያሳያሉ።

በአንብቦ መረዳት ፈተና ከ7 እስከ 8 ያለውን ውጤት በማስመዘገብ በበቂ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የሚገኙት ሴት ተጠኚዎች 14 በመቶ ሲሆኑ ወንድ ተጠኚዎች 23 በመቶ ናቸው። በፈተናው ውጤት 9 በማስመዘገብ በጥሩ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የሚገኙት ከሴት ተጠኚዎች 2 በመቶ፣ ከወንድ ተጠኚዎች ደግሞ 5 በመቶ ብቻ ናቸው። ይህም በበቂና በጥሩ የአንብቦ መረዳት ደረጃ ላይ የሚገኙት ሴት ተጠኚዎች በድምሩ 16 በመቶ ሲሆኑ ወንድ ተጠኚዎች 28 በመቶ መሆናቸውን ያሳያል።

ከዚህ መረዳት እንደሚቻለው ምንም እንኳን በሴትና በወንድ ተጠኚዎች መካከል መጠነኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት ቢታይም አብዛኛዎቹ በዝቅተኛና በጣም ዝቅተኛ በሆነ የአንብቦ መረዳት ደረጃ ላይ እንደሚገኙ ነው። ሁለቱ ተጠኚ ቡድኖች ባስመዘገቡት አማካይ የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት መካከል 0.76 ልዩነት ይታያል። ይህ ልዩነት አስተማማኝ መሆን አለመሆኑን ለማረጋገጥ የቲ ስሌት ተካሂዷል። የቲ ስሌት ውጤት በሚከተለው ሠንጠረዥ ተገልጿል።

ሠንጠረዥ 10 ከጾታ አኳያ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ የቲ ቴስት ስሌት ውጤት

ተጠኚዎች ብዛት	አማካይ ውጤት mean	መደበኛ ልዩይት standared diviation	የቲ ስሌት t-calculated	የቲ ስሌት ዋጋ t- Value	የነጻነት ደረጃ degree of freedem	አስተማማኝነት
ሴት	80	4.66	-2.626	0.009	178	አስተማማኝ ነው
ወንድ	100	5.42				
ድምር	180					

P<0.05

በሠንጠረዥ 10 ላይ የሰፈሩት የቲ ቴስት ስሌት መረጃዎች እንደሚያመለክቱት አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ሴትና ወንድ ተጠኚዎች መካከል ያለው የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት አስተማማኝ ሆኖ ተገኝቷል። ምክንያቱም የቲ ስሌት ዋጋ 0.009 ሲሆን ይህም ለአስተማማኝነት መለኪያነት ከተቀመጠው 0.05 በታች በመሆኑ ነው። የቲ ስሌት ዋጋ ከ0.05 አንሶ መገኘቱ በሁለቱ ተጠኚዎች መካከል የሚታየው አንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት አስተማማኝ መሆኑን ያመለክታል።

በአጠቃላይ እስከአሁን በአንብቦ መረዳት ፈተና አማካይነት የተሰበሰቡ መረጃዎችን መሠረት በማድረግ የተጠኚዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ በዝርዝር ለመመልከት ተሞክሯል። በአንብቦ መረዳት ፈተና የተመዘገቡ ውጤቶች የሚያመለክቱት ተጠኚዎች በዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የሚገኙ መሆናቸውን ነው። ፈተናውን ከወሰዱ አጠቃላይ ተጠኚዎች መካከል ከ10 ከተመዘገበው ውጤት አንጻራዊ በሆነ ሁኔታ ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ተፈታኞች (69%) ያስመዘገቡት ከ5 እስከ 6 እና ከዚያም በታች የሆነ ውጤት ነው። በአንጻሩ ከተፈታኞቹ መካከል ከ7 እስከ 8 ውጤት በማስመዘገብ በበቂ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ደረጃ ላይ የሚገኙት 23 በመቶ ሲሆኑ ከ9 እስከ 10 ያለውን ውጤት በማግኘት በከፍተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ደረጃ ላይ የሚገኙት 8 በመቶ ብቻ ናቸው።

በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች ተለይተው ሲታዩ 77 በመቶ ያስመዘገቡት ውጤት በዝቅተኛና በጣም ዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ እንደሚገኙ ያሳያል። በአማርኛ አፍፈት ከሆኑ ተጠኚዎች አንጻር ሲታዩም በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው በአንጻራዊነት ደክም ብለው የተገኙ ሲሆን በሁለቱም ቋንቋዎች አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች መካከል በከፍተኛ ደረጃ አስተማማኝ የሆነ የአንብቦ መረዳት ችሎታ መኖሩን ከ ቲ ቴስት ስሌት ($0.000 < 0.05$) ማረጋገጥ ተችሏል። በገጠርና በከተማ የሚገኙ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች ያስመዘገቡት አማካይ ውጤት ተቀራራቢ ከመሆኑም በላይ በዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ደረጃ ላይ የሚገኙ መሆናቸውን የሚያመለክት ነው። በእነዚህ ተጠኚዎች መካከል አስተማማኝ የሆነ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት አለመታየቱንም በቲ ቴስት ($0.125 > 0.05$) በተደረገው ስሌት ማወቅ ተችሏል። በሌላ በኩል በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ሴትና ወንድ ተጠኚዎች በአስመዘገቡት የአንብቦ መረዳት ፈተና መጠነኛ ልዩነት የታየ ሲሆን ልዩነቱ አስተማማኝ መሆኑን በቲ ስሌት የተገኙ መረጃዎች ጠቁመዋል።

4.2 ከምልከታ የተገኙ መረጃዎች ትንተና

ለዚህ ጥናት አጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ከሆኑት መካከል አንዱ ምልከታ ነው። በመሆኑም ለጥናቱ በናሙናነት በተመረጡ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ትምህርት ክፍለጊዜ የንባብ ትምህርት እንዴት እየተሰጠ እንደሆነ ምልከታ ተካሂዷል። የንባብ ትምህርት አተገባበርን በክፍል ውስጥ ተገኝቶ መመልከት ያስፈለገው የንባብ ትምህርት የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማጎልበት የሚኖረውን አስተዋጽኦ ከግምት ውስጥ በማስገባት ነው። በዚህ መሠረት ምልከታው በእያንዳንዱ ትምህርት ቤት አንድ ምንባብ ተጀምሮ እስኪያልቅ ድረስ ተከናውኗል። ተፈላጊዎቹን የክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት መረጃዎች ለማሰባሰብ የሚያግዝ የምልከታ ቅጽ የቅድመንባብ፣ የንባብ ጊዜና የድህረ ንባብ ተግባራትን በአካተተ መልኩ ተዘጋጅቶ በጥቅም ላይ ውሏል። በምልከታው አማካይነት በክፍል ውስጥ የሚካሄደውን የንባብ ትምህርት በተመለከተ የተገኘው መረጃ እንደሚከተለው በሠንጠረዥ 11 ተመልክቷል።

ሠንጠረዥ 11 በምልከታ የቅድመንባብ ትምህርት አተገባበርን በተመለከተ የተሰበሰበ መረጃ

ተ.ቁ	ተግባራት	ተከናውኗል	አልተከናወነም
1	የምንባቡን ርዕስ ለተማሪዎች በቃል ይነገራሉ።	4	0
2	የምንባቡን ርዕስ በጥቁር ስሌዳ ላይ ይጽፋሉ ።	4	0
3	በምንባቡ ውስጥ የሚያጋጥሙ አዳዲስ ቃላትን በጥቁር ስሌዳ ላይ ይጽፋሉ ።	1	3
4	በምንባቡ ውስጥ ለሚያጋጥሙ አዳዲስ ቃላት ፍቺ ይሰጣሉ ።	1	3
5	በምንባቡ ርዕስጉዳይ ላይ ቅድመንባብ ውይይት በተማሪዎች እንዲካሄድ ያደርጋሉ ።	2	2
6	ምንባቡ የቀረበበትን ዓላማ ለተማሪዎች ይገልጻሉ ።	0	4

ከሠንጠረዥ 11 መረዳት እንደሚቻለው በናሙናነት በተመረጡ ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ መምህራን የምንባቡን ርዕስ ለተማሪዎቻቸው በጥቁር ስሌዳ ላይ በመጻፍና በመናገር የሚያስተዋውቁ ሲሆን ተማሪዎች በምንባቡ ለሚያጋጥሟቸው አዳዲስ ቃላት ከአንድ መምህር በስተቀር አውዳዊ ፍቺ ሲሰጥ በምልከታው ጊዜ አልታየም።

የተማሪዎች የቃላት እውቀት አለመዳበር በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ይኖረዋል (Nuttall 1987:19)። ምልክታ በተካሄደባቸው ጊዜያት የተማሪዎችን የንባብ ፍላጎት ለመቀስቀስ እንዲያስችል የምንባቡ ዓላማ ለተማሪዎች ሲገለጽ እንዲሁም በምንባቡ በሚቀርበው ርዕሰጉዳይ ዙሪያ የቀደመ እውቀታቸውን ለመቀስቀስ ከአንድ መምህርነት በስተቀር የቅድመንባብ ውይይት ሲካሄድ አጥኚው አልተመለከተም። ብዙዎቹ መምህራን የምንባቡን ርዕስ በቃልና በጥቁር ስሌዳ ላይ በመጻፍ ካስተዋወቁ በኋላ በቀጥታ የሚያመሩት ንባብ ወደማስጀመሩ ተግባር ነው።

ሠንጠረዥ 12 በንባብ ጊዜ የሚከናወኑ ተግባራትን በተመለከተ የተሰበሰበ መረጃ

ተ.ቁ	ተግባራት	ተከናውኗል	አልተከናወነም
7	ምንባቡን ድምጻቸውን ከፍ በማድረግ ለተማሪዎቻቸው ያነባሉ ።	4	0
8	ተማሪዎች ድምጻቸውን ከፍ በማድረግ ተራ በተራ እንዲያነቡ ያደርጋሉ።	4	0
9	ምንባቡ በተማሪዎች በጸጥታ እንዲነበብ ያደርጋሉ ።	0	4

በሠንጠረዥ 12 ላይ የሰፈሩ መረጃዎች ምልክታ በተካሄደባቸው አራቱም ትምህርት ቤቶች አማርኛ ቋንቋን የሚያስተምሩ መምህራን በተመሳሳይ መልኩ የንባብ ልምምድ እንደሚያካሂዱ ያሳያሉ። ሁሉም መምህራን ተማሪዎች ተራ በተራ ድምጻቸውን ከፍ አድርገው ምንባቡን እንዲያነቡ ያደርጋሉ፤ ተማሪዎች አንብበው ከጨረሱ በኋላ ደግሞ መምህራኑ ድምጻቸውን ከፍ አድርገው ለተማሪዎቻቸው ምንባቡን በድጋሚ ያነቡላቸዋል። በአንጻሩ አንድም መምህር በጸጥታ ተማሪዎች ምንባቡን እንዲያነቡ ሲያለማምዱ በምልክታው ወቅት አጥኚው አላጋጠመውም። በዚህ ጥናት ምዕራፍ ሁለት እንደተገለጸው ንባብ በጀማሪ የክፍል ደረጃዎች ካልሆነ በስተቀር በጸጥታ መከናወን ይኖርበታል። ምክንያቱም ተማሪዎች ድምጽን ከፍ አድርገው ተራ በተራ እንዲያነቡ ማድረግ በጽሑፉ ይዘት ላይ ሳይሆን በአነባበብ ስልቱ ላይ እንዲያተኩሩ ከማድረጉም በላይ ቃላትን ተራ በተራ እንዲያነቡ እንጂ በቡድን አጣምረው እንዲመለከቱና የሚቀጥለውንም ሀሳብ እንዲገምቱ ስለማያስችላቸው ጥሩ አንባቢ እንዲሆኑ አያበቃቸውም (Nuttall 1987:3 Grellet 1990:10-11)።

ሠንጠረዥ 13 በምልከታ የድህረንባብ ትምህርት አተገባበርን በተመለከተ የተሰበሰቡ መረጃዎች

ተ.ቁ	ተግባራት	ተከናወኗል	አልተከናወነም
10	ተማሪዎች በምንባቡ በቀረበው ሀሳብ በጥንድ/በቡድን እንዲወያዩ ያደርጋሉ ።	0	4
11	የምንባቡን ፍሬ ሀሳብ በማጠቃለል ለተማሪዎች ያቀርባሉ ።	1	3
12	በምንባቡ ላይ የተመሠረቱ የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎችን ተማሪዎች በቃል እንዲመልሱ ያደርጋሉ ።	4	0
13	በጽሑፍ የሚመለሱ አጫጭር በጽሑፍ የክፍል ውስጥ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ለተማሪዎች ይሰጣሉ ።	0	4
14	በመማሪያ መጽሐፍ ከቀረቡት መልመጃዎች በተጨማሪ መምህራን የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ ።	1	3
15	ተማሪዎች ተጨማሪ ጽሑፎችን እንዲያነቡ የቤት ሥራ ይሰጣሉ ።	0	4

የድህረንባብ ትምህርት አተገባበርን በተመለከተ በምልከታው የተገኙ መረጃዎች የሚጠቁሙት በክፍል ውስጥ ምንባቡ ተነብቦ ካለቀ በኋላ ሁሉም መምህራን ተማሪዎች በጽሑፍ ውስጥ በቀረቡት ዐበይት ጉዳዮች ላይ በጥንድ ወይም በቡድን እንዲወያዩ ዕድል አለመስጠታቸውን ነው። ከአራቱ ምልከታ ከተካሄደባቸው መምህራን አንድ ብቻ በክፍል ውስጥ የቀረበውን ምንባብ ፍሬ ሀሳብ በማጠቃለል ለተማሪዎቻቸው ገልጸዋል። አብዛኛዎቹ መምህራን ምንባቡ እንደአለቀ በቃል ወደሚመለሱ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች በቀጥታ እንደሚሸጋገሩ በምልከታው ወቅት ለመገንዘብ ተችሏል። በአንጻሩ በጽሑፍ የሚመለሱ አጫጭር የአንብቦ መረዳት የክፍል ውስጥ መልመጃዎች ሲሰጡ አልታዩም። በአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ከቀረቡት የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎች በተጨማሪ በግላቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በማዘጋጀት ተማሪዎቻቸውን ሲጠይቁ የታዩት ከአራቱ አንድ መምህር ብቻ ናቸው። ተጨማሪ የአማርኛ ጽሑፎችን ተማሪዎች በአካባቢያቸው በመፈለግ አንብበው እንዲመጡ ግሬት ያደረጉ መምህራን በምልከታው ወቅት አጥኝው አላጋጠመውም።

በአጠቃላይ የተማሪዎችን የንባብ ችሎታ ለማዳበር እንዲያስችል የንባብ ትምህርት በሦስት (በቅድመንባብ፣ ጊዜ ንባብና ድህረ ንባብ) ደረጃዎች ተከፍሎ መሰጠት ይኖርበታል (Dubin and David 1991:202–204፣ Williams 1984:35–39)። እነዚህ የንባብ ትምህርት ተግባራት ግን በምልክታው ወቅት በአብዛኛው ተግባራዊ ሲሆኑ አልታዩም። ይህም ለተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ አለመዳበር አንዱ አስተዋጽኦ ያደረገ ሁኔታ ሊሆን እንደሚችል አጥኚው ይገምታል።

4.3 ክፍሎች መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና

ለዚህ ጥናት የሚያግዙ መረጃዎችን ለማሳባሰብ የጽሑፍ መጠይቅ ለተማሪዎች ተሠራጭቶ እንዲሞላ ተደርጓል። በናሙናነት በተመረጡ ትምህርት ቤቶች የጽሑፍ መጠይቁን ሞልተው የመለሱ ተጠኚዎች ብዛት በጾታና በአፍ መፍቻ ቋንቋ ተለይቶ እንደሚከተለው በሠንጠረዥ 14 ተመልክቷል።

ሠንጠረዥ 14 መጠይቁን ሞልተው የመለሱ ተጠኚዎች ብዛት በጾታ

ተ.ቁ	የት/ ቤቱ ስም	መጠይቁን ሞልተው የመለሱ ተጠኚዎች		
		ሴት	ወንድ	ጠቅላላ ብዛት
1	አስኩና	30	30	60
2	አገው ግምጃቤት	10	20	30
3	ቅዳማጃ	25	35	60
4	ኮሶበር	15	15	30
ድምር		80	100	180

ከዚህ በላይ በሠንጠረዥ 14 ከቀረቡት መረጃዎች መረዳት እንደሚቻለው በጥናቱ የታቀፉ አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ 180 ተጠኚዎች በሙሉ መጠይቁን ሞልተው መልሰዋል። መጠይቁን ሞልተው ከመለሱት ተጠኚዎች መካከል 80 ሴቶች ሲሆኑ 100 ወንዶች ናቸው። ይህም ለጥናቱ አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን የጾታ ስብጥርን በአካተተ ሁኔታ ለማግኘት አስችሏል። በጽሑፍ መጠይቁ አማካይነት የተገኙ መረጃዎች ከዚህ በታች በቀረቡ ሶስት ሠንጠረዦች ተጠቃልለው ቀርበዋል።

ሠንጠረዥ 15 የተጠኚዎችን የአማርኛ ቋንቋና የአንብቦ መረዳት ችሎታን በተመለከተ

የጥያቄ ቁጥር	በመጠይቁ ላይ የቀረበው ጥያቄና አማራጭ መልሶች	የመላሾች ብዛት	በመቶኛ
1	በአማርኛ ቋንቋ ከጓደኞቻችሁ ወይም ከሌሎች ሰዎች ጋር ለመግባባት ትችገራለህ/ሪያለሽ? ሀ/ በጣም እችገራለሁ ለ/ ብዙ ጊዜ እችገራለሁ ሐ/ አልፎ አልፎ እችገራለሁ መ/ ምንም ችግር የለብኝም	27 17 86 50	15 9.44 47.78 27.78
6	በአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ያሉ ምንባቦችን አንብቦህ/ሽ መልዕክቱን ምን ያህል ትረዳለህ/ትረጂያለሽ? ሀ/ ሁሉንም በትክክል እረዳለሁ ለ/ አብዛኛዎቹን እረዳለሁ ሐ/ አንዳንዶቹን እረዳለሁ መ/ አልረዳም	20 61 74 25	11.11 33.89 41.11 13.89
7	መልስህ/ሽ አልረዳም ወይም አንዳንዶቹን እረዳለሁ ከሆነ ምክንያትህ/ሽ ከሚከተሉት የትኛው ነው? ሀ/ የአማርኛ ቋንቋ ችሎታዬ ዝቅተኛ ስለሆነ ነው ለ/ ምንባቦቹ ግልጽነት ስለሚጎድላቸው ነው ሐ/ ጽሑፎቹ ፍላጎቴን የሚያረኩ ስለአልሆኑ ነው መ/ ሌላ ምክንያት ካለ ይገለጽ-----	54 25 18 2	54.55 25.26 18.18 2.02
14	በአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ካሉት ምንባቦች በተጨማሪ ሌሎች የአማርኛ ጽሑፎችን በራሳችሁ ፈልጋችሁ ታነባላችሁ? ሀ/ ብዙ ጊዜ አነባለሁ ለ/ አልፎ አልፎ አነባለሁ ሐ/ ተጨማሪ ጽሑፍ አላነበም	21 95 64	11.67 52.78 35.55
15	በመማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ካሉት በተጨማሪ ሌሎች በአማርኛ የተጻፉ ጽሑፎችን የማታነብ/ህ ከሆንህ/ሽ ምክንያቱ ምንድን ነው? ሀ/ በአማርኛ የተጻፉ ጽሑፎችን የማንበብ ፍላጎት ስለሌለኝ ለ/ በአካባቢዬ በአማርኛ የተጻፉ ጽሑፎችን በብዛት ስለማላገኝ ሐ/ በአማርኛ ቋንቋ ማንበብ ስለሚከብደኝ መ/ ሌላ ምክንያት ካለ ይገለጽ-----	8 115 30 6	5.03 72.33 18.87 3.77

በሠንጠረዥ 15 ላይ እንደተመለከተው የተጠኚዎችን የአማርኛ ቋንቋ እውቀት፣ በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን የማንበብ ፍላጎትና አንብቦ የመረዳት ችሎታ ለማወቅ አምስት ጥያቄዎች ቀርበዋል። የአማርኛ ቋንቋ ችሎታቸውን ለማወቅ ታስቦ ለቀረበው የመጀመሪያ ጥያቄ አብዛኛዎቹ (47.78%) በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች አልፎ

አልፎ ለመግባባት ችግር የሚገጥማቸው መሆኑን ጠቁመዋል። በቋንቋው በጥሩ ሁኔታ ለመግባባት እንደሚችሉ ያሳወቁ ተጠኚዎች 27.78 በመቶ ያህል ብቻ መሆናቸውን በሠንጠረዥ ውስጥ የሰፈሩት መረጃዎች ያመለክታሉ። ከተጠኚዎቹ መካከል 24 በመቶ የሚሆኑት በጣም እንደሚቸገሩና ብዙ ጊዜ እንደሚቸገሩ ገልጸዋል። ከእነዚህ መረጃዎች አብዛኛዎቹ ተጠኚዎች በአማርኛ ቋንቋ እንደልብ ለመግባባት ችግር እንዳለባቸው መገንዘብ ይቻላል። ይህም መምህራን በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች አንብቦ መረዳት አንዱ ችግር የአማርኛ ቋንቋ እውቀታቸው ዝቅተኛ መሆን ነው ሲሉ ከሰጡት አስተያየት ጋር የሚጣጣም ነው።

ተማሪዎች በአማርኛ መማሪያ መጽሐፋቸው ውስጥ የቀረቡ ምንባቦችን ምን ያህል አንብበው እንደሚረዱ በጥያቄ ቁጥር 6 ላይ ለተጠየቀው ተጠኚዎች ከሰጡት ምላሽ በሁሉም ምንባቦች ውስጥ ያሉትን መልዕክቶች አንብበው መረዳት እንደሚችሉ የገለጹት 20(11.11%) ብቻ ናቸው። አብዛኛዎቹን በመማሪያ መጽሐፋቸው ውስጥ የቀረቡ ምንባቦችን አንብበው መልዕክቱን እንደሚረዱ የገለጹት ደግሞ 61 (33.89%) ናቸው። በአማርኛ መማሪያ መጽሐፋቸው ውስጥ ከቀረቡት ምንባቦች አንዳንዶቹን አንብበው መልዕክቱን እንደሚረዱ ያሳወቁና በመጽሐፉ ውስጥ ያሉ ምንባቦችን እንደማይረዱ ያሳወቁት 74 (41.11%) እና 25(13.89%) በድምሩ 99(55%) ተጠኚዎች ናቸው። ይህ በተጠኚዎች የተሰጠው ምላሽ በሁሉም ምንባቦችና በአብዛኛዎቹ ምንባቦች የቀረቡ መልዕክቶችን እንደረዳለን ካሉት በልጦ ይታያል። ይህም በርከት ያሉ ተማሪዎች ለክፍል ደረጃው በተዘጋጀው የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦችን አንብበው መልዕክቱን ለመረዳት እንደሚያዳግታቸው ይጠቁማል።

በመማሪያ መጽሐፉ ውስጥ ከቀረቡት ምንባቦች ውስጥ አንዳንዶቹን አንብቦ እንረዳለን ያሉና አንረዳም የሚል ምላሽ ከሰጡት 99 ተጠኚዎች አንብበው የማይረዱበትን ምክንያት ተጠይቀው በሰጡት ምላሽ አብዛኛዎቹ (55%) የሚሆኑት የአማርኛ ቋንቋ ችሎታቸው ዝቅተኛ በመሆኑ የተነሳ እንደሆነ አመልክተዋል። በመማሪያ መጽሐፉ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ግልጽነት የሚጎድላቸው በመሆኑ ምክንያት አንብበው እንደማይረዱ የገለጹት ደግሞ 25 በመቶ ተጠኚዎች ናቸው። ጽሑፎቹ ፍላጎቶቻቸውን የማያሟሉ በመሆናቸው አንብበው እንደማይረዷቸው የገለጹት ደግሞ 18 በመቶ ያህል መሆናቸውን መረጃዎቹ ያሳያሉ። ከእነዚህ ምክንያቶች በተጨማሪ ምንባቦችን አንብቦ

ለመረዳት በቂ ጊዜ የሌላቸው መሆኑን በመግለጽ የራሳቸውን ምክንያት የሰጡ ተጠኚዎች 2.02 በመቶ ናቸው። ከነዚህ የመረጃዎች ስርጭት በመማሪያ መጽሐፉ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦችን በአግባቡ ለማይረዱ አብዛኛዎቹ (80%) ተጠኚዎች ዋናዎቹ ምክንያቶች የአማርኛ ቋንቋ እውቀት ዝቅተኛ መሆንና በመማሪያ መጽሐፉ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ግልጽነት መጓደል መሆኑን መገንዘብ ይቻላል።

ከአማርኛ መማሪያ መጽሐፋቸው ውጭ ሌሎች ተጨማሪ በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን የማንበብ ፍላጎትና ልምዳቸውን ለማወቅ እንዲረዱ ለተጠኚዎች ጥያቄ ቀርቧል። ከሠንጠረዥ መመልከት እንደሚቻለው አብዛኛዎቹ ማለትም 95 (52.78%) የሚሆኑት አልፎ አልፎ እንደሚያነቡ የጠቆሙ ሲሆን 64 (35.56%) ያህል ተጠኚዎች ደግሞ ተጨማሪ መጻሕፍትን ፈልገው እንደሚያነቡ አሳውቀዋል። ብዙ ጊዜ እንደሚያነቡ የገለጹት ከተጠኚዎቹ መካከል በጣም አነስተኛ ቁጥር ያላቸው ማለትም 21(11.67%) ብቻ ናቸው። ይህም ተጠኚዎች በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን የማንበብ ልምዳቸው አነስተኛ መሆኑን ይጠቁማል። ተጨማሪ የአማርኛ ጽሑፎችን አልፎ አልፎ እናነባለን እና አናነብም በማለት ከመለሱ 159 ተጠኚዎች መካከል አብዛኛዎቹ (72.33%) የሰጡት ምክንያት በአካባቢያቸው በአማርኛ ተጽፈው የቀረቡ ጽሑፎች በብዛት ስለማያገኙ መሆኑን ገልጸዋል። ይህም በተማሪዎቹ የተሰጠው ምላሽ መምህራንም የሚጋሩት መሆኑን በተመሳሳይ መልኩ በቃለመጠይቅ ከተሰጠው ምላሽ መገንዘብ ተችሏል። በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን ማንበብ ስለሚከብዳቸው መሆኑን የገለጹት 30(18.87%) ናቸው። ከተጠኚዎቹ መካከል አነስተኛ ቁጥር ያላቸው ማለትም 8(4.44%) የሚሆኑት በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን ለማንበብ ፍላጎት ስለሌላቸው መሆኑን መልሰዋል። ቀሪዎቹ 6 (3.77%) ተጠኚዎች በመጠይቁ ላይ በአማራጭነት ከቀረቡት ውጭ የራሳቸውን ምክንያቶች ሰጥተዋል። ከተሰጡት ምክንያቶች ዋናዎቹ ተጨማሪ ጽሑፎችን አፈላልጎ ለማንበብ በቂ ጊዜ አለመኖር፣ ገዝቶ ለማንበብ የገንዘብ ችግር መኖሩ፣ ከት/ቤት ወደ ቤት ሲመለሱ የሥራ ጫና መኖሩ የሚሉ ናቸው። እነዚህ መረጃዎች አብዛኛዎቹ ተጠኚዎች አንብቦ መረዳት ችሎታቸውን ለማዳበር የሚያግዙ ተጨማሪ በአማርኛ የተጻፉ ጽሑፎችን በአካባቢያቸው የማያገኙና የማያነቡ መሆኑን ይጠቁማሉ።

በአጠቃላይ ከላይ በሠንጠረዥ 15 ለተመለከቱት ጥያቄዎች ከተሰጡት ምላሾች የአብዛኛዎቹ የተጠኚዎች (72%) የአማርኛ ቋንቋ እውቀት መጠነኛና ዝቅተኛ ሆኖ ተገኝቷል። ከዚህ በተጨማሪ በመማሪያ መጽሐፋቸው ውስጥ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብበው እንደሚረዱ የገለጹ ከ45 በመቶ የማይበልጡ መሆኑንና ቀሪዎቹ 55 በመቶ ተጠኚዎች አንብበው ለመረዳት የአማርኛ ቋንቋ ችሎታ ዝቅተኛነትና የምንባቦቹ ግልጽነት መጓደል በዋና ዋና ምክንያቶች መጠቀሳቸውን ከቀረቡት መረጃዎች መገንዘብ ተችሏል። ከአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውጭ ሌሎች ተጨማሪ ጽሑፎችን አፈላልገው እንደሚያነቡ የገለጹት 12 በመቶ ያህል ብቻ ሲሆኑ የቀሩት 88 በመቶ የሚሆኑ ተጠኚዎች ግን በአካባቢያቸው ተጨማሪ ጽሑፎችን ለማግኘት ባለመቻል፣ በንባብ ፍላጎት አለመኖርና በሌሎችም ምክንያቶች የተነሳ አልፎ አልፎ እንደሚያነቡ ወይም ምንም እንደማያነቡ ማሳወቃቸው የንባብ ልምዳቸው ውስን መሆኑን ያመለክታል። በመሆኑም የተጠኚዎቹ የአማርኛ ቋንቋ እውቀት አነስተኛ ሆኖ መገኘት፣ የንባብ ልምዳቸውን ለማዳበር የሚያግዙ ተጨማሪ በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎች አለመኖር በተጠኚዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ መዳበር ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ማሳደራቸውን ከጽሑፍ መጠይቁ የተገኙ መረጃዎች ጠቁመዋል። በዚህ ጥናት ተዛማጅ ጽሑፍ ውስጥ እንደተገለጸው በሁለተኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የጎላ ተጽዕኖ ከሚያሳድሩ ተላውጦዎች መካከል የሁለተኛ ቋንቋ እውቀት አነስተኛ መሆንና የንባብ ልምድ አለመዳበር የሚጠቀሱ ናቸው (Horby, Vandam Brock and Flecher 1993:343) ።

የንባብ ትምህርት አቀራረብ የአንብቦ መረዳት ችሎታን ለማዳበር የሚኖረውን በጎ አስተዋጽኦ ከግምት ውስጥ በማስገባት የክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት አተገባበርን የተመለከቱ ጥያቄዎችም ተዘጋጅተው በጽሑፍ መጠይቁ እንዲካተቱ ተደርጓል። ለጥያቄዎቹ በተጠኚዎች የተሰጡ ምላሾች በሠንጠረዥ 16 ቀርበው ተተንትነዋል።

ሠንጠረዥ 16 በክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት አተገባበርን በተመለከተ

የጥያቄ ቁጥር	በመጠይቁ ላይ የቀረበው ጥያቄና አማራጭ መልሶች	የመላሸች ብዛት	በመቶኛ
2	መምህራን በክፍል ውስጥ የሚቀርበው ምንባብ ለምን እንደሚነበብ ዓላማውን ይገልጻሉ? ሀ/ ሁል ጊዜ ይገልጻሉ ለ/ ብዙጊዜ ይገልጻሉ ሐ/ አልፎ አልፎ ይገልጻሉ መ/ አይገልጹም	78 36 41 25	43.33 20 22.78 13.89
3	በክፍል ውስጥ ምንባብ ከመነበቡ በፊት መምህራን ለአዳዲስ ቃላት ፍቺ ይሰጣሉ? ሀ/ ሁል ጊዜ ይሰጣሉ ለ/ ብዙጊዜ ይሰጣሉ ሐ/ አልፎ አልፎ ይሰጣሉ መ/ ሰጥተው አያውቁም	49 31 69 31	27.22 17.22 38.34 17.22
4	በክፍል ውስጥ አዲስ ምንባብ ከመጀመሩ በፊት የቅድመንባብ ጥያቄዎችን መሠረት በማድረግ ውይይት ይካሄዳል? ሀ/ሁል ጊዜ ይካሄዳል ለ/ ብዙጊዜ ይካሄዳል ሐ/ አልፎ አልፎ ይካሄዳል መ/ ውይይት አይካሄድም	50 31 38 61	27.78 17.22 21.11 33.89
5	በክፍል ውስጥ ንባብ የሚካሄደው ከሚከተሉት በየትኛው ዘዴ ነው? ሀ/ተራ በተራ ተማሪዎች ድምጻቸውን ከፍ አድርገው በማንበብ ለ/ መምህራን ድምጻቸውን ከፍ አድርገው በማንበብ ሐ/ ሁሉም ተማሪ በጸጥታ በግል በማንበብ መ/ ተማሪዎች ድምጻቸውን ከፍ አድርገው ከአንበቡ በኋላ መምህራን በድጋሚ ድምጻቸውን ከፍ አድርገው በማንበብ	31 32 36 81	17.22 17.78 20 45
8	አንድ ምንባብ በክፍል ውስጥ ከተነበበ በኋላ በምንባቡ በተነሱ ጉዳዮች ላይ በጥንድ ወይም በቡድን ሆናችሁ ትወያያላችሁ? ሀ/ሁል ጊዜ እንወያያለን ለ/ ብዙጊዜ እንወያያለን ሐ/ አልፎ አልፎ እንወያያለን መ/ ውይይት አይካሄድም	51 41 80 8	28.32 22.77 44.44 4.44
9	በክፍል ውስጥ የተነበበው ምንባብ የያዘውን ፍሬ ሀሳብ በተመለከተ መምህራን የማጠቃለያ ሐሳብ ያቀርባሉ? ሀ/ ሁል ጊዜ ያቀርባሉ ለ/ ብዙጊዜ ያቀርባሉ ሐ/ አልፎ አልፎ ያቀርባሉ መ/ የማጠቃለያ ሀሳብ አያቀርቡም	35 37 58 50	19.45 20.55 32.22 27.78

በሠንጠረዥ 16 የመጀመሪያዎቹ ሦስት ጥያቄዎች በክፍል ውስጥ አዲስ ምንባብ ከመጀመሩ በፊት መተግበር የሚገባቸውን የቅድመ-ምንባብ ጥያቄዎችን የያዙ ናቸው። መምህራን በክፍል ውስጥ አዲስ ምንባብ ከመቅረቡ በፊት የምንባቡን ዓላማ ለተማሪዎች ምን ያህል እንደሚገልጹ ለቀረበው ጥያቄ ሁልጊዜና ብዙውን ጊዜ እንደሚገልጹ መልስ የሰጡ ተጠኚዎች 78 (43.33%) እና 36(20%) በድምሩ 114(63.33%) ናቸው። ይህም ለሌሎች አማራጭ መልሶች ከተሰጠው ምላሽ አኳያ ሲታይ ከፍተኛ ነው። አዲስ ምንባብ ከመጀመሩ በፊት አልፎ አልፎ የምንባቡን ዓላማ መምህራን እንደሚገልጹ ያመለከቱት 41(22.78%) ሲሆኑ የምንባቡ ዓላማ እንደሚገልጹ ምላሽ የሰጡት 25(13.89%) ተጠኚዎች ናቸው። ይህ በአብዛኛዎቹ ተማሪዎች የተሰጠው ምላሽ አጥኚው በምልከታ ወቅት ከተገነዘበው የተለየ ነው። በምልከታው ወቅት አንድም መምህር የሚቀርበውን ምንባብ ዓላማ ለተማሪዎች ሲገልጽ አልታየም። አብዛኛዎቹ ተማሪዎች የምንባቡን ዓላማ መምህራን ይገልጻሉ በማለት የመለሱት መምህራን የምንባቡን ርዕስ ከሚያስተዋውቁበት ሁኔታ አንጻር በማየት ሊሆን እንደሚችል የአጥኚው ግምት ነው።

ምንባብ ከመጀመሩ በፊት ለአዳዲስ ቃላት ፍቺ በክፍል ውስጥ በአማርኛ መምህራን ይሰጥ እንደሆነ ለማወቅ እንዲቻል ለቀረበው ጥያቄ አብዛኛዎቹ ማለትም 69(38.34%) ተጠኚዎች አልፎ አልፎ እንደሚሰጥ በመግለጽ ምላሽ ሰጥተዋል። በሌላ በኩል አዲስ ምንባብ ከመጀመሩ በፊት ሁል ጊዜና ብዙውን ጊዜ ለአዳዲስ ቃላት ፍቺ በመምህራን እንደሚሰጥ ያሳወቁት 49(27.22%) እና 31(17.22%) ናቸው። በአንጻሩ ምንባቡ ከመጀመሩ በፊት መምህራን ለአዳዲስ ቃላት ፍቺ ሰጥተው አያውቁም በማለት ምላሻቸውን የሰጡት 31(17.22%) ተጠኚዎች ብቻ ናቸው። በሠንጠረዥ ላይ ከሰፈረው መረጃ መገንዘብ እንደሚቻለው በክፍል ውስጥ ለሚቀርብ ምንባብ አዳዲስ ቃላትን መምህራን ለተማሪዎች የሚያስተዋውቁበት በአብዛኛው አልፎ አልፎ መሆኑን ነው። ይህም በምልከታ ወቅት ከአንድ መምህር በስተቀር ምንባብ ከመጀመሩ በፊት ለአዳዲስ ቃላት ፍቺ ሲሰጥ እንዳልታየ ከቀረበው መረጃ ጋር የሚጣጣም ሆኖ ተገኝቷል። ተማሪዎች በምንባቡ ውስጥ የሚያጋጥማቸውን አዳዲስ ቃላት አስቀድመው እንዲያውቁ ማድረግ የአንብቦ መረዳት ሂደቱን እንደሚያግዝ ምሁራን ያስገነዝባሉ (Williams 1990:35–39)።

አዲስ ምንባብ በክፍል ውስጥ ከመጀመሩ አስቀድሞ የቅድመንባብ ጥያቄዎችን መሠረት በማድረግ በምንባቡ ርዕስ ጉዳይ ላይ ውይይት ይደረግ እንደሆነ ለማወቅ ለተጠኚዎች ጥያቄ ቀርቧል። ለዚህ ጥያቄ 61 (33.89%) የቅድመ ንባብ ውይይት እንደሚካሄድ የገለጹ ሲሆን 38(21.11%) ደግሞ አልፎ አልፎ እንደሚካሄድ መልሰዋል። የቅድመንባብ ውይይቱ ሁልጊዜ እንደሚካሄድና ብዙ ጊዜ እንደሚካሄድ የገለጹት 50(27.78%) እና 31(17.22%) ናቸው።

በአጠቃላይ በሠንጠረዥ ከቀረቡት መረጃዎች መገንዘብ እንደሚቻለው የቅድመንባብ ተግባራት በአብዛኛው ተፈጻሚ የማይሆኑበትና አልፎ አልፎ ተፈጻሚ የሚሆኑበት ሁኔታ መኖሩን ነው። በተዛማጅ ጽሑፎች ቅኝት እንደተመለከተው በቅድመንባብ ወቅት መከናወን ከሚገባቸው ዋና ዋና ተግባራት የምንባቡን ርዕስና ዓላማ ማስተዋወቅ፣ በምንባቡ ሊያጋጥሙ ለሚችሉ አዳዲስ ቃላት ፍቺ መስጠትና ተማሪዎች በምንባቡ ርዕስ ጉዳይ ላይ ያላቸውን የቀደመ እውቀት ለመቀስቀስ የሚያስችሉ ውይይቶችን ማካሄድ ሲሆኑ እነዚህ ተግባራት የተማሪዎችን የንባብ ፍላጎት ለመቀስቀስና የአንብቦ መረዳት ችሎታቸውን ለማዳበር በጎ አስተዋጽኦ ያደርጋሉ (Dubin and David 1991:202-204፣ Williams 1990:35-39)።

በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍለጊዜ ተማሪዎች የንባብ ልምምድ ያካሂዳሉ። የአንብቦ መረዳት ችሎታን ለማዳበር አስተዋጽኦ የሚያደርጉ የንባብ ልምምድ ተግባራት እንዴት እንደሚከናወኑ ለማወቅ ለተጠኚዎች ጥያቄ ቀርቧል። ለጥያቄው የተሰጠው ምላሽ በአብዛኛው ማለትም 81 (45%) የክፍል ውስጥ የንባብ ልምምዱ ተማሪዎች ተራ በተራ ድምጻቸውን ከፍ አድርገው ከአነበቡ በኋላ በመምህራን በድጋሚ እንደሚነበብ ያመለክታል። ይህ አሀዛዊ መረጃ የንባብ ልምምዱ ያለመምህራኑ ድጋሚ ንባብ በተማሪዎች ተራ በተራ እንደሚነበብ ከገለጹት 31(17.22%) ጋር ተደምሮ ሲታይ 62 በመቶ ያህል የንባብ ተግባራት ተማሪዎችን ተራ በተራ በማስነበብ ላይ የሚያተኩሩ መሆናቸውን ያሳያል። በሌላ በኩል 32(17.78) ተጠኚዎች መምህራንን በክፍል ውስጥ ድምጽን ከፍ አድርገው እንደሚያነቡላቸው አሳውቀዋል። በአንጻሩ በጸጥታ ግላዊ ንባብ በተማሪዎች እንደሚካሄድ የገለጹት 36(20%) ናቸው። እነዚህ መረጃዎች ተጠቃለው ሲታዩ በክፍል ውስጥ የንባብ ልምምድ በአብዛኛው የሚካሄደው ተማሪዎች በየተራ

እንዲያነቡ ከተደረገ በኋላ መምህራን ድምጻቸውን ከፍ በማድረግ በድጋሚ በማንበብ መሆኑን መረዳት ይቻላል። ይህም በምልክታና ከመምህራን ጋር በተደረገ ቃለመጠይቅ በተገኙ መረጃዎች ጭምር የተረጋገጠ ነው። ንባብ በአብዛኛው በግል የሚከናወን ተግባር እንደመሆኑ መጠን ተማሪዎች በግል የጸጥታ ንባብ ልምምድ ቢያደርጉ የተሻለ የአንብቦ መረዳት ችሎታን ሊያዳብሩ ይችላሉ (Grellet 1990:11)።

አንድ ምንባብ በክፍል ውስጥ ከተነበበ በኋላ የሚከናወኑ ተግባራትን በተመለከተም በመጠይቁ አማካይነት መረጃዎችን ለማሰባሰብ ጥረት ተደርጓል። በዚህም መሠረት ከምንባቡ በኋላ በቀረበው ጽሑፍ ውስጥ በተነሱት ጉዳዮች ላይ በጥንድ ወይም በቡድን ውይይት ይደረግ እንደሆነ ለቀረበው ጥያቄ በርከት ያሉ ተጠኚዎች ማለትም 80(44.44%) የመለሱት አልፎ አልፎ ውይይት እንደሚካሄድ ነው። ሁልጊዜና ብዙ ጊዜ ውይይት እንደሚደረግ የመለሱት ተጠኚዎች 51(28.32%) እና 41(22.77%) ሲሆኑ ከምንባብ በኋላ ውይይት አይካሄድም በማለት የመለሱት 8(4.44%) ብቻ ናቸው። ከላይ በቀረበው ሠንጠረዥ 16 መጨረሻ ላይ በክፍል ውስጥ ንባብ ከተካሄደ በኋላ በመምህራን የምንባቡን ፍሬሀሳብ በተመለከተ ማጠቃለያ ሀሳብ ይሰጡ እንደሆነ ለቀረበው ለጥያቄ በተሰጠው ምላሽ በመምህራን ስለምንባቡ የማጠቃለያ ሀሳብ አልፎ አልፎ እንደሚሰጥ የገለጹት 58 (32.22%) ሲሆን የማጠቃለያ ሀሳብ እንደማይሰጥ የመለሱት ደግሞ 50(27.77%) ተጠኚዎች ናቸው። በሌላ በኩል ሁልጊዜና አብዛኛውን ጊዜ በመምህራን ስለምንባቡ የማጠቃለያ ሀሳብ እንደሚሰጥ ምላሽ የሰጡት 35(19.45%) እና 37(20.55%) ናቸው። ከእነዚህ መረጃዎች መገንዘብ እንደሚቻለው ምንባብ ከተካሄደ በኋላ በጽሑፉ ፍሬ ሀሳብ ላይ በአብዛኛው የማጠቃለያ ሀሳብ በመምህራን የማይሰጥ መሆኑን ነው።

በአጠቃላይ በክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት አተገባበርን በተመለከተ ከላይ በሠንጠረዥ 16 ላይ የቀረቡት መረጃዎች በቅድመንባብ ወቅት ምንባቡ የሚነበበው ለምን እንደሆነና ምንባቡ ከተነበበም በኋላ ከተማሪዎች ምን እንደሚጠበቅ መምህራን በአብዛኛው እንደማይገልጹ፣ የሚቀርበውን ምንባብ ለመረዳት እንዲያግዛቸው አዳዲስ ቃላትን የማስተዋወቁ ተግባርም አልፎ አልፎ እንደሚካሄድና የቅድመንባብ ውይይትም ተዘውትሮ እንደማይካሄድ የሚያመለክቱ ናቸው። አዲስ ምንባብ ከመቅረቡ በፊት የቅድመንባብ ተግባራትን ማከናወን ተማሪዎች የቀረበውን ጽሑፍ አንብበው እንዲረዱት

እገዛ ያደርጋል (Dubin and David 1991:202):: በክፍል ውስጥ የሚከናወኑ የንባብ ልምምዶችን በተመለከተም የተገኙት መረጃዎች የሚጠቁሙት በአብዛኛው ተማሪዎች ተራ በተራ ድምጻቸውን ከፍ አድርገው እንዲያነቡ እንደሚደረግና በመምህራን ተደግሞ እንደሚነበብላቸው ነው:: በዚህ ዓይነቱ የንባብ ልምምድ ብዙዎቹን ተማሪዎች የንባብ ልምምድ ተግባር ተሳታፊ ሳይሆኑ ይበልጥ የተነበበውን ጉዳይ አድማጭ እንዲሆኑ ያደርጋቸዋል:: በሠንጠረዥ ላይ የቀረቡት መረጃዎች በድህረምንባብ ወቅትም ከምንባቡ በኋላ በጽሑፉ ውስጥ በተነሱት ጉዳዮች ላይ በጥንድ ወይም በቡድን ተማሪዎች የሚወያዩት በአብዛኛው አልፎ አልፎ እንደሆነ ይጠቁማል:: ምንባቡ ስለያዘው ፍሬሀሳብ በመምህራን የማጠቃለያ ሀሳብ አልፎ አልፎ እንደሚሰጥ እንዲሁም የማጠቃለያ ሀሳብ እንደማይሰጥ የሚጠቁሙ መረጃዎች ከሌሎቹ ከፍ ያሉ ሆነው ተገኝተዋል::

መምህራን ከምንባቡ በኋላ ተማሪዎች በጽሑፉ ላይ የቀረበውን ሀሳብ መረዳታቸውን ለማወቅ የሚያደርጉትን ክትትል በተመለከተ መረጃ ለማግኘት ለተጠኚዎች አምስት ጥያቄዎች ቀርበዋል:: ለጥያቄዎቹ የተሰጡት መልሶች በሠንጠረዥ 17 ቀርበዋል::

ሠንጠረዥ 17 የመምህራንን ክትትል በተመለከተ የተገኙ መረጃዎች

የጥያቄ ቁጥር	በመጠይቁ ላይ የቀረበው ጥያቄና አማራጭ መልሶች	የመላሾች ብዛት	የመላሾች በመቶኛ	ብዛት
10	ከምንባብ በኋላ ምንባቡን መሠረት ያደረጉ የአንብቦ መረዳት የክፍል ሥራ መልመጃዎች ይሰጣሉ? ሀ/ ሁል ጊዜ ይሰጣሉ ለ/ ብዙጊዜ ይሰጣሉ ሐ/ አልፎ አልፎ ይሰጣሉ መ/ አይሰጡም	88 40 49 3	48.89 22.22 27.22 1.67	
11	የክፍል ሥራ መልመጃዎች የሚሰጡ ከሆነ አንተ /አንቺ ምን ያህል ትሰራለህ/ ትሰራያለሽ? ሀ/ ሁል ጊዜ እሰራለሁ ለ/ ብዙጊዜ እሰራለሁ ሐ/ አልፎ አልፎ እሰራለሁ መ/ የክፍል ሥራ አልሰራም	79 42 51 8	43.89 23.34 28.33 4.44	
12	የክፍል ሥራ መልመጃ የማትሰራ/የማትሰራ ወይም አልፎ አልፎ የምትሰራ/የምትሰራ ከሆነ ምክንያትህ/ሽ ከሚከተሉት የትኛው ነው? ሀ/ መልመጃዎቹ የቀረቡበት ቋንቋ ስለሚከብደኝ ለ/ መልመጃዎቹ ግልጽነት ስለሚጎድላቸው ሐ/ ባልሰራ መምህራን ስለማይቆጣጠሩ መ/ ሌላ ምክንያት ካለ ይገለጽ-----	27 12 8 11	46.55 20.69 13.79 18.96	
13	በክፍል ውስጥ የሚሰጡ መልመጃዎች በመምህራን ይታረማሉ? ሀ/ ሁል ጊዜ ይታረማሉ ለ/ ብዙጊዜ ይታረማሉ ሐ/ አልፎ አልፎ ይታረማሉ መ/ አይታረሙም	17 34 125 4	9.44 18.89 69.44 2.22	
16	በመማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ካሉት ምንባቦች በተጨማሪ ሌሎች ጽሑፎችን አንብባችሁ መምጣታችሁን መምህራን ምን ያህል ይከታተላሉ? ሀ/ሁል ጊዜ ይከታተላሉ ለ/ ብዙጊዜ ይከታተላሉ ሐ/ አልፎ አልፎ ይከታተላሉ መ/ አይከታተሉም	8 34 85 53	4.44 18.89 47.22 29.44	

በሠንጠረዥ 17 የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማዳበር የሚያግዙ መልመጃዎች በንባብ ትምህርት ወቅት ምን ያህል በመምህራን እንደሚሰጡ፤

በተማሪዎችም መልመጃዎቹ በምን ያህሎች እንደሚሰሩና በመምህራን እርማት እንደሚደረግባቸው ለማወቅ የሚረዱ ጥያቄዎች ቀርበዋል። በክፍል ውስጥ ምንባብ ከተካሄደ በኋላ አንብቦ መረዳትን የተመለከቱ የክፍል ሥራዎች በመምህራን የሚሰጡ ስለመሆናቸው ለቀረበው ጥያቄ ሁልጊዜና ብዙ ጊዜ እንደሚሰጡ የገለጹ 88 (48.89%) እና 40 (22.22%) በድምሩ 128(71.11%) ናቸው። በአንጻሩ አልፎ አልፎ ይሰጣሉ እና የክፍል ሥራዎች አይሰጡም በማለት የመለሱት 49(27.22%) እና 3(1.67%) በድምሩ 52(28.89%) ተጠኚዎች ናቸው። ይህም የአንብቦ መረዳት የክፍል ውስጥ መልመጃዎች ብዙውን ጊዜ እንደሚሰጡ ያሳያል።

በክፍል ውስጥ የሚሰጠውን የአንብቦ መረዳት መልመጃ ተማሪዎች ምን ያህል እንደሚሠሩ ተጠይቀው አብዛኛዎቹ 79(43.89%) ሁልጊዜ እንደሚሠሩ አሳውቀዋል። ከተጠኚዎች 42(23.33%) ደግሞ ብዙ ጊዜ የሚሠሩ መሆናቸውን መረጃው ይጠቁማል። አልፎ አልፎ እሰራለሁና አልሠራም በማለት የመለሱ ከጠቅላላ ተጠኚዎች አንጻር ሲታዩ ዝቅተኛ ቁጥር ያላቸው ሲሆኑ በአሀዝ 51(28.33%) እና 8(4.44%) ያህል ናቸው። እነዚህ አልፎ አልፎ የሚሠሩና የአንብቦ መረዳት መልመጃዎችን የማይሠሩ በድምሩ 59 የሚሆኑ ተጠኚዎች ምክንያታቸው ተጠይቀው ሲመልሱ አብዛኛዎቹ 28(47.46%) መልመጃዎቹ የቀረቡበት ቋንቋ ስለሚከብዳቸው መሆኑን አመልክተዋል። ሌሎቹ 12(20.34%) እና 8(13.59%) የሚሆኑት ደግሞ መልመጃዎቹ ግልጽነት ስለሚጎድላቸው መሆኑንና መምህራን ስለማይቆጣጠሯቸው መሆኑን ገልጸዋል። ቀሪዎቹ 11(18.64%) የሚሆኑ ተጠኚዎች በአማራጭነት ከተሰጣቸው መልሶች ውጭ የመለሱ ሲሆን "የመማሪያ መጽሐፍ ስለሌለን" እና "ብዙ ጊዜ በቃል የሚመለስ መልመጃ ስለሚሰጥ" የሚሉ ምላሾችን ሰጥተዋል። ከእነዚህ መረጃዎች መገንዘብ እንደሚቻለው በክፍል ውስጥ የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች በአብዛኛዎቹ ተጠኚዎች ዘንድ የሚሠሩ ሲሆን አልፈው አልፈው የአንብቦ መረዳት የክፍል ሥራን ለሚሠሩና የክፍል ሥራውን ለማይሠሩ ተጠኚዎች ዋናዎቹ ችግሮች የአማርኛ ቋንቋ እውቀት አነስተኛ መሆንና የመልመጃዎቹ ግልጽነት መጓደል ናቸው። በተጨማሪም ተገቢው የክፍል ውስጥ ቁጥጥር አለመደረግና የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍት አለመኖርም ሌሎቹ የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች በክፍል ውስጥ ለአለመሠራታቸው ምክንያቶች ሆነው ተጠቅሰዋል።

በክፍል ውስጥ የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች ምን ያህል በመምህራን እንደሚታረሙ ለቀረበው ጥያቄ በተጠኚዎች የተሰጠው ምላሽ የሚያመለክተው አልፎ አልፎ የሚታረሙ መሆኑን ነው። ከሠንጠረዥ 17 በጥያቄ ቁጥር 13 ላይ ከተሰጡ መልሶች መመልከት እንደሚቻለው 125(69.44%) ተጠኚዎች የሰጡት ምላሽ የሚያረጋግጠው የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች አልፈው አልፈው የሚታረሙ መሆናቸውን ነው። መልመጃዎቹ ሁልጊዜና ብዙ ጊዜ እንደሚታረሙ የገለጹት 17(9.44%) እና 34(18.89%) ናቸው። ሌሎቹ 4(2.22%) ደግሞ መልመጃዎቹ እንደማይታረሙ የመለሱ ናቸው።

መምህራን ከክፍል ውጭ ተማሪዎች የንባብ ልምዳቸውን እንዲያዳብሩ ምን ያህል ግፊት እንደሚያደርጉ ለመገንዘብ የሚያስችሉ መረጃዎችን ለማግኘት በማሰብ በሠንጠረዥ 17 ጥያቄ ቁጥር 16 ለተጠኚዎች ቀርቧል። ከሠንጠረዥ ላይ ከሰፈረው መረጃ መመልከት እንደሚቻለው አብዛኛዎቹ ተጠኚዎች ማለትም 85(50.83%) የሚሆኑት አልፎ አልፎ ከአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውጭ ያሉ ተጨማሪ ጽሑፎችን ተማሪዎች አንብበው እንዲመጡ መምህራን ክትትል የሚያደርጉ መሆኑን አመልክተዋል። ቀጥሎም ከቀሩት መልስ ሰጪዎች አኳያ በርከት ያሉ ተጠኚዎች 53(29.44%) የሰጡት ምላሽ ተጨማሪ ጽሑፎችን አንብበው እንዲመጡ መምህራን ምንም ክትትል የማያደርጉ መሆኑን የሚጠቁም ነው። ሁልጊዜና ብዙ ጊዜ ተጨማሪ ጽሑፎችን አንብበው እንዲመጡ ክትትል እንደሚያደርጉ መምህራን ክትትል ያደርጋለ በማለት ምላሽ የሰጡ 8(4.44%) እና 34(18.89%) ናቸው። ከእነዚህ መረጃዎች መምህራን ተማሪዎች ተጨማሪ ጽሑፎችን አንብበው እንዲመጡ የሚያደርጉት ክትትል አነስተኛ መሆኑን መገንዘብ ይቻላል።

በአጠቃላይ በሠንጠረዥ 17 ከሠፈሩት መረጃዎች የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማዳበር የሚያግዙ በግል የሚመለሱ የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች ብዙውን ጊዜ በመምህራን እንደሚሰጡና በተመሳሳይ መልኩም በተማሪዎች እንደሚሠሩ ያመለክታሉ። ይሁን እንጂ 69 በመቶ ያህል ተጠኚዎች በሰጡት ምላሽ መልመጃዎቹ በመምህራን የሚታረሙት አልፎ አልፎ ነው። በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን ተማሪዎች ፈልገው ማንበባቸውን መምህራን ብዙም ክትትል እንደማያደርጉ መረጃዎቹ

ይጠቁማሉ። ይህም በቃለመጠይቅ መምህራን ተመሳሳይ ጥያቄ ቀርቦላቸው ከሰጡት ምላሽ ጋር የሚጣጣም ነው።

4.4 ከቃለመጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና

ለዚህ ጥናት ሌላው አጋኝ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ቃለመጠይቅ ነው። ቃለመጠይቁ ለመምህራን የቀረበ ሲሆን የንባብ ትምህርት አሰጣጥን፣ የተማሪዎችን የንባብ ልምድና ችሎታ እንዲሁም የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለማዳበር የሚያግዙ ምቹ ሁኔታዎች በአካባቢያቸው መኖራቸውን ለማወቅ የተካሄደ ነው። በቃለመጠይቁ የተሳተፉ የአማርኛ ቋንቋ መምህራንን አጠቃላይ መረጃ በሚከተለው ሠንጠረዥ ቀርቧል።

ሠንጠረዥ 18 በቃለመጠይቁ የተሳተፉ መምህራን አጠቃላይ መረጃ

መምህራን	ጾታ	ዕድሜ	የት/ደረጃ	አገልግሎት ዘመን	አፍ የፈቴበት ቋንቋ
መምህር 1	ወንድ	22	ዲፕሎማ	1 ዓመት	አዊኛ
መምህር2	ወንድ	30	ዲፕሎማ	8 ዓመት	አዊኛ
መምህር3	ሴት	24	ዲፕሎማ	2 ዓመት	አማርኛ
መምህር4	ወንድ	48	ዲፕሎማ	28	አዊኛ

ሠንጠረዥ 18 በቃለመጠይቁ የተሳተፉ መምህራንን አጠቃላይ መረጃ ያመለክታል። በቃለመጠይቁ ከተሳተፉት አራት መምህራን ሶስቱ ወንዶች ናቸው። መምህራኑ ከ 22 እስከ 48 ዓመት ባለው የዕድሜ ክልል የሚገኙ ሲሆን በዕድሜና በአገልግሎታቸው ከፍ ብለው የሚገኙት ሁለት መምህራን በከተማ አካባቢ በሚገኙ ትምህርት ቤቶች ያስተምራሉ። ቀሪዎቹ በገጠር አካባቢ በሚገኙ ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ ናቸው። ከዚህም በልምድ የተሻሉ መምህራን ከገጠሩ ይልቅ በከተማ አካባቢ እንደሚገኙ መገመት ይቻላል። በሌላ በኩል ሁሉም መምህራን በትምህርት ደረጃቸው በአማርኛ ቋንቋ መምህርነት በዲፕሎማ የተመረቁ ናቸው። ይህም በክፍል ደረጃው የሚሰጠውን

የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ለማስተማር ብቁ መሆናቸውን ያመለክታል። ለመምህራኑ በቀረቡ ቃለመጠይቆች የተገኙ መረጃዎች በሚከተሉት ሶስት ንዑሳን ክፍሎች ተጠቃልለው ቀርበዋል።

4.4.1 የተጠሂዶችን የንባብ ፍላጎትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ በተመለከተ የተገኙ መረጃዎች

ጥናቱ በአካተታቸው ት/ቤቶች አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ 8ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን የማንበብ ፍላጎታቸው ምን ያህል እንደሆነ በቃለመጠይቁ ለመምህራን ጥያቄ ቀርቦላቸዋል። ለጥያቄው በተሰጠው ምላሽ ከአራቱ መምህራን ሶስቱ ከፍተኛ ፍላጎት እንዳላቸው ገልጸዋል። አማርኛ በክልሉ የሥራ ቋንቋ መሆን፣ በከተሞች አካባቢ በአብዛኛው ሰዎች የሚግባቡት ቋንቋ ሆኖ መገኘት፣ በአካባቢው ለአማርኛ ከፍ ያለ ማህበረሰባዊ ግምት መሰጠቱ ለተማሪዎች ፍላጎት ከፍተኛ መሆንም በምክንያትነት በመምህራኑ ተጠቅሰዋል። አንደኛው መምህር ግን "ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን ለማንበብ ፍላጎት አላቸው ወይም የላቸውም ለማለት ያዳግታል" ሲሉ መልስ ሰጥተዋል። ለዚህም በምክንያትነት ሁለት ሀሳቦችን አቅርበዋል። አንደኛው ተማሪዎች የሚያነቧቸው የአማርኛ ጽሑፎች በአካባቢው አለመኖር ሲሆን ሁለተኛው ምክንያት ደግሞ ተማሪዎች ለንባብ በቂ ጊዜ ስለሌላቸው ነው። በመሆኑም በመምህሩ አገላለጽ ተማሪዎች እነዚህ ሁለት ሁኔታዎች ተሟልተው ባልተገኙበት ሁኔታ ጥሩ የንባብ ፍላጎት አላቸው ወይም የላቸውም ብሎ መፈረጅ ያዳግታል የሚል ነው። የአብዛኛዎቹ መምህራን እምነት በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን የማንበብ ፍላጎታቸው ከፍተኛ መሆኑን የሚያመለክት ነው።

በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታን በተመለከተ ለመምህራኑ ሁለት ጥያቄዎች ቀርበዋል። የመጀመሪያው ተማሪዎች በአማርኛ ተጽፈው የቀረቡ ጽሑፎችን አንብበው የመረዳት ችሎታቸው በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ የሚጠይቅ ሲሆን ሁለተኛው በአዊኛ አፋቸውን በፈቱና በአማርኛ አፋቸውን በፈቱ ተማሪዎች መካከል የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት መኖር አለመኖሩን የሚጠይቅ ነው። ለእነዚህ ጥያቄዎች አራቱም መምህራን የሰጡት ምላሽ በአብዛኛው ተቀራራቢ ነው። በዚህም መሠረት በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ

በዝቅተኛ ደረጃ ላይ እንደሚገኝ የገለጹ ሲሆን በአማርኛ አፋቸውን ከፈቱ ተማሪዎች አንጻር ሲታዩም በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ደክም ብለው ይታያሉ የሚል አስተያየት ስንዝረዋል። ከዚህ አልፎ የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማወቅ በጥናት መልክ በግልም ሆነ በትምህርት ቤት ደረጃ የተደረጉ ጥረቶች ስለመኖራቸው ተጠይቀው ሁሉም መምህራን ምንም ዓይነት ጥረት እንዳልተደረገ በመግለጽ ምላሽ ሰጥተዋል።

በአጠቃላይ ከመምህራኑ በተገኘው መረጃ መሠረት በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ተጽፈው የቀረቡ ጽሑፎችን የማንበብ ፍላጎት ያላቸው ቢሆንም በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው በዝቅተኛ ደረጃ ላይ እንደሚገኙ ነው። ይህ የተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ ዝቅተኛ ነው በማለት መምህራን የሰጡት አስተያየት በአንብቦ መረዳት ፈተና ከተገኘው ውጤት ጋር የሚስማማ ሆኖ ተገኝቷል። በአንብቦ መረዳት ፈተና አማካይ ውጤት ላይ በመመስረት ተጠኚዎች በዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ መገኘታቸው ተመልክቷል።

4.2.2 የተጠኚዎችን የንባብ ልምድና የክፍል ውስጥ ልምምድን በተመለከተ የተገኙ መረጃዎች

በቃለመጠይቁ የተማሪዎች የንባብ ልምድና የክፍል ውስጥ የንባብ ልምምድ የሚያደርጉበትን ሁኔታ በተመለከተ ለመምህራን ጥያቄ ቀርቦዋል። በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍላገዜ የንባብ ልምምድ የሚካሄድበትን ሁኔታ በተመለከተ ሁሉም መምህራን ተማሪዎች ተራ በተራ ድምጻቸውን ከፍ አድርገው እንዲያነቡ እንደሚያደርጉ ገልጸዋል። በመምህራኑ የተሰጠው ይህ ምላሽ በምልክታና ከተማሪዎች በጽሑፍ መጠይቅ ከተገኙት መረጃዎች ጋር የሚመሳሰል ነው። አጥኚው የክፍል ውስጥ በሚደረግ የንባብ ልምምድ ተማሪዎች ተራ በተራ እንደሚያነቡና መምህራን ሙሉውን ምንባብ በድጋሚ እንደሚያነቡላቸው መመልከት ችሏል። በጽሑፍ መጠይቁም 62 በመቶ የሚሆኑ ተጠኚዎች የክፍል ውስጥ ንባብ ተማሪዎች ተራ በተራ ድምጻቸውን ከፍ በማድረግ እንደሚያከናውኑት ገልጸዋል።

ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ከቀረቡ ምንባቦች በተጨማሪ ሌሎች በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን በአካባቢያቸው ፈልገው የማንበብ ልምዳቸው

ምን ያህል እንደሆነ ለማወቅ ለቀረበውም ጥያቄ በመምህራኑ የተሰጠው ምላሽ ተመሳሳይነት ያለው ሆኖ ተገኝቷል። በመምህራኑ የተሰጠው ምላሽ ተማሪዎች በአማርኛ የቀረቡ ተጨማሪ ጽሑፎችን እንደማያነቡ ያመለክታል። በየትምህርት ቤቱ ቤተመጻሕፍት ያሉ ቢሆንም በውስጡ የሚገኙት የህትመት ውጤቶች ውስንነት፣ ለቤተመጻሕፍቱ መደበኛ ሠራተኛ ባለመኖሩ የተነሳ ተዘውትረው አለመከፈታቸውና ለተማሪዎች አገልግሎት አለመስጠታቸው፣ የተማሪዎች የንባብ ልምድ ማነስና በተለይ ከገጠር መንደሮች የሚመላለሱ ተማሪዎች ለንባብ በቂ ጊዜ የሌላቸው መሆን የሚሉ ምክንያቶች ተማሪዎች በአማርኛ የቀረቡ ተጨማሪ ጽሑፎችን ለማንበብ እንዳይችሉ ማድረጋቸውን መምህራን ጠቅሰዋል። ይህም በጽሑፍ መጠይቁ አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በአካባቢያቸው በአማርኛ የተጻፉ ጽሑፎችን በበቂ ሁኔታ ባለማግኘታቸው ምክንያት አልፎ አልፎ እንደሚያነቡ እንዲሁም የተወሰኑ ተማሪዎች ተጨማሪ በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን እንደማያነቡ በመግለጽ ከሰጡት ምላሽ ጋር የሚጣጣም ሆኖ ተገኝቷል። ከእነዚህ መረጃዎች ጥናቱ በተካሄደባቸው አካባቢዎች የሚገኙ ተማሪዎች የቃል ንባብ ልምምድ የሚያደርጉ ቢሆንም በአካባቢያቸው ተጨማሪ በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን የማግኘት ዕድል አነስተኛ መሆኑንና የተማሪዎችም የንባብ ልምድ ዝቅተኛ መሆኑን መገንዘብ ተችሏል።

4.4.3 የተጠሂዶችን የአንብቦ መረዳት ችግሮች በተመለከተ የተሰጡ አስተያየቶች

በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ ለመረዳት የሚያጋጥማቸውን ችግሮችና የችግሮቹን ምንጮች ለማወቅና የመፍትሔ ሐሳቦችንም ለማግኘት የሚያግዙ ጥያቄዎች ለመምህራን ቀርበዋል። የተማሪዎቹ የአማርኛ ቋንቋ ችሎታ አለመዳበር በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ማሳደሩን አራቱም በቃለመጠይቁ የተሳተፉ መምህራን የተጋሩት አስተያየት ነው። በተለይ በአማርኛ ቋንቋ ውስጥ ያሉና በአዊኛ ቋንቋ ውስጥ የማይገኙ ድምጾችን በትክክል መጥራት ያለመቻል፣ የቃላት ዕውቀታቸው አናሳ መሆን፣ የአማርኛ ምሳሌያዊና ፈሊጣዊ አነጋገሮችን ትርጉም በአግባቡ ያለመገንዘብ ችግሮች ከቋንቋ ዕውቀት አንጻር በተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ተጽዕኖ ያሳድራሉ ተብለው የተዘረዘሩ ናቸው። ከእነዚህ በተጨማሪ የንባብ ዝግመት መኖርም በችግርነት በአንድ መምህር

ተጠቁሟል። የተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋ ዕውቀት አነስተኛ መሆን በጽሑፍ መጠይቁ አማካይነት አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በአማርኛ ለመግባባት "አልፎ አልፎ እንቸገራለን" እና የተወሰኑት "ብዙ ጊዜ እንቸገራለን" በማለት ከሰጡት መረጃ ጋር የሚጣጣም ነው። በአማርኛ ቋንቋ የሚገኙና በአዊኛ የሌሉ አንዳንድ ድምጾችን ተማሪዎች ምንባብ ሲያነቡ በትክክል ለመጥራት መቸገራቸውን በምልክታው ወቅት አጥኚውም ለመገንዘብ ችሏል።

ለእነዚህና ለሌሎችም በተማሪዎች ዘንድ ለሚታዩ የአንብቦ መረዳት ችግሮች መፍትሔ የሚሆኑ ሐሳቦችን እንዲሰነዝሩ በቃለመጠይቁ ወቅት ለመምህራን ጥያቄ ቀርቧል። በቃለመጠይቁ የተሳተፉ መምህራን የጠቆሟቸው የመፍትሔ ሐሳቦች ሲጠቃለሉ የአማርኛ ቋንቋ ችሎታቸውንና የንባብ ልምዳቸውን ለማዳበር የሚያስችላቸውን ተከታታይ ልምምዶችን ቢያደርጉ፣ የአማርኛ ፈላጊዎች ምሳሌያዊ አነጋገሮችን በዝርዝር የሚያስረዱ ጽሑፎችን ተማሪዎች በበቂ መጠን የሚያገኙበት ሁኔታ ቢመቻችና ትምህርቱም በስፋት ቢሰጥ፣ የአማርኛ ቃላት ዕውቀታቸውን ለማሳደግ የሚያግዙ አማርኛ - አዊኛ መዝገብ ቃላት ቢዘጋጅና ተማሪዎች እንዲያገኙት ቢደረግ፣ በየትምህርት ቤቱ የሚገኙ ቤተመጻሕፍት አዳዲስ የሕትመት ውጤቶችን በየጊዜው የሚያገኙበትና ለተማሪዎች ሁልጊዜም ክፍት ሆነው የሚገኙበት ሁኔታ ቢመቻች፣ በተማሪዎች መካከል የአንብቦ መረዳት ችሎታን በተመለከተ የውድድር ስሜት እንዲፈጠር በማድረግ ማበረታታት፣ ተማሪዎች ከትምህርት መልስ የሥራ ጫና እንዳይበዛባቸውና በቂ የንባብ ጊዜ እንዲያገኙ ወላጆችን ማግባባት የሚሉ ናቸው።

$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$
S.D.
t

ምዕራፍ አምስት ማጠቃለያና አስተያየት

5.1 ማጠቃለያ

ይህ ጥናት በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ የቀረቡ ጽሑፎችን ምን ያህል አንብበው እንደሚረዱ ለማወቅ የተካሄደ ነው። ጥናቱ ከዚህ አጠቃላይ ዓላማ በመነሳት በአዊኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ መመርመር፣ አማርኛ ለተማሪዎቹ ሁለተኛ ቋንቋቸው መሆኑ ከአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ጋር ያለው ተዛምዶ ምን እንደሚመስል በቲ-ቴስት ቀመር በመፈተሽ ማወቅ፣ በገጠርና በከተማ የሚገኙ እንዲሁም ሴትና ወንድ ተጠኚዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት ይታይባቸው እንደሆነ በቲ ቴስት ቀመር ማረጋገጥ፣ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍለጊዜ መምህራን በክፍል ውስጥ በመተግበር ላይ ያሉት የንባብ ክህሎት ትምህርት አቀራረብ የአንብቦ መረዳት ችሎታን ለማዳበር ምን ያህል እገዛ እንደሚያደርግ መገምገም የሚሉ ዝርዝር ዓላማዎችን ይዞ የተካሄደ ነው።

ጥናቱ ትኩረት ያደረገው በአማራ ክልል አዊ ዞን በናሙናነት በተመረጡ ሁለት የገጠርና ሁለት የከተማ አካባቢ ትምህርት ቤቶች በሚማሩ 180 አፋቸውን በአዊኛ በፈቱና 60 በአማርኛ በፈቱ በድምሩ 240 በዕጣ ንሞና በተመረጡ ተጠኚዎች ላይ ነው። በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎችን መውሰድ ያስፈለገው አማርኛን በአፍ መፍቻነት በሚጠቀሙና በሁለተኛ ቋንቋነት በሚገለገሉ ተጠኚዎች መካከል የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት መኖሩን ለማወቅ እንዲረዳ ነው።

በዚህ መሠረት ጥናቱን ለማካሄድ በዋና የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያነት የአንብቦ መረዳት ፈተናዎች በጥቅም ላይ ውለዋል። ከዚህ በተጨማሪ በተማሪዎች ተሞልተው የተመለሱ የጽሑፍ መጠይቆች፣ በመምህራን ምላሽ የተሰጠባቸው ቃለመጠይቆችና በአጥኚው የተካሄዱ የክፍል የንባብ ትምህርት ምልክታዎች በአጋኝነት መረጃዎችን ለማሰባሰብ አገልግለዋል። በእነዚህ ዘዴዎች የተገኙ መረጃዎችም በጥናቱ ክፍል አራት ላይ ተተንትነው ቀርበዋል።

በዚህ ጥናት በ2.5.2 ላይ እንደተገለጸው በበቂና በጥሩ አንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የሚገኙ ተጠኚዎች ከአስር ከታረመ የአንብቦ መረዳት ፈተና ከ7-8 እና ከ9-10 ውጤት ማስመዘገብ ይጠበቅባቸዋል። ከዚህ በታች ከ5-6 እና ከ5 በታች የፈተና ውጤት ያላቸው ተጠኚዎች በዝቅተኛና በጣም ዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ምድብ ውስጥ እንደሚገኙ ተደርገው ይወሰዳሉ (Nuttall 1987:37 Narayanaswamy 1975: 144-147)።

በዚህ ጥናት የተጠኚዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማወቅ የሚያስችሉ ሁለት ፈተናዎች ተሰጥተው ከሀያ ከታረሙ በኋላ ለትንታኔ እንዲያመች እያንዳንዱ ተፈታኝ ያገኘው ውጤት ተደምርና ለሁለት ተካፍሎ አማካይ ውጤቱ ከአስር እንዲያዝ ተደርጓል። የአንብቦ መረዳት ፈተናው ውጤት በሁለት መልኩ ታይቷል። በመጀመሪያ የአጠቃላይ 120 ተጠኚዎች ውጤት ቀጥሎ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች ውጤት ተነጥሎ እንዲመዘገብና እንዲታይ ሆኗል። አጠቃላይ ተጠኚዎችም ሆኑ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በአንብቦ መረዳት ፈተናው ያስመዘገቡት አማካይ ውጤት (mean) ተወስዶ ሲታይ ከ5-6 ባለው ምድብ ውስጥ የሚገኝ በመሆኑ በዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ እንደሚገኙ ለማወቅ ተችሏል። ይህም ማስተዋል (1989)፣ ጌትነት(1990)፣ ተሾመ(1997)፣ዘውዱ (1998) በአካሄዱት ጥናት የተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ ዝቅተኛ መሆኑን የገለጹበትን የሚያጠናክር ሆኖ ተገኝቷል።

በሌላ በኩል በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በአማርኛ አፋቸውን ከፈቱ ተጠኚዎች ዝቅ ያለ የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት አስመዘግበዋል። ይህ በሁለቱ ቋንቋዎች አፍፈት ተጠኚዎች መካከል የሚታየው ልዩነት ምን ያህል አስተማማኝ እንደሆነ ለማወቅ የቲ-ቴስት ስሌት ተካሂዷል። በውጤቱም በሁለቱ አፍ ፈት ተጠኚዎች መካከል በከፍተኛ ደረጃ አስተማማኝ (highly significant 0.000<0.05) የሆነ በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ልዩነት መኖሩ ተረጋግጧል። ከዚህ በመነሳትም በአዊኛ አፋቸውን ከፈቱ ተጠኚዎች ይልቅ በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን በተሻለ ሁኔታ አንብበው እንደሚረዱ ለማወቅ ተችሏል። ይህም በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በጽሑፍ መጠይቅና ምህራንም በቃለመጠይቅ አማካይነት የተማሪዎቹ የአማርኛ ቋንቋ እውቀት አነስተኛ መሆኑንና በአንብቦ መረዳት

ችሎታቸው ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ማሳደሩን ከአመለካከቱበት መረጃ ጋር የሚስማማ ነው። ከዚህ በተጨማሪ አፋቸውን በአማርኛ በፈቱና በአልፈቱ ተጠኚዎች መካከል በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ልዩነት መኖሩን ጌትነት(1990) ያመለክተውን የጥናት ውጤትም የሚያጠናክር ነው።

በገጠርና በወረዳና በዞን ከተማነት በሚታወቁ አካባቢዎች በሚገኙ አፋቸውን በአዊኛ በፈቱ ተጠኚዎች መካከል በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ልዩነት ይታይ እንደሆነ ለማወቅም ጥረት ተደርጓል። በአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት በገጠርና በከተማ በሚገኙ ተጠኚዎች መካከል የታየው ልዩነት አነስተኛ ሆኖ ተገኝቷል። ይህ ልዩነት በቲ-ቴስት በተደረገ ስሌት ($0.125 > 0.05$) አስተማማኝ አለመሆኑ ተረጋግጧል። በመሆኑም በአዊኛ አፋቸውን በፈቱ የገጠርና የከተማ አካባቢ ተጠኚዎች መካከል የጎላ በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ልዩነት የለም ለማለት ይቻላል። ይህ የጥናት ውጤት ዘውዱ (1998) በከተማ አካባቢ የሚገኙ አፋቸውን በትግርኛ የፈቱ ተማሪዎች በገጠር ከሚገኙት የተሻለ የአንብቦ መረዳት ችሎታ እንዳላቸው ከከለጹት የተለየ ሆኖ ተገኝቷል።

በዚህ ጥናት ከጾታ አኳያ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብበው የመረዳት ችሎታ ልዩነት ያሳይ እንደሆነ ለማወቅ ተሞክሯል። በአንብቦ መረዳት ፈተናዎች ወንዶች ከሴቶች የተሻለ ውጤት ማስመዘገብ ችለዋል። ይህ በሁለቱ ጾታዎች መካከል የሚታየው ልዩነት ምን ያህል አስተማማኝ እንደሆነ ለማወቅ የቲ-ቴስት ስሌት ተካሂዷል። በውጤቱም በሁለቱ ጾታዎች መካከል አስተማማኝ (significant $0.009 < 0.05$) ልዩነት መኖሩ ተመልክቷል። ይህም አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ወንድ ተጠኚዎች ከሴቶች በተሻለ ሁኔታ በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብበው እንደሚረዱ ለመገንዘብ አስችሏል። ይህ የጥናት ውጤት ማስተዋል(1989)፣ ተሾመ (1997)፣ ዘውዱ (1998) በአደረጉት ጥናት ከጾታ አኳያ በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ልዩነት እንደሌለ ከአመለካከቱት የተለየ ሆኖ ተገኝቷል።

በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍለጊዜ የሚሰጠው የንባብ ትምህርት የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማዳበር የሚኖረውን አስተዋጽኦ ለማወቅ በጽሑፍ መጠይቅ፣

በቃለመጠይቅና በምልክታ መረጃዎች ተሰብስበው ተተንትነዋል። እነዚህ መረጃዎች የሚያመለክቱት የክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ከማዳበር አኳያ ያለው አስተዋጽኦ ዝቅተኛ መሆኑን ነው። ምክንያቱም ከመረጃዎቹ ለመረዳት እንደተቻለው የቅድመንባብ ተግባራት በንባብ ትምህርት ክፍለጊዜ ውስጥ በአብዛኛው ተግባራዊ አልሆኑም። ይህም ተማሪዎች ምንባቡን ለማንበብ ፍላጎታቸውን ለማነሳሳትና የቀደመ እውቀታቸውን ለመቀስቀስ ብዙም ጥረት እንደማይደረግ ያመለክታል። የንባብ ልምምዱ የሚካሄደው ሁሉንም ተማሪዎች በአሳተፊ መልኩ በግልና በጸጥታ ሳይሆን ድምጽን ከፍ አድርጎ ተራ በተራ ተማሪዎች እንዲያነቡ በማድረግና መምህራንም በድጋሚ ድምጽን ከፍ አድርገው ለተማሪዎቻቸው በማንበብ ነው። ድምጽን ከፍ አድርጎ ማንበብ በዝቅተኛ ክፍል ደረጃዎች የተማሪዎችን ንብት (Pronunciation) ለማዳበር የሚያግዝ ቢሆንም በክፍል ደረጃቸው ከፍ እያሉ ሲሄዱ በጸጥታ ንባብ አማካይነት የአንብቦ መረዳት ችሎታን ለማዳበር የሚደረገው ልምምድ የበለጠ ትኩረት የሚሰጠው ጉዳይ ነው (Nuttall 1987:3)። ይህ ጥናት በአተኮረባቸው ትምህርት ቤቶች እየተከናወነ ያለው የንባብ ልምምድ ተራ በተራ ድምጽን ከፍ አድርጎ በማንበብ የሚካሄድ በመሆኑ ተማሪዎች አንብበው እንዲረዱ ከማድረግ ይበልጥ አዳምጠው እንዲረዱ የሚያግዝ ይመስላል። በድህረንባብ ወቅትም ተማሪዎች ስለምንባቡ መልዕክት ይበልጥ ግንዛቤ እንዲኖራቸው በቡድን ወይም በጥንድ ሆነው የሚወያዩበት ሁኔታ በአብዛኛው እንዳልተለመደ በጽሑፍ መጠይቅና በምልክታ የተገኙ መረጃዎች ያሳያሉ። መምህራን ምንባቡ ካለቀ በኋላ በቀጥታ የሚያመሩት በቃል ወደሚመለሱ አንብቦ መረዳት መልመጃዎች ነው። በግል በጽሑፍ የሚሠሩ መልመጃዎች ብዙውን ጊዜ እርማት እንደማይደረግባቸው በጽሑፍ መጠይቁ ተማሪዎች ከሰጡት ምላሽ መረዳት ተችሏል። ይህም እያንዳንዱ ተማሪ የቀረበውን ምንባብ ምን ያህል እንደተረዳ መምህራን ለመገንዘብና ለሚቀጥለው ትምህርት የተሻለ ዝግጅት ለማድረግ አያግዝም።

ከመማሪያ ክፍል ውጭ የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማዳበር የሚያስችሉ ምቹ ሁኔታዎች መኖር አለመኖራቸውንም በተመለከተ በዚህ ጥናት ለመቃኘት ተሞክሯል። ከጽሑፍ መጠይቅና ከቃለመጠይቅ የተገኙ መረጃዎች እንደሚያመለክቱት በየትምህርት ቤቶቹ ቤተመጻሕፍት ቢኖሩም በውስጣቸው በቂ የሚነበቡ መጻሕፍትና

ሌሎች ጽሑፎች የሉም። ቤተመጻሕፍቱ ቋሚ ሠራተኛ የሌላቸው በመሆኑም ተዘውትረው የሚከፈቱና ለተማሪዎች አገልግሎት የሚሰጡ ሆነው አልተገኙም። ከዚህ በተጨማሪ ከገጠር መንደሮች በሚደረግ ምልልስና ተማሪዎች ቤተሰቦቻቸውን በሥራ እንዲያግዙ በሚደረጉ የሥራ ጫናዎች በመኖራቸው የተነሳ በቂ የንባብ ጊዜ ተማሪዎች እንደማያገኙ ከተማሪዎች በጽሑፍ መጠይቅና ከመምህራን በቃለመጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ያመለክታሉ። ከዚህ በተጨማሪ መምህራን ተማሪዎቻቸው ከመማሪያ መጽሐፋቸው ውጭ ሌሎች በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብበው እንዲመጡ የሚያደርጉት ግፊትና ክትትልም አነስተኛ ሆኖ ተገኝቷል። እነዚህ ሁሉ ሁኔታዎች ተዳምረው ለተጠኚዎች በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ዝቅተኝነት አስተዋጽኦ እንዳደረጉ የዚህ ጥናት አቅራቢ ያምናል።

5.2 አስተያየት

የዚህን ጥናት ውጤት መሠረት በማድረግ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታቸውን ከማዳበር አኳያ የሚከተሉት አስተያየቶች በአጥኚው ቀርበዋል፤

1. በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች የአማርኛ ቋንቋ ዕውቀታቸው ዝቅተኛ መሆኑ ተማሪዎቹ በጽሑፍ መጠይቅ፣ መምህራንም በቃለመጠይቅ ከሰጡት ምላሽ ለመገንዘብ ተችሏል። ከዚህም በተጨማሪ በአንብቦ መረዳት ፈተና በአማርኛ ቋንቋ አፍ የፈቱ ተጠኚዎች በአዊኛ ከፈቱ የተሻለ ውጤት ማስመዝገባቸው የቋንቋ ዕውቀቱ በአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ተጽዕኖ ማሳደሩን የሚጠቁም ነው። በመሆኑም በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋ ዕውቀታቸውን ለማስፋትና የአንብቦ መረዳት ችሎታቸውን ለማዳበር በተለይ በቃላት፣ በፈሊጣዊና ምሳሌያዊ አነጋገሮች እንዲሁም በቋንቋው ሰዋሰው ላይ ያተኮረ ሰፊ ልምምድ እንዲያደርጉ በአከባቢው በሚገኙ የትምህርት ባለሙያዎችና በመምህራን የተለየ እገዛና ድጋፍ ቢደረግላቸው፤

2. የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ ለማዳበር አስተዋጽኦ የሚኖረው የክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት ልምምድ በቃል ንባብ ላይ ያተኮረ መሆኑ በጥናቱ ተመልክቷል። በመሆኑም መምህራን የተማሪዎቻቸው የአንብቦ መረዳት ችሎታ ከቃል ንባብ ይልቅ በግልና በጸጥታ ንባብ ልምምድ ይበልጥ ሊዳብር የሚችል መሆኑን የሚገነዘቡበትና ይህንኑም ተግባራዊ የሚያደርጉበት ሁኔታ በግንዛቤ ማሳደጊያ አውደጥናቶችና በአጫጭር ሥልጠናዎች አማካይነት በመቻቸ፤

3. ለተማሪዎች የሚቀርበው የንባብ ትምህርት በመማሪያ መጽሐፋቸው ላይ ብቻ የተወሰነ እንዳይሆን በየቶምህርት ቤቱ የሚገኙ ቤተመጻሕፍት አቅም በፈቀደ ሁኔታ ለተማሪዎች ደረጃ በሚመጥኑና ወቅታዊ በሆኑ ጽሑፎች (አጫጭርና ረዥም ልቦለዶች፣ መጽሔቶች፣ ጋዜጦች፣ ወዘተ.) ቢደራጁና ዘወተር ክፍት ሆነው ለተማሪዎች አገልግሎት እንዲሰጡ ቢደረግ፤

4. በክፍል ውስጥ ምልክታ ለማረጋገጥ እንደተቻለው ተማሪዎች የተሟላ የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ የላቸውም። በመሆኑም ለተማሪዎቹ ደረጃ የሚመጥኑና የአንብቦ መረዳት መልመጃዎችን ለመስራት የሚያስችሉ መማሪያ መጻሕፍት በበቂ መጠን ለሁሉም የሚዳረስበት ሁኔታ ቢመቻቸ፤

5. መምህራን ተማሪዎች የሚሠሯቸውን የአንብቦ መረዳት መልመጃዎች አዘውትረው እንደማያርሙና ተጨማሪ ጽሑፎችን አንብበው እንዲመጡ ክትትል እንደማያደርጉ ከጽሑፍ መጠይቁና መምህራን ከሰጡት የቃለመጠይቅ ምላሽ መገንዘብ ተችሏል። በመሆኑም መምህራን የአንብቦ መረዳት መልመጃዎችን በወቅቱ በማረም እንዲሁም ተጨማሪ ጽሑፎችን ተማሪዎች እንዲያነቡ ምቹ ሁኔታዎችን በመፍጠር ቢያበረታቷቸው፤

6. በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተጠኚዎች ከጾታ አኳያ ሴቶች ከወንዶች ይልቅ በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ደክም ብለው መታየታቸው በጥናቱ ተመልክቷል። በዚህ ረገድ ሌሎች ተጨማሪ ጥናቶች ቢካሄዱ ችግሮቹን ይበልጥ ለማወቅና የመፍትሔ ሀሳቦችንም ለመሰንዘር ያግዛል።

ዋቢ ጽሑፎች

- ማስተዋል ውበቱ። (1989)። “የክፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች በአማርኛ አንብቦ የመረዳት ችሎታ በአዲስ አበባ በሚገኙ አራት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ጥናት።” የአርትስ ማስተርስ ዲግሪ ማሟያ ጽሑፍ። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ።(ያልታተመ)
- በየነ ማሞ (1985)። “በ9ኛ ክፍል የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የቀረበ መልመጃዎች የቋንቋን ክህሎት የሚያዳብሩ ናቸው?” የአርትስ ማስተርስ ዲግሪ ማሟያ ጽሑፍ። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ።(ያልታተመ)
- በድሉ ዋቅጂራ (1996)። በሥነጽሑፍ ቋንቋን ማስተማር። አዲስ አበባ፤ ንግድ ማተሚያ ድርጅት።
- ተስፋዬ ሸዋዬ። (1986)። አንብቦ የመረዳትና የመጻፍ ችሎታን ማዳበር። አዲስ አበባ፤ ት.ማ.ማ.ድ.
- ተሾመ ፎርሲዶ (1997)። “በከንባታ ጠንባሮ ዞን የሚገኙ የሁለተኛ ደረጃ አስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውና የማንበብ ፍጥነታቸው”። የአርትስ ማስተርስ ዲግሪ ማሟያ ጽሑፍ። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ።(ያልታተመ)
- ዘውዱ መብሬ(1998)። “በትግርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ የዘጠንኛ ክፍል ተማሪዎች የአማርኛ አሀዶችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ”። የአርትስ ማስተርስ ዲግሪ ማሟያ ጽሑፍ። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ።(ያልታተመ)
- የኔሰው ደሴ። (1990)። “በአሮምኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ክህል ማስተማሪያ ሞዴልን በክፍል ውስጥ ተጠቅሞ ማስተማር ያለው አስተዋጽኦ”። የአርትስ ማስተርስ ዲግሪ ማሟያ ጽሑፍ። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ።(ያልታተመ)
- ጌታቸው አዳኛ።(1986)። “ለአስረኛ ክፍል የተመረጡ የአማርኛ ቋንቋ ማስተማሪያ ምንባቦች የብቃት ደረጃ።” የአርትስ ማስተርስ ዲግሪ ማሟያ ጽሑፍ። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ።(ያልታተመ)
- ጌታቸው ወየሳ (1991)። “ስግ ሥርዓት (Cloze Procedure) በአማርኛ ትምህርት አቀራረብ ውስጥ የአንብቦ መረዳት ብሎም አጠቃላይ የቋንቋ ችሎታን ለማበልጸግ ያለው ማኅና።” የአርትስ ማስተርስ ዲግሪ ማሟያ ጽሑፍ። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ።(ያልታተመ)
- ጌትነት ማሞ (1990)። “በጋሞኛ ቋንቋ አፍፈት የሆኑ ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋ

መዋቅር እውቀትና የአማርኛ ውህድ አሀዶችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ” የአርተስ ማስተርስ ዲግሪ ማሟያ ጽሑፍ። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ።(ያልታተመ)

Anderson, J. (1971). “A Technique for Measuring Reading Comprehension and Readability” In English Language Teaching” Oxford: Oxford University Press. Volume 25/2 PP 178-182.

Bachman, L.F. (1990). Fundamental Considerations in Language Testing. Oxford: Oxford University Press.

Brown, H.D (1994). Principles of Language Learning and Teaching. Englewood Cliffs: Prentice Hall Printers.

Costantino, M.(1999). Reading and Second Language Learners. PDF Document <http://ecei.evergreen.edu/docs/2ndLangLrners.doc>

Collie, J. and Stephen Slater (1987). Literature in the Language Classroom. Cambridge: Cambridge University Press.

Carrell, P.L. and Teresa E. W. (1998). “The relationship Between Prior Knowledge and Topic Interest in Second Language Reading” In Studies in Second Language Acquisition. Cambridge: Cambridge university Press. Volume 20/3 PP 285- 309.

Davies, F. (1995). Introducing Reading. England: Penguin Books Ltd.

Dubin, F. (1989). “The Odd Couple: Reading and Vocabulary”. In English Language Teaching. Oxford: Oxford University Press. Volume 43/4 PP 283-287.

Dubin, F. and David B. (1991). In Celece-Murcia, M. (ed) Teaching English as Second or Foreign Language. Boston: Heinle and Heinle Publishers.

Grellet, F. (1990). Developing Reading Skills: A Practical Guide to Reading Comprehension Exercises. Cambridge: Cambridge University Press

- Harmer, J. (1991). The Practice of English Language Teaching. London: Longman.
- Heaton, J. B. (1991). Writing English Language Tests. New York: Longman Inc.
- Horby, Y., Vanden Brock, P.W. and Fletecher, C.R. (1993). "Second Language Readers Memory for Narrative Texts: Evidence for Structure-Preserving Top-Down Processing." Language Learning Volume 43/3 PP 345-2372.
- Hughes, A. (1989). Testing for Language Teachers. Cambridge: Cambridge University Press.
- Madsen, H. S. (1983). Techniques in Testing. New York: Oxford University Press.
- MC Donough, S.H. (1995). Strategy and Skill in Learning a Foreign Language. London Arnold, Division of Hodder Headline PLC.
- Narayanaswamy, K.R. (1975). "The Measurement of Reading Ability" In English Language Teaching Oxford University Press. Volume 29/2 PP 143-150.
- Nunan, D.(1995). Designing Tasks for the Communicative Classroom. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nuttall, C. (1987). Teaching Reading Skills in a Foreign Language. London: Heinemann Educational Books.
- Pulido, D. (2004). "The Relationship between Text Comprehension and Second Language Incidental Vocabulary Acquisition: A mater of topic Familiarity?" In Language Learning. Volume 54/3 PP 469- 523.
- Snow, C. (2001). "Learning to Read in Second Language". In TOSL Quarterly. Volume 35/4 PP 599-601.

- Upton, T. (2001) "The Role Of First Language In Second Language Reading".
In Studies Second Language Acquisition. Cambridge: Cambridge
University Press. Volume 23/4 PP 469-495.
- Wajnryb, R. (1997) Classroom Observation Tasks: A resource book for
language teachers and trainers. Cambridge: Cambridge University Press.
- Weir, C. J. (1990). Communicative Language Testing. London: Prentice Hall
International Ltd.
- Williams, E. (1990) Reading in Language Classroom. London: Macmillan
Publishers.
- Williams, R. (1986). "Top Ten Principles for Teaching Reading". In
English Language Teaching. Oxford: Oxford University Press.
Volume 40/1 PP 42-45.
- Wren, S. (2001). The Cognitive Foundations of Learning to Read. Southwest
Educational Development Laboratory. PDF Document From
www.sedl.org
- Yorio, C.A. (1971). "Some Sources of Reading Problems in Foreign Languages".
In Language Learning. Volume 21/1 PP 107-115.

አባሪዎች

- አባሪ አንድ - ለተለያዩ ስሌቶች በጥቅም ላይ የዋሉ ቀመሮች
 - የፈተናዎች አስተማማኝነት (Reliability)
 - የፈተናዎች ዝምድና (Correlation)
 - የፈተናዎች ጥያቄ የክብደት ደረጃ አመለካኝ (Facility value or index of difficulty)
 - የፈተናዎች የተፈታኞችን ችሎታ የመለያየት ደረጃ አመለካኝ (Discrimination index)
 - በ SPSS የተሠሩ የቲ-ቴስት ስሌት ውጤቶች
- አባሪ ሁለት - የአንብቦ መረዳት ፈተናዎች
 - ምንባብ አንድ እና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች
 - ምንባብ ሁለት እና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች
- አባሪ ሶስት - የምልከታ ቅጽ
- አባሪ አራት - ቃለመጠይቅ
- አባሪ አምስት የጽሑፍ መጠይቅ

አባሪ አንድ - ለተለያዩ ስሌቶች ጥቅም ላይ የዋሉ ቀመሮች

ቀመር 1 - የአስተማማኝነት (Reliability) ቀመር እና የሙከራ ፈተና (pilot test) አስተማማኝነት ውጤት

$$r = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{m(N-m)}{Nx^2} \right]$$

Where

r: reliability

N: No. of items in the test =20

m: the mean score=5.25

x: standard deviation=4.09

(Note that in this formula, x has to be square)

$$r = \frac{20}{19} \left[1 - \frac{5.25(20-5.25)}{20(4.09)^2} \right] = 0.81$$

ምንጭ Heaton (1991: 164)

ቀመር 2 - የፈተናዎች ዝምድና (Correlation) ስሌት ቀመር እና የሙከራ ፈተና (pilot test) የፈተናዎች ዝምድና ውጤት

$$R = \frac{N \Sigma XY - (\Sigma X)(\Sigma Y)}{\text{Sqrt}([\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2][\Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}$$

R: Correlation

Σ: Summation

X: Score of test 1 and , $\Sigma X=51$, $\Sigma X^2 =289$, $(\Sigma X)^2 =2601$,

Y: Score of test 2 and $\Sigma Y=54$, $\Sigma Y^2 =340$, $(\Sigma Y)^2 =2916$

$$\Sigma XY=303$$

N: number of students tested=10

$$R = \frac{10(303)-51 \times 54}{\text{Sqrt}([10 \times (289)-(2601)][10(340)-(2916)])}$$
$$= \frac{276}{\text{Sqrt}139876} = \frac{276}{374} = 0.7379 = 0.74$$

ምንጭ Heaton (1991: 164)

ቀመር 3* የፈተና ጥያቄዎች የክብደት ደረጃ አመለካኝ ቀመር
(Facility value or index of difficulty)

$$FV=R/N$$

Where

FV: Facility value or index of difficulty

R: number of students answered the item correctly

N: number of students tested

ምንጭ Heaton (1991: 179)

ቀመር 4* - የተፈታኞች ችሎታ ልዩይት አመለካኝ ቀመር
(Discrimination index)

$$D= \frac{\text{Correct U}-\text{Correct L}}{n}$$

Where

D= Discrimination index

U=Upper half

L= Lower half

n= Total number of candidates in one group which is equal to N/2

ምንጭ Heaton (1991: 180)

* በተራቁጥር 3 እና 4 ላይ የተገለጹት ቀመሮች ለፈተና የቀረበውን እያንዳንዱን ጥያቄ በተመለከተ የሚሰላ በመሆኑ በአባሪው ላይ ስሌቱ አልተቀመጠም፡፡

አባሪ ሁለት - የአንብቦ መረዳት ፈተናዎች

ምንባብ አንድ

በአገራችን «እድሜ መስተዋት ነው» የሚል የቆየ አነጋገር አለ። በልደትና ሞት መካከል መጀመሪያ ህፃንነት፣ ከዚያም ጉርምስና፣ ወጣትነት፣ አዋቂነት፣ ሽምግልና፣ እርጅና ሁሉም በየተራ ወቅቱን እየጠበቀ ይመጣል።

ከህፃንነት እስከ ጉርምስና ያለው ወቅት ወይም የልጅነት ዘመን በየአጋጣሚ የሚታወስ፣ እንደገጠመኝ መብዛትና ማነስ፣ ጥሩነትና መጥፎነት፣ እንደትዝታው ጥራትና ደብዛዛነት የሚናፍቅ ወይም የሚዘገንን ሊሆን ይችላል። የአላጻጊ ወይም የወላጅ ፍቅር አግኝቶ፣ በተስማሚ አካባቢ ከሚወዱትና ከሚግባቡት ባልንጀራ ጋር ማደግ፣ መቦረቅ፣ ሲመሽ ቤት መከተት፣ ሲነጋ እንደገና መቦረቅን ሲያስቡት መልካም ትዝታው ከልብ አይጠፋም። በችግር፣ በመንገሳታት፣ በብቸኝነት፣ በህመምና ጉስቁልና ማደግ የዚህ ተቃራኒ ሊሆን ይችላል።

ወደ አዋቂነት የሚያሸጋግረው የወጣትነት ዘመን ጉርምስናን በመጠኑ የሚቀላቅል ይሁን እንጂ ከ«ሠርግ ሠርግ» ጨዋታ በደረጃው ከፍ ያለ፣ የተስፋ ቡቃያ የሚያሸትበት፣ ልበሙሉነት ገና የሚታይበት፣ የአእምሮና የጉልበት ኃይል የሚጋጋልበት ወቅት ነው። ቤተሰብ ለመመሥረት ዓላማን በተግባር ለመተርጎም ይዘጋጁበታል። አካባቢን በሚገባ ማወቅ፣ በጎውን ከክፉ መለየት ይጀመርበታል። የአገርና የወገን ፍቅር ይጎለበታል።

ከዚህ በኋላ ያሉት ወቅቶች መጃጀት እስኪመጣ ድረስ የቤተሰብና የማህበረሰብ ኃላፊነትና አመዛዛኝነት፣ ትዕግሥትና እርጋታ የሚታይባቸው፣ እውቀት የሚደራጅባቸውና ብስለት የሚገኝባቸው ናቸው። እዚህ ላይ በጣም የሚገርመው የመጃጀት አጭር ወቅት ድንገት ሲመጣ ከዓመት ዓመት እየተካበተ ተከምሮ የኖረው ሁሉ በአእምሮ ሚዛን መቃወስ ባንዴ ፈርሶ ወደ ህፃንነት የመመለሱ ነገር ነው። መቼም በዚህ ጊዜ እድሜ መስተዋት መሆኑ ይቀርና ጭቃ ማብኪያ ይሆናል።

እድሜ... ለማንም የማይመለስ፣ ምንም የማይበግረው ኃይለኛ ባላንገራ ነው። ከሞገደኛ ወይፈን ጋር ይታገል የነበረውን ክንድ ያዝላል፣ በጦር ተወግቶ ፍንክኝ የማይለውን ጡንቻ ያሟሽሻል፣ ጉድባ የሚያስዘልለውን፣ ገደል የሚያሻግረውን ጉልበት ያሟሟል። ገና ሲቆም ያብረከርካል፣ እንደአንበሳ የሚያስገመግመውን ድምፅ ሰላላ ያደርጋል።.....

በሌላ በኩል ካያችሁት እድሜ ለጋስ የሚሆንበት ጊዜ አለ። ጥሩ የማህበረሰብ ጻኛ ለመሆን፣ የተጣሉትን ለማስታረቅ፣ ያጠፉትን ለመምከር፣ ትዕግሥትና ጥንቃቄን ለማስተማር እድሜ ሁልጊዜም ባይሆን ተፈላጊ ነው። ይህ የሚሆነው ከራስም ሆነ ከሌሎች ስህተት የመማርና የማወቅ ገጠመኝ ስለሚኖር ብቻ አይደለም። የማህበረሰባችን ልምድ ለአዛውንቱ የመከበር ፀጋን ስለሚያስገኝ ጭምር ነው።

ምንጭ፣ መስፍን ሀብተማርያም (1976)። የቡና ቤት ስዕሎችና ሌሎችም ወጎች። አዲስ አበባ፣ ሴንትራል ማተሚያ ቤት

1. ለሚከተሉት ከምንባቡ የወጡ ጥያቄዎች በአማራጭነት ከተሰጡ መልሶች መካከል ትክክለኛውን መልስ የያዘውን ሆሂ ብቻ በማክበብ መልሱ።

1. “ዕድሜ መስታወት ነው” የሚለው የቆየ አነጋገር ምንን ያመለክታል?

ሀ/ ዕድሜ እንደመስታወት የሰዎችን የተለያዩ አካላዊ ገጽታዎች ለመመልከት የሚጠቅም መሆኑን።

ለ/ ዕድሜ በሰዎች ሕይወት ውስጥ የሚከሰቱ መልካምና መጥፎ አጋጣሚዎችን ለማየት የሚያስችል መሆኑን።

ሐ/ በዕድሜና በመስታወት መካከል ያለው ግንኙነት ሁለቱም የሰዎችን ውጫዊ አካል ማመላከታቸውን ለመግለጽ ነው።

መ/ ዕድሜ የሰጠው ሰው በመስታወት የሚመለከታቸው በርካታ ጉዳዮች መኖራቸውን ለማመልከት ነው።

2. በምንባቡ መሠረት የሰው የሕይወት ዘመን በስንት ደረጃዎች የተከፈለ ነው?

ሀ/ በአራት ለ/ በሁለት ሐ/ በስድስት መ/ በሶስት

3. በቀረበው ጽሑፍ “የሠርግ ሠርግ ጨዋታ” የተባለው ምን ዓይነቱ ጨዋታ ነው?

ሀ/ ጎረምሶች በሰርግ ቤት “ሙሽራዬ” እያሉ የሚያደርጉት ጨዋታ ነው።

ለ/ በተለያዩ የዕድሜ ክልሎች ያሉ ሰዎች በሰርግ ቤት የሚጫወቱት ዘፈን ነው።

ሐ/ ህጻናት ራሳቸውን በትላልቅ ሰዎች እያስመሰሉ የሚጫወቱት ጨዋታ ነው።

መ/ ሚዜዎች በሠርግ ወቅት የሚጫወቱት የሰርግ ጨዋታ ነው።

4. በምንባቡ መሠረት ዕድሜ የጭቃ ማቡኪያ የሚሆነው መቼ ነው?

ሀ/ በሕጻንነት ለ/ በወጣትነት

ሐ/ በመጃጃት መ/ በአዋቂነት

5. በቀረበው ምንባብ መሠረት ከሚከተሉት ሀሳቦች መካከል ትክክል የሆነው የትኛው ነው።

ሀ/ በዕድሜ መግፋት ምንጊዜም ተፈላጊ ነው።

ለ/ ጉርምስና ትዕግስትና እርጋታ የማይታይበት የዕድሜ እርከን ነው።

ሐ/ በእርጅና ዘመን ሰዎች ምንም ዓይነት አገልግሎት አይሰጡም።

መ/ ልጅነት የተከበተው እውቀት ሁሉ የሚፈርስበት ጊዜ ነው።

II ከዚህ በታች ምንጣቡን መሠረት በማድረግ የተዘጋጁ አምስት ጥያቄዎች ቀርበዋል። ከእያንዳንዱ ጥያቄ ስር በተተውት ክፍት ቦታዎች አጭር መልስ ስጡ።

6. ሰዎች ልዩ ልዩ ኃላፊነቶችን የሚረከቡበትና የአስተሳሰብ ብስለት የሚያሳዩበት የዕድሜ እርከን የትኛው ነው?

7. በምንጣቡ ከተጠቀሱት የልጅነት ዘመን በጎ ትዝታዎች መካከል አንዱን ጥቀሱ።?

8. ጠንካራ የነበረው ጉልበት የሚደክመውና የሚብረከረከው ምን ሲሆን ነው?

9. በመጃጀት ወቅት ሰው ለረጅም ዘመን ያካበተው እውቀት የሚፈርሰው በምን ምክንያት ነው?

10. ዕድሜው አርባ ዓመት የሞላው ሰው በምንጣቡ መሠረት በየትኛው የዕድሜ እርከን ላይ ይገኛል?

የተማሪው ስም -----

አፍ የፈታበት ቋንቋ -----

ዕድሜ -----

የሚማርበት ት/ቤት ስም-----

ምንባብ ሁለት

ኢትዮጵያ የውጭ ምንዛሪ ገቢን ማሳደግ የሚያስችሉ የቡና፣ የአበባ፣ የትክልትና ፍራፍሬ፣ የቅባት እህል፣ የሥጋና የቁም እንስሳት፣ የቆዳና የቆዳ ውጤቶች ምርቶችን በስፋትና በጥራት በማምረት ለውጭ ገበያ ታቀርባለች። ይህንን ተከትሎም በሁሉም የውጪ ምርቶች ዘንድ በገቢም ሆነ በመጠን ዕድገት የታየበት ሁኔታ ተፈጥሯል።

መረጃዎች እንደሚያመለክቱት ቀደም ሲል 60 በመቶው የአገሪቱ ንግድ ገቢ የተመሠረተው በቡና ላይ ነበር። በአሁኑ ጊዜ ከቀድሞው የበለጠ የቡና ምርት ለውጭ ገበያ በማቅረብ ተጨማሪ የውጭ ምንዛሪ ለማፍራት በርካታ ጥረቶችን እያደረገች ትገኛለች። በተያዘው የምርት ዘመን ከ370 ሺ ቶን በላይ ቡና ታመርታለች ተብሎ ይጠበቃል። ከጠቅላላው የቡና ምርትም 220 ሺ ቶን ወደ ውጭ እንደምትልክና 500 ሚሊዮን ዶላር እንደምታገኝ ይገመታል።

አገሪቱ ቡናን ለውጭ ገበያ በከፍተኛ መጠንና በጥራት በማቅረብ የምታገኘውን የውጭ ምንዛሪ ማሳደግ እንዳለባት ሁሉ፣ ቡና በብዛትና በጥራት ለአገር ውስጥ ገበያም የሚቀርብበትን ሁኔታም ለማመቻቸት መሥራት የሚያስፈልግ ይመስለኛል። አገሬው በየቤቱ፣ በየቡና ቤቶቹና ካፌዎቹ ከምንም ነገር ጋር ያልተበረዘ ያልተከለሰ ጥራት ያለው ቡና እንዲጠጣ የሚያስችል ሁኔታ ሊፈጠር ይገባል። ቡና ጠጪውን ሕብረተሰብ ከቡና ምርት እጥረትና ዋጋ መወደድ ጋር በተያያዘ ሊከሰቱ ከሚችሉ ችግሮች መታደግ ያስፈልጋል።

ዛሬ ቀላል በማይባሉ ሕዝቦች ዘንድ ቡና ብቻውን አይጠጣም። ቡናውን ለማበርከት ተብሎ ቡና ከገብስ ጋር፣ ቡና ከአብሽ ጋር፣ ቡና ከሌሎችም ጥራጥሬዎች ጋር ነው የሚጠጣው። በአንዳንዶች ዘንድ አይጠቅምም ተብሎ የተጣለ ልቃሚ ቡና ሳይቀር የሚጠጣበት ሁኔታ አለ። የቡና ቅርፊት ከቡና ጋር ተደባልቆ ተቆልቶ ይጠጣል። የእነዚህ ወገኖች ችግር ቡናን በበቂ መጠን አለማግኘት ነው። በአገራቸው ምርት ባዳ እየሆኑ ነው።

አንዳንድ ቡና ቤቶችና ካፌዎችም እንዲህ ዓይነት ጥራቱን ያልጠበቀ ቡና የማፍላትና የመሸጡን ነገር አጠናክረው የሄዱበት ይመስላል። በቡና ቤቶችና በካፌዎች የሚስተዋለው ይህ ችግር ትርፍ ለማጋበስ በሚደረግ ሩጫ የተፈጠረ ነው። እኔ በበኩሌ በየቡና ቤቶቹና ካፌዎቹ ከሚስተዋለው የቡና ጣዕም አጠራጣሪነት በመነጨ ቡና መጠጣትን አቁም አቁም የሚል አስገዳጅ ሁኔታ እየተፈጠረብኝ ነው። ቡና ተወደደ ቢባል «ባት አይሆን ላት የራሱ ጉዳይ ጤፍ ደህና» ያሉት ባልቴት ትዝ ይሉኛል። ቡና መጠጣታችን ካልቀረ ጥራት ያለው ቡና በበቂ መጠን ልናገኝ ይገባል።

ጥራት በሌለው መንገድ የተመረተውም ቡና ቢሆን እርግጥ ነው አይወድቅም። በቂ የአገር ውስጥ ገበያም አለው። ለቤት ውስጥ አገልግሎትም ይውላል። ግን ለምን የታጠበ ቡና ለውጭ ገበያ እየላክን ለራሳችን አገልግሎት የሚውለውን ቡና ጥራት መጠበቅ ተሳነን?

የአገሪቱ ሕዝብ ቡናን በበቂ መጠንና ጥራት መጠጣት እንዲችል የሚደረግ ጥረት የቡና ልማት ማስፋፋትና በቡና ጥራት ላይ መሠረታዊ ለውጥ ማምጣትን ይጠይቃል። ይህ የቡና ተክል ልማትን የማስፋፋት ሥራና ጥራቱን ለመጠበቅ የሚደረግ ጥረት ደግሞ በአንድም ይሁን በሌላ መንገድ አገሪቱ ቡናን ለውጭ ገበያ በማቅረብ ከፍተኛ መጠን ያለው የውጭ ምንዛሪ ለማግኘት ይረዳል።

አዲስ ዘመን ጋዜጣ ህዳር 23/2000 ዓ.ም.

II. ከዚህ በታች ምንባቡን መሠረት በማድረግ የተዘጋጁ አምስት ጥያቄዎች ቀርቦዋል። ከእያንዳንዱ ጥያቄ ስር በተተውት ክፍት ቦታዎች አጭር መልስ ስጡ።

6. በጸሐፊው አስተያየት መሠረት በየቡና ቤቶችና ካፌዎች ቡና እንዳይጠጣ የሚገፋፋው ምክንያት ምንድን ነው?

7. በምንባቡ መሠረት ቡና ጠጪውን ህብረተሰብ መታደግ የሚቻለው እንዴት ነው?

8. በምንባቡ መሠረት ቡናን ጨምሮ ጥራት ያላቸው ምርቶች ለውጭ ገበያ በማቅረብ አገራችን ምን ታገኛለች?

9. በጸሐፊው አመለካከት ቡና ቤቶችና ካፌዎች ቡናን በጥራት የማያቀርቡበት ሁኔታ ከምን የመነጨ ነው?

10. ቡናን በበቂ መጠንና ጥራት ለማቅረብ ጸሐፊው በመፍትሔነት የጠቆመው ሀሳብ ምንድን ነው?

የተማሪው ስም -----

አፍ የፈታበት ቋንቋ -----

ዕድሜ -----

የሚማርበት ት/ቤት ስም-----

አባሪ ሦስት - የምልከታ ቅጽ

የምልከታ ቅጽ

ምልከታ የተደረገባቸው ቀናት

ም1 _____

ም2 _____

ም3 _____

የት/ቤቱ ስም _____

የመምህራ/ርቷ ስም _____

የሚያስተምሩበት ክፍል/ቤክሽን _____

ተ.ቁ	የመምህራኑ የክፍል ውስጥ ተግባራት	ም1	ም2
1	የምንባቡን ርዕስ ለተማሪዎች በቃል ይነገራሉ።		
2	የምንባቡን ርዕስ በጥቁር ሰሌዳ ላይ ይጽፋሉ።		
3	በምንባቡ ውስጥ የሚያጋጥሙ አዳዲስ ቃላትን በጥቁር ሰሌዳ ላይ ይጽፋሉ።		
4	በምንባቡ ውስጥ ለሚያጋጥሙ አዳዲስ ቃላት ፍቺ ይሰጣሉ።		
5	በምንባቡ ርዕስጉዳይ ላይ ቅድመንባብ ውይይት በተማሪዎች እንዲካሄድ ያደርጋሉ።		
6	ምንባቡ የቀረበበትን ዓላማ ለተማሪዎች ይገለጻሉ።		
7	ምንባቡን ድምጻቸውን ከፍ በማድረግ ለተማሪዎቻቸው ያነባሉ።		
8	ተማሪዎች ድምጻቸውን ከፍ በማድረግ ተራ በተራ እንዲያነቡ ያደርጋሉ።		
9	ምንባቡ በተማሪዎች በጸጥታ እንዲነበብ ያደርጋሉ።		
10	ተማሪዎች በምንባቡ በቀረበው ሀሳብ በጥንድ/በቡድን እንዲወያዩ ያደርጋሉ።		
11	የምንባቡን ፍሬ ሀሳብ በማጠቃለል ለተማሪዎች ያቀርባሉ።		
12	በምንባቡ ላይ የተመሠረቱ የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎችን ተማሪዎች በቃል እንዲመለሱ ያደርጋሉ።		
13	በጽሑፍ የሚመለሱ አጫጭር የክፍል ውስጥ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ለተማሪዎች ይሰጣሉ።		
14	በመማሪያ መጽሐፉ ከቀረቡት መልመጃዎች በተጨማሪ መምህራን የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ይጠይቃሉ።		
15	ተማሪዎች ተጨማሪ ጽሑፎችን እንዲያነቡ የቤት ሥራ ይሰጣሉ።		

አባሪ አራት - ቃለ መጠይቅ

I. የአጠቃላይ መረጃ ጥያቄዎች

ሀ/ የመምህር/ት ሥም-----

ለ/ ጾታ-----ዕድሜ -----

ሐ/ የአፍ መፍቻ ቋንቋ-----

መ/ የትምህርት ደረጃ -----

ሠ/ የቋንቋ ክሂሎችን ማስተማርን በተመለከተ ተጨማሪ ሥልጠናዎች አግኝተው

ከሆነ ቢገልጹልኝ-----

ረ/ የአገልግሎት ዘመን-----

II. ዝርዝር ጥያቄዎች

1. አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተማሪዎች ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ያላቸው ፍላጎት ምን ይመስላል? ለምን?
2. አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ የ8ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ የተጻፉ ጽሑፎችን የማንበብ ፍላጎታቸው ምን እንደሚመስል ቢገልጹልኝ?
3. በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውስ ምን ይመስላል ?
4. አፋቸውን በአዊኛ የፈቱ ተማሪዎች አፋቸውን በአማርኛ ከፈቱ ተማሪዎች አንጻር ሲታዩ በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ መረዳት ችሎታቸው ልዩነት አለው ብለው ያምናሉ? ለምን?
5. በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችግር አለባቸው የሚሉ ከሆነ ችግሮቹ ከምን የመነጨ ይመስልዎታል?

6. ለተለያዩ የክፍል ደረጃዎች በተዘጋጁ መማሪያ መጻሕፍት ውስጥ ያሉ ምንባቦች የተማሪዎችን የንባብ ፍላጎት የሚያነሳሱ ናቸው ብለው ያምናሉ?
7. በአማርኛ ክፍለጊዜ ተማሪዎች የንባብ ልምምድ የሚያደርጉት እንዴት እንደሆነ ቢያብራሩልኝ?
8. ከመማሪያ መጻሕፍት ውጭ ሌሎች ጽሑፎችን ተማሪዎች እንዲያነቡ ይገፋሉ?
9. በአዊኛ ቋንቋ አፋቸውን ለፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ አንብቦ ለመረዳት የሚያስችላቸው የተለየ እገዛ ያሰፈልጋቸዋል ብለው ያምናሉ? ይሚያሰፈልጋቸው ከሆነ ምን ዓይነት እገዛ? የሚያሰፈልጋቸው ከሆነ ለምን?
10. በተለያዩ የክፍል ደረጃዎች ያሉ ተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ለማወቅ በግል ወይም በትምህርት ቤቱ በጋራ የተደረጉ ጥረቶች ካሉ ቢያብራሩልኝ?
11. በአጠቃላይ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ የተጻፉ ጽሑፎችን አንብቦ ለመረዳት የሚያጋጥማቸው ችግር ካለ ቢዘረዝሩልኝ?
12. የተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ እንዲሻሻል ምን መደረግ አለበት ይላሉ?
13. ተጨማሪ አስተያየት ካለዎት?

አባሪ - አምስት

የጽሑፍ መጠይቅ

መግቢያ

የዚህ መጠይቅ ዓላማ በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውን በተመለከተ በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጽሑፍ ትምህርት ክፍል ድህረምረቃ ፕሮግራም ለዲግሪ ማሟያ ለሚደረገው ጥናት መረጃ ለማሰባሰብ ነው። በዚህ የጽሑፍ መጠይቅ አማካይነት የሚሰበሰብ መረጃ ለጥናቱ ብቻ የሚያገለግል ሲሆን በምንም ዓይነት ሁኔታ ለሌላ ሰነድ ወገን ተላልፎ አይሰጥም።

በጽሑፍ መጠይቁ ለቀረቡ ጥያቄዎች የሚሰጡ ትክክለኛ መረጃዎች ጥናቱ የታለመለትን ግብ እንዲመታ ከፍተኛ እገዛ ያደርጋሉ። በመሆኑም የጽሑፍ መጠይቁን በአግባቡ በመሙላትና ትክክልኛ መረጃ በመስጠት ለጥናቱ መሳካት የበኩላችሁን አስተዋጽኦ እንድታደርጉ እየተጠቅሁ እየጠየቅሁ ለሚደረግልኝ ትብብር በቅድሚያ አመሰግናለሁ።

መ/ ተማሪዎች ድምጻቸውን ከፍ አድርገው ከአነበቡ በኋላ መምህራን በድጋሚ ድምጻቸውን ከፍ አድርገው በማንበብ

ሠ/ ተማሪዎች በጸጥታ ካነበቡ በኋላ መምህራን ድምጻቸውን ከፍ አድርገው በድጋሚ በማንበብ

7. ጽሑፍ ስታኒብ/ቢ ጠቃሚ ሀሳቦችን በማስታወሻ ትይዛለህ/ሽ?

ሀ/ ምንጊዜም ሳነብ ማስታወሻ እይዛለሁ ለ/ ብዙጊዜ ማስታወሻ እይዛለሁ

ሐ/ አልፎ አልፎ ማስታወሻ እይዛለሁ መ/ በንባብ ጊዜ ማስታወሻ አልይዝም

8. እስከአሁን ባለፍህባቸው/ባለፍሽባቸው ክፍሎች አማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ያሉ ምንባቦችን አንብበህ/ሽ መልዕክቱን ምን ያህል ትረዳለህ/ትረጃያለሽ?

ሀ/ ሁሉንም በትክክል እረዳለሁ ለ/ አብዛኛዎቹን እረዳለሁ

ሐ/ አንዳንዶቹን እረዳለሁ መ/ አልረዳም

9. መልስህ/ሽ አልረዳም ወይም አንዳንዶቹን እረዳለሁ ከሆነ ምክንያትህ/ሽ ከሚከተሉት የትኛው ነው?

ሀ/ የአማርኛ ቋንቋ ችሎታዬ ዝቅተኛ ስለሆነና የምንባቡ ቃላት ስለሚከብዱኝ ነው

ለ/ ምንባቦቹ ግልጽነት ስለሚጎድላቸው ነው

ሐ/ የአቀራረብ ችግር ስለአለባቸው ነው

መ/ጽሑፎቹ ፍላጎቴን የሚያረኩ ስለአልሆኑ ነው

ሠ/ ሌላ ምክንያት ካለ ይገለጽ-----

10. አንድ ምንባብ በክፍል ውስጥ ከተነበበ በኋላ በምንባቡ በተነሱ ጉዳዮች ላይ በጥንድ ወይም በቡድን ሆኖችሁ ትወያያላችሁ?

ሀ/ሁል ጊዜ እንወያያለን ለ/ ብዙጊዜ እንወያያለን

ሐ/ አልፎ አልፎ እንወያያለን መ/ ውይይት አይካሄድም

11. በክፍል ውስጥ የተነበበው ምንባብ የያዘውን ፍሬ ሀሳብ በተመለከተ መምህራን የማጠቃለያ ሀሳብ ያቀርባሉ?

ሀ/ ሁል ጊዜ ያቀርባሉ ለ/ ብዙጊዜ ያቀርባሉ

ሐ/ አልፎ አልፎ ያቀርባሉ መ/ የማጠቃለያ ሀሳብ አያቀርቡም

12. ከምንባብ በኋላ ምንባቡን መሠረት ያደረጉ የክፍል ሥራ መልመጃዎች ይሰጣሉ?

ሀ/ ሁል ጊዜ ይሰጣሉ ለ/ ብዙጊዜ ይሰጣሉ

ሐ/ አልፎ አልፎ ይሰጣሉ መ/ አይሰጡም

13. የክፍል ሥራ መልመጃዎች የሚሰጡ ከሆነ አንተ /አንቺ ምን ያህል ትሰራለህ/ ትሰራያለሽ?

ሀ/ ሁል ጊዜ እሰራለሁ

ለ/ ብዙጊዜ እሰራለሁ

ሐ/ አልፎ አልፎ እሰራለሁ

መ/ የክፍል ሥራ አልሰራም

14. የክፍል ሥራ መልመጃ የማትሰራ/የማትሰራ ወይም አልፎ አልፎ የምትሰራ/የምትሰራ ከሆነ ምክንያትህ/ሽ ከሚከተሉት የትኛው ነው?

ሀ/ መልመጃዎቹ የቀረቡበት ቋንቋ ስለሚከብደኝ

ለ/ መልመጃዎቹ ግልጽነት ስለሚጎድላቸው

ሐ/ ባልሰራ ምንም ስለማልደረግ

መ/ ሌላ ምክንያት ካለ ይገለጽ-----

15. በክፍል ውስጥ የሚሰጡ መልመጃዎች በመምህራን ይታረማሉ?

ሀ/ ሁል ጊዜ ይታረማሉ

ለ/ ብዙጊዜ ይታረማሉ

ሐ/ አልፎ አልፎ ይታረማሉ

መ/ አይታረሙም

16. በአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ካሉት ምንባቦች በተጨማሪ ሌሎች የአማርኛ ጽሑፎችን በራሳችሁ ፈልጋችሁ ታነባላችሁ?

ሀ/ ብዙ ጊዜ አነባለሁ

ለ/ አልፎ አልፎ አነባለሁ

ሐ/አላነብም

17. በመማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ካሉት በተጨማሪ ሌሎች በአማርኛ የተጻፉ ጽሑፎችን የማታነብ/ቢ ከሆንህ/ሽ ምክንያቱ ምንድን ነው?

ሀ/ በአማርኛ የተጻፉ ጽሑፎችን የማንበብ ፍላጎት ስለሌለኝ

ለ/ በአካባቢዬ በአማርኛ የተጻፉ ጽሑፎችን በብዛት ስለማላገኝ

ሐ/ በአማርኛ ቋንቋ ማንበብ ስለሚከብደኝ

መ/ ሌላ ምክንያት ካለ ይገለጽ-----

18. በመማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ካሉት ምንባቦች በተጨማሪ ሌሎች ጽሑፎችን አንብባችሁ መምጣታችሁን መምህራን ምን ያህል ይከታተላሉ?

ሀ/ሁል ጊዜ ይሰጠናል

ለ/ ብዙጊዜ ይሰጠናል

ሐ/ አልፎ አልፎ ይሰጠናል

መ/ አይሰጠንም

የጽሑፍ መጠይቁን በመሙላት ስለተባበራችሁኝ ከልብ አመሰግናለሁ።

ማረጋገጫ

እኔ ከዚህ በታች ስሜ የተገለጸው ይህ ጥናት የራሴ ሥራ መሆኑን እንዲሁም በጥናቱ ውስጥ የተጠቀምኩባቸውን ጽሑፎችና ምንጮች በሙሉ የጠቀስሁ መሆኔን አረጋግጣለሁ።

ስም መኮንን ናና ጆምበር

ፊርማ

አድራሻ በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ቋንቋዎች ጥናት

ኢንስቲትዩት የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና

ሥነጽሑፍ ትምህርት ክፍል

ቀን ሐምሌ 8 ቀን 2000

